

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΡΟΔΟΔΑΚΤΥΛΟΣ ΗΩΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΑΠΑΞ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΕΤΟΣ Α΄.—ΑΡΙΘ. ΣΤ΄.—ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1880

Ἦὸς μὲν κροκόπεπλος ἀπ' Ὀκαιοῦ βράων
ᾠρνυθ' ἐν ἄθανάτοισι φῶος φέροι ἠδὲ βροτοῖσιν...
Ἰλιάδος Τ. στίχ. 1—2.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Αἱ Ἰνδίαϊκὴ καὶ τὰ Ἰμαλάια (συνέχεια).—Συρμός ἐν δυσμορφία.—
Ἡ νόμιμος ἀριστοκρατία.—Συνήθεια ἐν Ῥωσσίᾳ.—Ἄλλοι τρώ-
γουν τὰ κεράσια, καὶ ἄλλοι τὰς μαστιγώσεις.—Ἡμῆτηρ.—Τῆς
μητρὸς τὸ νανάρισμα (ποιήσεις).—Βίος τῶν μελισσῶν.—Ἡ μάχη
μὲ τὸν δράκοντα.—Ὀρνιθόρυγχος ὁ Αὐστραλιανός (μετὰ εἰκό-
νος).—Ὁ Μαγευμένος πῖλος (συνέχεια καὶ τέλος).—Οἱ δίδυμοι
τοῦ ξενοδοχείου Κορνηλίου (συνέχεια).

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Κ. ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ

14—Ὀδὸς Περικλείους—14

1880

Η ΡΟΔΟΔΑΚΤΥΛΟΣ ΗΩΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΝ

ΕΤΟΣ Α΄.

ΑΡΙΘ. ΣΤ΄.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1880

ΑΙ ΙΝΔΙΑΙ ΚΑΙ ΤΑ ΙΜΑΛΑΙΑ.

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΩΣ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ Α. Κ.)

(Συνέχεια ἰδὲ προηγούμενον φυλλάδιον.)

Αἴφνης χεῖμαρρος θερμότητος καὶ φωτὸς εἰσέβαλε διὰ τῆς μεγάλης θύρας ἢς τὰ δύο φύλλα ἤνοιγεν ὁ νεωκόρος. Ἡ ἀτμοσφαιρα ἦτο τοσοῦτον θερμὴ ὥστε ἔβλεπέ τις τὰ στρώματα τοῦ ἀέρος κυματίζοντα ἐν τῷ ἡλίῳ, καὶ πέραν τούτων ἐφαίνετο σύμπλεγμα νανοφοινίκων φυομένων ἐπὶ σωροῦ εὐρωτιῶντων συντριμμαίων. Τὴν στιγμήν ταύτην κώδων τις ἠκούσθη ἐν τινὲ γειτονικῇ ἐκκλησίᾳ. Μοὶ ἐφάνη δὲ ὅτι ἤκουον τὸν νεκρικὸν κώδωνα τῆς ἀρχαίας Πορτογαλίας ἢ μάλλον τοῦ ἀρχαίου Πορτογαλικοῦ πολιτεύματος τῆς κληρικῆς καὶ δορυκλήτορος Λουσιτανίας πρὸ πολλοῦ ἐκλειπούσης ἵνα ἀναγεννηθῇ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν, ὡς ὁ φοινῖξ ἐκ τῆς τέφρας του, ὑπὸ τὴν μορφήν κράτους φιλελευθέρου καὶ προοδευτικοῦ, ἀποτελοῦντος εὐτυχῇ ἀντίθεσιν πρὸς τὰς ἀδρανεῖς, ἐνταυτῷ δὲ ἀναρχικὰς ἕξεις γειτονικοῦ λαοῦ, ὅστις εὐρισκόμενος ἐν ὁμοίαις περιστάσεσι, δὲν ἠδυνήθη ἀκόμη ν' ἀποφασίσῃ ὑπὲρ τῆς ἀναποφεύκτου ταύτης μεταβολῆς.

Ἀναχωρήσαντες τὴν ἐσπέραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἀπὸ τῆς Γόας παρεπλέοντες ἐπὶ τινὰς ἡμέρας χθαμαλῇ παραλίᾳ, καρποφόρῳ καὶ δασώδει, ἢς ὑπερέβαιντο ἐν μικρᾷ ἀποστάσει σειραὶ ὑψηλαί,

ἀπότομοι, πολυκόρυφοι, ἐξογκούμενοι ἔτι μᾶλλον διὰ πέπλων ἀτμῶν, οἵτινες ἐφαίνοντο ἐγειρόμενοι ἀπὸ τῆς παραλίας.

Τέλος τὴν 1. Δεκεμβρίου παρακάμφαντες νυκτὸς τὸ ἀκρωτήριον Κομορίνου, καὶ εἰσχωρήσαντες εἰς τὴν διώρυχα Μανάρ, διεκρίνομεν ἤδη τὰς ἀκτὰς τῆς Κεϋλάνης: Ὁμολογῶ ὅτι εὐρέθην ὀλίγον ἀπογοητευμένος ἐκ τῆς πρώτης Θέας τῆς χθαμαλῆς καὶ δασώδους ταύτης παραλίας, ἀλλ' ὅμως εἶναι ἀληθὲς ὅτι νέφη πικνά, συνεπισσωρευόμενα διὰ τῶν ἐτησίων βορροανατολικῶν ἀνέμων, μᾶς ἀπέκρυπτον τὰ ὄρη τοῦ ἐσωτερικοῦ. Ὅταν ἠγκυροβολήσαμεν ἔμπροσθεν τοῦ Κολόμβου, ὀλιμὴν ἤτο ἀρκετὰ τεταραγμένος, ἐπειδὴ ὅμως αἱ λέμβοι τοῦ πλοίου δὲν ἔμελλον νὰ ἐξέλθωσιν πρὸ μεσημβρίας ἐπεβιβάσθην ἀμέσως ἐπὶ τινος τῶν ἀκατίων ἐκ τοῦ μόνου ἐκείνου εἴδους ὅπερ παρέχει ἡ ἐγχώριος βιομηχανία. Δὲν δύναται τις νὰ παραβάλλῃ κάλλιον ταῦτα ἢ πρὸς πορθμεῖα συγκειμένα ἐκ τριῶν σανίδων καὶ ἔχοντα μῆκος μὲν οὐκ ὀλίγων μέτρων, πλάτος δὲ ἀπὸ ἐνὸς καὶ ἡμίσεως μέχρι δύο ποδῶν. Δὲν δύναται συνήθως νὰ φέρωσι πλείονα τοῦ ἐνὸς ἢ δύο ἐπιβατῶν καὶ τεσσάρων κοπηλατῶν. καὶ ὅμως σπανίως ταῦτα δίδουσι τὰ πληρώματα αὐτῶν βορὰν εἰς τοὺς καρχαρίας τὸ δὲ ἀκάτιον ὅπερ ἐδοκίμασα εἰς τὴν περίστασιν ταύτην μὲ ἀπεβίβασεν ἄνευ ῥανίδος ὕδατος ἐπὶ τῶν ἱματίων μου, ἀφ' οὗ ἐπὶ πολὺ ἐχόρευσε ἐπὶ τῶν κυμάτων ὡς κέλφος καρύου.

Ἡ πόλις Κολόμβος καὶ τοὶ ἢ τρίτη κατὰ τὴν τάξιν τῶν τῆς νήσου ἐπραγματοποιεῖ τὴν ἰδέαν ἣν εἶχον σχηματίζει περὶ ἀγγλικῆς ἀποικίας. Εὐρυτάτας εὐρον ὁδοὺς σχηματιζομένας ὑπὸ εἴδους ἐπαύλεων μὲ καμάρας, περιστύλια καὶ ἐξώστας, τὸ πλεῖστον μονορόφων στεγαζομένων ὑπὸ δώματος, πολλὰ δένδρα καὶ χλόη ὑποπράσινοι διῆκον μεταξὺ τῶν οἰκιῶν, ἐν ἐνὶ λόγῳ τοποθεσία ἀπλή, δροσερὰ καὶ ἀναπαυτικὴ, καὶ μὲ οἰκίας διεσπαρμένας ἤττον πολυτελεῖς τοῦ Γῶτ τῆς Βομβαΐης ἢ τῶν προαστείων τοῦ λόφου Μαλαβάρης.

Ὡς πρὸς τὸν πληθυσμὸν εὐκόλως διορατὶς ὅτι καὶ μεταξὺ αὐτῶν τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐνδυμασιῶν φερόντων τὸ καθαρῶς ἀγγλικὸν αἶμα ἀποτελεῖ τὴν μειονότητα. Πλήθος μιγάδων ὧν

τινες φέρουσι τὸν Πορτογαλικὸν τύπον ἀρκούντως δεδηλωμένον. Ἐν ταῖς πολλαῖς φαίνονται τινες χαρίεσσα μορφῆι γυναικῶν μὲ λυγηρὸν ἀνάστημα, μὲ μικροὺς πόδας καὶ μελκνας ὀφθαλμούς. Ἀφ' ἐτέρου οἱ ἰθαγενεῖς φέρουσιν ἐνδυμασίαν εἰμὴ τὴν παραδοξοτάτην τοῦλάχιστον τὴν γελοιωδεστάτην ἣν δύναται τις νὰ φαντασθῆ. Νομίζετε ὅτι προσέρχεται φιλόκοσμος κυρία ὑπὸ τὸ ἀλεξήλιόν τῆς, ἔχουσα τὴν κόμην δεδεμένην ἐν κεκρυφάλῳ συγκρατουμένῳ διὰ κτενὸς ἐξ ὄστοῦ χελώνης, καὶ ἐνδεδυμένη διὰ χιτῶνος μελανοῦ ἀπολήγοντος εἰς ὑποχιτώνιον ἐξ ὑφάσματος κλαδωτοῦ. Ἡ ἄγνωστος πλησιάζει, ἀλλ' εἶναι ἀνὴρ Κιγκαλαῖος. Τινὲς φέρουσιν ἐπὶ τοῦ χιτωνίου τούτου περιθωράκιον ἢ ἐπενδύτην μέλανα εὐρωπαϊκοῦ σχήματος. Ἐντεῦθεν εἰκάζει τις τὴν ἐντύπωσιν. Ἐὰν δὲ προσθέσωσιν ὑποχιτώνιον ἐκ λευκοῦ ὑφάσματος στενωῶς ἐφαπτομένου τῶν σιελῶν, νομίζει τις ὅτι βλέπει ὑπὲρ τὴν καφφενεῖου ἔχοντα πρὸς τοῖς ἄλλοις κεκρυφάλον καὶ κτένα. Ἐννοεῖ τις ὁποῖαν ἐντύπωσιν παράδοξον μοι ἐνεποίησαν, οἱ τρόποι οὗτοι τοῦ ἐνδύεσθαι, ὅτε κατὰ πρώτην φοράν παρευρέθην εἰς ἐπίσημόν τινα ὑποδοχὴν. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι κατὰ τὴν λαμπρότητα τῶν ἐνδυμασιῶν οἱ εὐρωπαῖοι δύνανται ν' ἀμιλλῶνται πρὸς τοὺς ἰθαγενεῖς ὑπαλλήλους.

Δικασταὶ φέροντες τῆθεννον καὶ φενάκην κεκονιαμένην καὶ μάλιστα ὑπὸ τοιοῦτον κλίμα, ἄρχοντες φέροντες ἐρυθρὰν ἐνδυμασίαν καὶ κύλινδρον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, λειτουργοὶ τοῦ κράτους μὲ βελούδινον ἱμάτιον καὶ μὲ περισκελίδας βραχείας, στρατηγοὶ ἐν μεγάλῃ στολῇ, μέλη τοῦ συμβουλίου μὲ χρυσοκεντήτους ἐνδυμασίας, χωρὶς πρὸς τούτους νὰ αναφέρωμεν ἰθαγενεῖς τι πρόσωπον τοῦ ὁποίου ἀγνοῶ πάντοτε τοῦνομα, τὸν τίτλον καὶ τὸ ὑπουργημα, ὅστις ὅμως μὲ τοὺς χιτωνῆς του, τὴν κτένα, τὰ κεντήματα καὶ τὰ ἐπὶ τοῦ νώτου αὐτοῦ κρεμάμενα ἐλάσματα ἐφαίνετο προωρισμένος νὰ πρωταγωνιστῆ, ἐν τινι μελοδραματίῳ τοῦ Ὁφφεμβάχου.

Ἡ νῆσος διαίρεται εἰς ἕξ νομοὺς διοικουμένους ὑπὸ ἀντιπροσώπων τοῦ Διοικητοῦ ὑποδιαιρουμένους καὶ αὐτοὺς εἰς κομητείας, περιφερείας διευθυνομένας ὑπὸ βοηθῶν ἐγχωρίων. Ὡς

τελευταία υποδιαίρεσις εἰσὶν οἱ δῆμοι ἢ χωρία, ἐν οἷς συνελυσεῖς ἐξ οἰκογενειάρχων ἀποφασίζει περὶ τινῶν μέτρων ὑπὲρ τῆς ἀσφαλείας τῆς χώρας των, τῆς ἐμψυχώσεως, τῆς γεωργίας καὶ προφυλάξεως τῆς δημοσίου ὑγείας ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπιτήρησιν τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Διοικητοῦ.

Οἱ πρόεδροι τῶν συνελεύσεων τούτων ἐκλέγονται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως. Οἱ διοικηταὶ τῶν περιφερειῶν (*vattema hatmeyas*) φέρουσιν ἐνδυμασίαν ἧς ἡ πολυτέλεια αὐξάνει κανονικῶς ἀπὸ τῶν γυμνῶν ποδῶν μέχρι τῆς κεφαλῆς ἢν κοσμοῦσιν ὡς λειψανοθήκην, ἐν δὲ τῷ συνόλῳ αὐτῆς ἡ στολὴ αὕτη εἶναι τόσον παράδοξος ὅσον τὸ ὄνομα αὐτῶν τῶν διοικητῶν. Ἄς φαντασθῇ τις ὑπεράνω περισκελίδων ἐκ λευκῆς φανέλλας καταβαινόντων μέχρι τῶν σφυρῶν ὑποχιτώνια ἐκ μουσουλίνης, ἐπιλαμπρυνόμενα ὑπὸ ἐρυθρᾶς ζώνης ἐφ' ἧς λαμπυρίζει ἡ λαβὴ ἐγχειριδίου κελοσμημένη διὰ πολυτίμων λίθων. Εἶτα δὲ ἔπεται ἐπὶ λευκοῦ περιστηθείου ἐνδυμάτιον ἐξ ἐρυθρᾶς ἢ ἰώδους μετᾶξης πεποικιλμένης διὰ χρυσοῦν κλάδων καὶ ἐπίμηκες περιλαίμιον ἐκ μουσουλίνης σεσωληνωμένης. Τέλος διὰ σκέπην τῆς κεφαλῆς φέρουσιν εἰδός τι λυχνίας ἀργυρᾶς μετὰ κοσύμβων καὶ ἀθυρμάτων εἰς τὰ ἄκρα τῶν βραχιόνων αὐτῆς. Τὴν ἐπιούσαν ἐπέβην τὴν ἴην ὥραν τῆς πρώτης ἀμαξοστοιχίας τῆς φερούσης εἰς Κανδῦ πρωτεύουσαν τῆς Κεϋλάνης ἢ Ταπροβάνης. Ὁ σιδηρόδρομος οὗτος, ὁ μόνος τῆς νήσου ἤρξατο κατασκευαζόμενος ἐν ἔτει 1862 ἀλλὰ δὲν ἐτέθη πρὸς χρῆσιν τοῦ κοινοῦ πρὸ τοῦ 1867. Ἡ πρώτη ἀμαξοστοιχία ἡ διαδραμοῦσα τὴν γραμμὴν ταύτην, ἐχρησίμωσεν ἵνα μεταβιβάσῃ τὸν δούκα τῆς Βραβάντης, ὅτε ἐν ἔτει 1864 ἐπεσκέφθη τὴν Κεϋλάνην ὁ νῦν βασιλεὺς τῶν Βέλγων.

Οἱ ἀρχαῖοι ἡγεμόνες τῆς Κανδῦς εἶχον ῥητιόν τι ὄπερ ἔλαβε χαρακτηριστῆρα προφητείας. Συνίστατο δὲ τοῦτο εἰς τὸ ὅτι ἡ ἀνεξαρτησία των θὰ διετέλει ἀσφαλῆς ἐν ὅσῳ ἄμαξα δὲν ἐπέρνα ἀβρόχοις τροχοῖς τοὺς ποταμούς των καὶ βουὸς δὲν διήρχετο τὰς πέτρας τῶν ὀρίων των. Αἱ γέφυραι λοιπὸν καὶ αἱ σύριγγες τῆς μικρᾶς γραμμῆς ἀνέλαβον νὰ ἐκπληρώσωσι τὴν προφυτείαν ταύτην, ὥστε σήμερον τὸ ἀρχαῖον βασίλειον τῆς Κανδῦς οὐδὲν ἄλλο

ἔστιν ἡ ἀνάμνησις γερόντων τινῶν. Οἱ Κιγκαλαῖοι οὐδὲν ἀπώλεσαν διὰ τοῦτο, ἐὰν πρέπη νὰ κρίνωμεν ἐκ τῆς καταστάσεως τῆς παρακμῆς εἰς ἣν οἱ τελευταῖοι αἰῶνες τῆς ἐγγχωρίου βασιλείας εἶχον φέρεῖ χώρην τοσοῦτον τὸ πάλαι καρποφόρον, πολυάνθρωπον καὶ κάλλιστα γεωργομένην.

Πρὸ δισχιλίου ἐτῶν ἡ νῆσος ἄπασα κατέστη ὑπερμεγέθους κῆπος, ὃν ἐπότιζον τεχνηταὶ δεξαμεναὶ δημιουργηθεῖσαι δι' ἰσχυρῶν φραγμῶν κειμένων μεταξὺ πλουσιῶν πύλων, διακρινομένων ἔτι δι' ἐρείπιων ἐξαισίου μεγέθους. Σήμερον ἐναντίον τῶν κατορθωθειῶν προόδων ὑπὸ τὴν ἔμφρονα διοίκησιν τῶν τελευταίων ἀγγλῶν διοικητῶν, οἵτινες ἐπανάρθωσάν τινες τῶν ἀρχαίων δεξαμενῶν, καὶ ἐβοήθησαν οὕτω τὴν ἀνάπτυξιν τῆς τροπικῆς γεωργίας, ἥτοι τὰ προϊόντα τοῦ καφέ, ὀρυζίου κινναμώμου, τὸ ἐνδότερον τῆς χώρας παραστᾶ ἔτι ἀπεράντους ἀκαλλιεργήτους γαίας διατεμνομένας ὑπὸ ἀραιῶν δασῶν, ὁάσεων πολιτισμοῦ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐρημίας καὶ ἀγριότητος. Ἄμα ἐξέληθι τις ἐκ τοῦ Κολόμβου εἰσέρχεται ἐντὸς παρθένου δάσους, Ἐκατέρωθεν τοῦ σιδηροδρόμου σχηματίζεται τοῖχος ἐκ φυτῶν τοσοῦτον εἰς ἐμὲ ἀγνώστων κατὰ τὴν μορφήν ὅσον καὶ κατὰ τὰ ὀνόματα. Ἐν τῷ πλήθει τῶν πολυειδῶν κλάδων καὶ τῶν κληματίδων, ἐν οἷς πλανᾶται ὁ ὀφθαλμὸς, μόλις διακρίνει τις εἶδη τινὰ γνωστότατα αὐξάνοντα καὶ ταῦτα ὑπερφυῶς. Ἰνδικὸς κάλαμος με κορμούς ἐξέχοντας καὶ παχεῖς ὅσον ἡ κνήμη, βχνανέαι ἀγριαὶ ὧν ἕκαστον φύλλον δύναται νὰ ἐνδύσῃ ἄνθρωπον ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, προπάντων δὲ κοκοκαρέαι, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν κυριωτέραν οὐσίαν, καὶ αἵτινες ἀναμιμνίσκουσι διὰ τοῦ πλήθους αὐτῶν καὶ τοῦ μεγέθους τὰς μᾶλλον σφριγώσας ὁάσεις τῶν φοινίκων τῆς Ζαχάρας· ἀλλ' ἐνταῦθα ἀποτελεῖται ὅσας ἐκτεινωμένη ἀδιαλείπτως ἐπὶ ἑκατοντάδας λευγῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ὥρα τῶν βροχῶν εἶναι σχεδὸν ἀτελεύτητος ἄπασα ἡ βλάστησις αὕτη διατηρεῖ ζωηρότητα ἥτις ἀναδεικνύει αὐτὴν ὑπερτέραν τῆς κεκανομισμένης βλαστήσεως τῆς Ἰνδικῆς. Τὸ ἔδαφος φαίνεται ὡς ἀχανὲς τέλμα. Τὸ ὑπερπλεονάζον ὕδωρ τῶν τελευταίων βροχῶν λιμνάζει ἀπανταχοῦ ὑπὸ τὰ ὑδρόβια φυτὰ, σχηματίζον μεγάλα

ἔλη ἄτινά φυλάττουσιν εἰς μυχαίτατα τοῦ φυλλώματος, ἢ δια-
χύνονται εἰς μυρία βύαλια κατὰ τὴν κλίσιν τοῦ ἐδάφους, ἵνα αὐ-
ξήσῃσι τοὺς χειμάρρους, οἵτινες ὑπερχεῖλεις βέουσι ὑπὸ τὰ μα-
κρὰ γεφυρώματα τοῦ σιδηροδρόμου. Ὁ οὐρανὸς καλύπτεται ὑπὸ
πυκνῶν ἀτμῶν, οἵτινες ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀφίνοσι νὰ διέλθῃ
παροδικὴ ἀκτίς τοῦ ἡλίου, ὁ ἀήρ εἶναι θερμὸς, βαρὺς καὶ περι-
έχων ὀσμὰς αἵτινες ἀναμιμνήσκουσι τὰ ὑελοσκευῆ φυτώρια,
ἐκ πρώτης ὄψεως νομίζει τις ὅτι δὲν ὑπάρχουσι ζῶα ἐν τῇ χώ-
ρᾳ ταύτῃ, ἥτις μᾶς ἀναφέρει εἰς τὴν ὀργῶσαν φυτεῖαν τῆς ἀν-
θρακοφόρου ἐποχῆς. Ἄλλ' ὡς ἐξ ἀκοῆς γινώσκωμεν ὅποια φοβερὰ
ὄντα ὑποκρύπτονται ἐν τῇ φαινομένη ταύτῃ ἐρημίᾳ, φκίνεται
ἡμῖν τῆς φαντασίας βοηθούσης, ὅτι διορῶμεν τῆδε κακείσε καὶ
λεπίδας τοῦ κροκοδείλου στιλβούσας ὑπὸ τὴν ὑποπράσινον ἐπι-
φάνειαν τῶν ὑδάτων τοὺς κρῖκους τοῦ ὄφους ἐξελισσομένους
ἐν τῇ ἀδιεξήδη λαθουρίθῳ τῶν κληματίδων. Λέγουσιν ὅτι οἱ
ἄπειροι κυναγοὶ ἐκλαμβάνουσι ἐνίοτε ὡς κορμούς δένδρων τοὺς
πόδας ἀκινήτων ἐλεφάντων ἐν ἀποστάσει βημάτων τινῶν ἐν τῇ
δάσει· οὐδὲν δὲ θὰ ἦτο παράδοξον ἐὰν ἡμεῖς κατ' ἀντίστροφον
ἀπάτην ἐξελαμβάναμεν ὡς πόδας ἐλεφάντων τοὺς λευκοφαίους
καὶ ἐρρυτιδωμένους κορμούς, τοὺς σκιαγραφομένους ἐν τῇ πυκνῇ
σκιᾷ τῶν χαμοκλάδων. Ὑπάρχει ἀφθονία ἀνθέων ἀπὸ τῶν πο-
λυχρόων εἰδῶν τῆς Ἁγίας Ἄννης τῆς σχηματιζούσης φυσικοὺς
φραγμοὺς μέχρι τοῦ ἐρυθροῦ κάλυκος τοῦ λωτοῦ πλέοντος ἐπὶ τῆς
ἐπιφανείας τῶν ἐλῶν περιβεβλημένου ὑπὸ τοῦ φύλλου του.

Ὀλίγον ἀποτέρω ἄρχεται ἡ ἀνωμαλία τοῦ ἐδάφους καὶ ἡ
θέα περιλαμβάνει τὸ ἀχανὲς ἀραιὸν δάσος τὸ καλύπτει τοὺς λό-
φους, τὰς κοιλάδας τὰ ἔλη καὶ τὰ ὀροπέδια αἰείποτε τοσοῦτον
θάλλον καὶ πυκνόφυλλον καὶ ἐρημικόν, ὅσον ἔμπλεον μεγαλοπρε-
ποῦς καὶ ἀγρίας ποιήσεως. Ὅποιοι ἐπίγειοι παράδεισοι! Καὶ ὅμως
εἶναι τόπος τῶν κακηθεστάτων πυρετῶν καὶ ἄσυλον πάντων
τῶν ἐχθρῶν τῇ ἀνθρώπῳ ὄντων.

Νὰ κοιμηθῇ δὲ τις τὸ ἑσπέρας καὶ ἐν τῇ καλλίστῃ τοῦ ἔτους
ῶρα θὰ ἦτο ἀληθὴς αὐτοκτονία, διότι καὶ ἐὰν ἐπιζήσῃ τις εἰς
τοὺς πυρετοὺς οἵτινες εἰσὶ τὸ ἄφρευκτον ἀποτελεσμα τοιαύτης

ἀφροσύνης, δὲν ἀποφεύγει τὴν ἐξασθένησιν τὴν ἐκ βδελῶν προ-
ερχομένην, αἵτινες ἐν ὀλίγαις στιγμαῖς καλύπτουσι τὸν δυστυχῆ
ὄστις ἀποκοιμηθῇ. Ὅτε κατεσκευάζετο ὁ σιδηροδρόμος, μέρος
αὐτοῦ ἀνομάσθη ἡ κοιλάς τῆς σιαιᾶς τοῦ θανάτου, διότι πολλοὶ
ἐκ τῶν ἐργατῶν ἀφρηπάγησαν ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ τῶν ἐλῶν. Οὕτω
ἐν ὅλῃ τῇ φύσει ἡ ζωὴ γεννᾶται ἐκ τοῦ θανάτου, ἡ δὲ πρόοδος
τρέφεται ἐκ κατ'αστροφῆς καὶ πτωμάτων.

Τῆδὲ κακείσε σταθμὸς τις διακόπτει τὴν ἐρημίαν τῶν με-
ρῶν τούτων. Πολυπληθεῖς ἰθαγενεῖς ἡμίγυμοι, μὲ κόμην κρε-
μαμένην, χαλκόχρους καὶ ἐλεώδεις ἔδραμον μακρόθεν ἵνα περι-
μείνωσι τὴν διάδοξιν τοῦ μέλλοντος βασιλέως των. Ἄλλὰ καὶ
περὶ αὐτοὺς τοὺς σταθμοὺς ἡ συρροὴ τῶν ἀνθρώπων εἶναι μικρὰ.
Δὲν ἐνθυμούμαι ὅτι εἶδον χωρίον ὀλόκληρον κυρίως εἰπεῖν, ἐκτός
καλυβῶν τινων διεσπαρμένων ὑπὸ τὴν σκέπην κοκκοκαρεῶν, τὰς
ὁποίας αἱ μικρὰ αὐτὰι καλύβκι δεικνύουσι μεγαλοπρεπεστέρως.

Ἐν ἀποτάτῳ διαγράφεται ὑψηλὴ σειρὰ ὄρεων ὑποκύανος,
ἀνέχουσα κῶνον λιγνὸν καλούμενον κορυφὴν τοῦ Ἀδάμ. Λέγου-
σιν ὅτι παρὰ τῇ κορυφῇ ὑπάρχει ἐν τῇ πέτρᾳ κοιλότης ἥτις πα-
ριστᾷ πιστῶς τὸν τύπον ποδὸς γιγαντιαίου ἀνθρώπου. Ἀπασαὶ
δὲ αἱ θρησκείαι αἱ ἀντιποιούμεναι τὴν νῆσον οἰκειοποιήθησαν τὴν
κοιλότητα ταύτην. Οἱ μὲν Ἴνδοι ἐκλάμβάνουσι αὐτὸν ὡς πόδα
τοῦ Σίβα οἱ δὲ Βουδισταὶ ὡς τοῦ Βούδα, οἱ Σῖναι ὡς τοῦ Φῶ,
οἱ μωαμεθνοὶ ὡς τοῦ Ἀδάμ καὶ οἱ Πορτογάλοι ὡς τοῦ Ἁγίου
Θωμᾶ, καίτοι ὁ ἅγιος οὗτος εἶναι τῶν δυσπιστούτων. Σήμερον
ὁ τόπος οὗτος κατεῖληπται ὑπὸ τῶν Βουδιστῶν, οἵτινες ἤγειραν
ἐκεῖ ναῖδιον, εἰς ὃ πανταχόθεν συρρέουσι προσκυνηταί. Ἐν τού-
τοις τάχιστα ἀναβαίνομεν διὰ κεκλιμένου πεδίου τὴν στενοπο-
ρίαν ἥτις δικτέμνει ἐνώπιον ἡμῶν τὴν κεντρικὴν τῆς νήσου σει-
ρᾶν. Ἡ ἀμαξοστοιχία τρέχει ἀνωφερῶς ἐπὶ τῶν πλευρῶν τῆς
εὐρείας κοιλάδος, ἣν κοσμοῦσιν ὀμάδες κοκκοκαρεῶν διεσπαρμέ-
ναν ἐν μέσῳ πρασίνων λειμώνων, καὶ ἣν πανταχόθεν περικλείου-
σιν αἱ ὄξειαι κορυφαὶ μακρῶν ὑπερύθρων σειρῶν, ὧν ὑπέρετα ε-
νοτιοδυτικῶς ἀποτέρω σειρὰ ὄρεων σκυθρωπῶν καὶ ὀγκωδῶν. Ὁ
τόπος οὗτος παριστῶν ἀχανῆ ἀποψιν περιλαμβάνει ἐν τῇ ζω-

γραφικῇ αὐτοῦ πρωτοτυπία γαλήνην καὶ ἀκμήν ἀναμινθόουσαν ζωηρῶς τὰς τοπικὰς χωρογραφικὰς ἀπόψεις.

Ἄλλὰ καθόσον πλησιάζει τις εἰς τὴν Κανδῦ τὸ δάσος ἀραιούται, ἀλλεπάλληλοι ὀριζῶνες ἐπὶ ἀνωφεροῦς ἐδάφους, φυτεῖαι κίναμωμόμου καὶ καφέ ἄρχονται δικαιούσαι τὴν φήμην χώρας ἣν οἱ πατέρες ἡμῶν κατέτασσον ἐν ταῖς νήσοις τῶν ἀρωματικῶν.

Πλησίον τῆς Κανδῦ ὑπάρχει στήλη σταθεῖσα εἰς μνήμην τῶν μηχανικῶν, οὗτινες διὰ τῆς κατασκευῆς τοῦ σιδηροδρόμου τούτου ἐξησφάλισαν τὴν ἀγγλικὴν κυριαρχίαν ἐν τῇ νήσῳ.

Ἀφικόμενος δὲ τις ἐκεῖ βλέπει εὐθὺς μετ' ἀπορίας μίγμα διαφόρων γενῶν ἴσως ποικιλώτερον ἢ ἐν Βομβαίῃ. Μιγμάδας Πορτογάλων καὶ Ὀλλανδῶν, οὔτινες ἀλληλοδιαδόχως ἦσαν κύριοι τῶν παροδίων τῆς νήσου, Μαλαίους φέροντας μανδύλιον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Ἀραβὰς Μαυριτανούς μὲ μικρὸν εἶζὺν πῖλον, Ταμίλους ἀποίκους τῆς μεσημβρινῆς Ἰνδίας μὲ τὰς λευκὰς ἢ ἐρυθρὰς κιδάρεις των. Κιγγχλαίους μὲ ὑποχειτώνια κεντημένα, ἀσειπεῖς καὶ κρατούντας ἀλεξήλια ἐκ παχέως χάρτου, διακρινόμενοι τῶν ἑαυτῶν γυναικῶν ἐκ τοῦ ὅτι εἰσὶ μᾶλλον ἐνδεδυμένοι. Εὐρωπαίους καλλιεργητὰς ἢ ἡλιοκαεῖς ἢ ὄχρωτᾶτους καὶ τέλος Βουδδιστὰς μοναχοὺς μὲ κιτρίνην ἐσθῆτα, τὴν κεφαλὴν κεκαρμίνους, μασῶντας φύλλον μαλαβάθρου, ῥυπιζομένους διὰ φύλλου φοίνικος, ἐν ᾧ ὄπισθεν νεόφυτος λευχείμων κρατεῖ ὑπὸ μάλην τὸ ἀλεξήλιόν του. Ὁμολογητέον δὲ ὅτι ἐνταῦθα παρὰ τὴν ποικίλην ἐνδυμασίαν οἱ ὑπῆκοι τῆς Ἀγγλίας ἔχουσι πικίλια θρησκευματα, ποικίλην καταγωγὴν καὶ τρόπους τοῦ σκέπτεσθαι. Ἄλλως τε πρὸ πολλῶν αἰώνων ἡ ἀρχαία Ὀφίρ ἐμπορεύετο μὲ τὸν ναυτικὸν κόσμον τῆς ὑψηλίου, ὥστε φυσικῶ τῷ λόγῳ διετήρησεν ἐν ταῖς φυσιογνωμίαις τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς ἔχνη τινα τῶν ἀγαριθμῶν φυλῶν οὗτινες προσωρμίσθησαν εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς.

Χωρὶς ν' ἀναδράμωμεν εἰς τοὺς Φοίνικας καὶ Ἑλληνας, ἢ εἰς τοὺς Ἀραβὰς, καὶ οὐδὲ εἰς αὐτὸν τὸν Σαβαχυβαλασσινόν, οὗτινος ἡ Χαλιμᾶ ἐγνωστοποίησεν ἡμῖν τὰς ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐλεφάντων τῆς νήσου Σερανδῖβης περιπετείας, ἀρκούμεθα ν' ἀναμνήσωμεν ὅτι οἱ Πορτογάλοι ἔφθασαν εἰς Κεϊλάνην τῷ 1505 καὶ

οἱ Ὀλλανδοὶ τῷ 1602. Τέλος δὲ ἐν ἔτει 1706 ἐνεφανίσθησαν οἱ Ἀγγλοὶ διὰ τῆς καταλήψεως τῆς πόλεως Κολόμβου. Ἄλλὰ μετὰ παρέλευσιν δύο ἐτῶν διὰ τῆς συστάσεως ἀποικίας χωριστῆς ἐν τῇ νέᾳ ταύτῃ κατακτήσει αὐτῶν ἔδειξαν ὅτι εἶχον τὴν ἀπόφασιν νὰ ἐγκατασταθῶσιν ἐκεῖ. Τέλος ἐν ἔτει 1815 κατέκτησαν τὴν Κανδῦ, καὶ ἐξεθρόνισαν τὸν τελευταῖον ἡγεμόνα, ὅστις ἐπειδὴ ἦτο ταμιλικῆς καταγωγῆς, κατέστη μισητός εἰς τοὺς Κιγγχλαίους διὰ τῆς πρὸς τοὺς Ἰνδοὺς ἰδιαιτέρας ἀγάπης του, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τῶν ἀναιτίων σκληροτήτων του. Ἐν ἔτει 1827 ἤρξατο ἡ καλλιέργεια τοῦ καφέ, τὸ δὲ πλεθρον γῆς, ἐν ᾧ ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ ἐτιμάτο φρ. 6,24, σήμερον ἀναβαίνει ἐν δημοπρασίᾳ ἀπὸ 250 ἕως 500 φράγκα. Ἡ καλλιέργεια αὕτη προσείλκυσε ἐκ τῆς Ἰνδικῆς κατὰ τὴν τελευταίαν εικοσιπενταετηρίδα πλείονας τοῦ ἐνὸς καὶ ἡμίσεως ἑκατομμυρίου ἐργατῶν ταμιλῶν. Ἄλλ' ἐπειδὴ συνήθως ἐπιστρέφουσιν εἰς τὰς πατρίδας των περὶ τὰ τέλη τῆς συγκομιδῆς ἐν τῇ τελευταίᾳ ἀπογραφῇ τῆς νήσου, ἧς ὁ πληθυσμὸς ὑπελογίσθη εἰς 3 καὶ 1]2 ἑκατομμύρια, οὗτοι ἐλάχιστον μόνον μέρος ἀπετέλουν.

Ἐκ τῶν Εὐρωπαϊῶν μόλις χιλιάδες τινὲς ὑπάρχουσιν ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ, παρατηρητέον ὅμως ὅτι ἀποτελοῦσι τὴν κοινωνικὴν καὶ διοικητικὴν ἀριστοκρατίαν. Καὶ τοι οὐδεὶς νόμος ἀποκλείει τοὺς ἰθαγενεῖς, συνήθως ὅμως τὰ κατώτερα ὑπουργήματα κατέχουσιν, ἐκτὸς τοῦ νομοθετικοῦ σώματος, τοῦ ἀντιπροσωπευομένου κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐξ ὅλων τῶν κατηγοριῶν τοῦ πληθυσμοῦ. Ὡς πρὸς τὸν κοινωνικὸν βίον ὅμως ἡ διάκρισις καθίσταται μᾶλλον ἐπαισθητῆ, ὁ δὲ τρόπος οὗτος τοῦ ἀποκλεισμοῦ ἐμποιεῖ ζωηρὰν δυσαρέσκειαν εἰς τὴν πεφωτισμένην μερίδα τῆς ἐγχωρίου κοινωνίας, ἧτις δὲν εἶναι ὡς ἐν τῇ Ἰνδικῇ συνειθισμένη ἀπὸ πολλῶν αἰώνων εἰς σύστημα τάξεων.

Ἄμχ τῇ ἀφίξει μου ἠδυνήθη νὰ συνδιαλεχθῶ διὰ μακρῶν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου μετὰ τινος burgher (ἀστοῦ) ὅστις ἐν τοῖς δικασταῖς κατεῖχε μίαν ἐκ τῶν ὑψίστων θέσεων, εἰς ἀδύναται ὁ ἰθαγενῆς νὰ φθάσῃ. Καλοῦσι δὲ burgher ἢ πολίτας τοὺς ἀπογόνους τῶν ἀρχαίων Ὀλλανδικῶν οἰκογενειῶν, τοὺς δια-

κρινομένους δι' ἀναμίξεως μετὰ τοῦ Βεγγαλικοῦ αἵματος. Ὁ κύριος οὗτος ἔδειξε πρὸς ἐμὲ ἐξαιρετικὴν φιλοφροσύνην, καθ' ἣν δὲν ἐβράδυνα νὰ διακρίνω τὴν εὐχαρίστησιν ἣν οὗτος ἠσθάνετο συναστρεφόμενος μετ' εὐρωπαϊοῦ ὅστις ἐφέρετο πρὸς αὐτόν ὡς ἴσος πρὸς ἴσον. Καὶ δὴ εὐλόγως μοι ὡμολόγησεν ἐπὶ τέλος τὴν αἰτίαν τούτου. Νοήμων, πεπαιδευμένος, γινώσκων καλῶς τὰ ἐγγράφια ἦθη καὶ τοὺς νόμους, ὁμιλῶν τὴν γλῶσσαν καὶ ἔχων τὰ ἦθη εὐγενοῦς ἀνδρός, βεβαίως ἠγανάκτει ἰδιαλείπτως ἐκ τῆς περιφρονησεως, ὡς καὶ ἐγὼ αὐτὸς εἶδον, ἣν οἱ πλείστοι τῶν Ἀγγλων δεικνύουσι πρὸς τὰς γνώμας καὶ τὰ πρόσωπα τῶν ἰθαγενῶν, οἰκδηήποτε καὶ ἂν ἦ ἡ παιδείσις καὶ ἡ κοινωνικὴ θέσις αὐτῶν. Μοι ἐφάνη ὅμως ὅτι παρεπονείτο οὐχὶ τόσον κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, περὶ ἧς ὡμολόγει ὅτι εἰργάζετο εἰλικρινῶς ὑπὲρ τῆς ἠθικῆς καὶ διανοητικῆς χειραφετήσεως τῆς χώρας, ὅσον κατὰ τῶν κυρίως λεγομένων ἀποίκων, τῶν καλλιεργητῶν καὶ τῶν ἐμπόρων, οὓς ἐκατηγόρει ὡς ζηλοτυποῦντας πρὸς τοὺς ἰθαγενεῖς καὶ ἀριστοκρατίζοντας ἀπέναντι αὐτῶν.

Ἡ Κανδῦ κεῖται ἐν τῷ ἐνδοτάτῳ ὄρειανῷ ἀμφιθεάτρῳ, καὶ περιβρέχεται ὑπὸ μικρᾶς λίμνης ἐν ἣ ἡ ἀπειράριθμοι ναοὶ ἐγκατοπτρίζονται μετὰ τῶν πυκνῶν ἐκ φοινίκων δασῶν, ἅτινα περιβάλλουσιν αὐτούς.

Παρατηρητέον ἐνταῦθα ὅτι ἐκτὸς τῶν βουδδιστικῶν ναῶν ἡ μικρὰ πόλις αὕτη ἐκ δέκα χιλιάδων ψυχῶν συγκειμένη περιέχει πολλοὺς ναοὺς, ἐπτὰ ἐκκλησίας διαμαρτυρομένων μίαν ἐκκλησίαν ῥωμανοκαθολικῶν καὶ διάφορα τζαμιά. Πάντες δὲ οἱ κάτοικοι ζῶσιν ἐν ἀρμονίᾳ ὑπὸ τὴν πατρικὴν ἐποπτείαν τῆς ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως· ἐν ἄλλοις λόγοις ἡ Κεϋλάνη εἶναι χώρα τῆς ἀνεξίθρησκείας· ἀπὸ τῆς τετάρτης ἤδη π. χ. ἑκατονταετηρίδος εὐρίσκει τις ἐνταῦθα διὰ νόμου καθιερωμένην τὴν ἀνεξίθρησκείαν, τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἐμπορίου καὶ τὴν τοῦ ἀποικισμοῦ.

Παρὰ τῇ λίμνῃ ἵσταται τὸ ἀρχαῖον ἀνάκτορον τῶν βασιλέων τῆς Κανδῦς, ὅπερ σήμερον χρησιμεύει ὡς κατοικία τοῦ διοικητοῦ. Παράκειται δὲ αὐτῷ ὀκτάγωνος σιὰς φέρουσα ἀναγεγλυμμένη εἰκόνα τοῦ ἡλίου, τῆς σελήνης καὶ τῶν ἀστέρων, ἅτινα ἐν-

ταῦθα ἐνομιζοντο σύμβολα τῆς βασιλείας. Ἐκ τῆς σιὰδος ταύτης ἐπεφαίνοντο οἱ βασιλεῖς τῷ λαῷ ἐν πάσαις ταῖς δημοσίαις τελεταῖς· εἶ δὲ καὶ σήμερον οἱ διοικηταὶ τῆς νήσου προϊστάνται τῶν μεγάλων πομπῶν τοῦ ἱεροῦ ὁδόντος. Ὁ ναὸς ὅστις περιέχει τὸ πολυτίμον τοῦτο ἱερὸν λειψάνον τῶν Ἰνδῶν κεῖται ἐν τῷ περιβόλῳ αὐτοῦ τοῦ ἀνακτόρου. Εἶναι οἰκοδόμημα ὀρθογώνιον ὡς πάντες οἱ ἐθνικοὶ ναοὶ τῆς χώρας ἐκτισμένον ἐν τῷ μέσῳ αὐλῆς περικλειομένης διὰ κελλιῶν. Τέσσαρες θύραι ἔχουσαι πρὸ αὐτῶν ἀναβαθμίδας εἰσάγουσιν εἰς τὸ ἐνδότερον τοῦ ἱεροῦ, ὅπερ κοσμοῦσιν ἀλλόκοτα ἀνάγλυφα καὶ ἀπειράριθμα σώματα. Μαθὼν τὴν ὥραν καθ' ἣν ὁ ἱερός ὁδοὺς ἐμελλε νὰ ἐκτεθῆ εἰς προσκύνησιν τῶν πιστῶν, ἀνεμίχθην ἐν τῷ πλήθει τῷ ἀναμένοντι ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τὴν ἀνοιξιν τῶν θυρῶν, ὑπῆρχε δὲ ἐκεῖ ἀξιωματικὸς ποικιλία ἐνδυμάτων, τύπων καὶ φυσιογνωμιῶν ἱκανῶν νὰ εὐχαριστήσῃ πάντα ζωγράφον ἡθῶν. Οἱ πλείστοι τῶν εὐρισκομένων ἔφερον δίσκους πλήρεις ἀνθέων ἵνα καταθέσωσιν αὐτὰ ἐνώπιον τοῦ ἱεροῦ λειψάνου. Ἐὰν τὴν τελετὴν ταύτην δὲν ἐχαρακτηρίζεν ἡ τοπικὴ φυσιογνωμία ἢ τὸ χρῶμα τῶν κατοίκων, ἤθελε πιστεῦσαι τις ὅτι εὐρίσκεται ἐνώπιον ναοῦ τῆς Ἰσπανίας ἢ τῆς Ἰταλίας. Ἀρμόζει δὲ ἐνταῦθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι οἱ Βουδδισταὶ ἀρνοῦνται ὅτι λατρεύουσι τὸν θεμελιωτὴν τῆς θρησκείας τῶν, τοσοῦτον ἐντόνως ὅσον οἱ ῥωμανοκαθολικοὶ ἀποκροῦσιν τὴν κατηγορίαν τῶν διαμαρτυρομένων ὅτι προσφέρουσι λατρείαν τοῖς ἁγίοις τῶν.

Ὅσον εὐχάριστον καὶ ἂν ἦτο τὸ θέαμα τῆς συρροῆς ταύτης τοῦ πλήθους, ἀπεπέμπετο ἐξ αὐτῶν καὶ ἐν ὑπέθρῳ δυσωδεῖα, ὥστε τὰ μάλιστα ἐχάρην ὅτε εἶδον ἀνοιγομένης τὰς θύρας τοῦ ναοῦ, εἰς δὲ ἐγὼ ὡς εὐρωπαῖος, καὶ τοι ἄπιστος, εἰσῆχθην πρὸ τοῦ ὄχλου τῶν πιστῶν. Μετ' ὀλίγον εὐρέθην ἐν κεντρικῇ τινι δωματίῳ, ἐνθα τρεῖς γέροντες ἱερεῖς μὲ κεκαρμένους κεφαλὰς ἕσταντο περὶ μαρμαρίνην τράπεζαν. Ἐνταῦθα ἵστατο ὑπὸ κρυστάλλινον κώδωνα χρυσοῦν τὴν βάσιν καὶ τὸν θόλον ἐπὶ φύλλου λαυτοῦ ἐπίσης χρυσοῦ, γιγαντιαῖος ὁδοὺς τὸ πολυτιμότερον ἱερὸν λειψάνον τοῦ νοτίου Βουδδισμοῦ.

Ὀλίγισταί κάραι ἀγίων, σιγχῶνες μαρτύρων καὶ ἀντικνήμια ἀσηκτῶν δύνανται παρ' ἡμῖν νὰ καυχηθῶσιν ἐπὶ σταδίῳ τοσοῦτον ποικίλῳ καὶ θυματουργῳ, ὅσον ὁ περίφημος κυνῶδους ὁ ἀποδιδόμενος τῷ θεμελιωτῇ τοῦ Βουδδισμού. Ὅτε ὁ Γωταμᾶς Βουδδῆς φθάσας εἰς τὸ 81ον ἔτος τῆς ἡλικίας του κατώρθωσε τὸν τελικὸν μηδενισμόν του, ὅστις κατὰ τὸ δόγμα αὐτοῦ εἶναι ὁ ἀνώτατος σκοπὸς τοῦ ἀνθρώπου, εἷς ἐκ τῶν κληρητῶν αὐτοῦ ἐξεῖλεν ἐκ τοῦ νεκρικοῦ σωροῦ ὀδόντα τινά, ὅστις παρέχει ἀλόκοτον ἰδέαν τοῦ ἀναστήματος τοῦ κατόχου του αὐτοῦ, ἐκτὸς ἐὰν ᾖ ὡς ἰσχυρίζονται ἀποτρόπαιοί τινες Ἀντιβουδδισταὶ δάνειον ἐκ τινος σιαγῶνος τίγρωσ; ἢ κροκοδείλου. Τὸ πολυτίμον λείψανον ἐλκτρεύθη κατὰ πρῶτον ἐν Δανταπούρα, πόλει τοῦ ὀδόντος, ἐναντίον τῆς ἀντιστάσεως τῶν Βραχμάνων, οἵτινες ἐπὶ τέλους μετεχειρίσθησαν ὡς ὄργανον τῆς ὀργῆς αὐτῶν τὸν βασιλέα τῆς Πάτνης, ἐπικυρίαρχον τῆς χώρας. Ἀλλὰ μάτην ὁ μονάρχης οὗτος ἠγωνίσθη, καίων, μεταβάλλων εἰς κόνην ἢ μολύνων τὸν ἱερόν ὀδόντα. Ἀνυψώθη ὑπεράνω τῶν φλογῶν ἐπὶ φύλλου λωτοῦ πλατέος ὅσον τροχὸς ἀμάξης.

Μετέβαλε δὲ εἰς δεξαμενὴν διαυγεστάτου ὕδατος τὸν ὄχρητὸν εἰς ὃν εἶχον ῥίψει αὐτὸν καὶ τέλος ἐνεπάγη ἐν τῷ ἄκμονι ἐρ' οὐ ἐξετέθη εἰς τοὺς συνεχεῖς κτύπους σφύρας χαλκείας. Πεισθεὶς τέλος ὁ βασιλεὺς ἐκ τῶν θαυμάτων τούτων παρέδωκε τὸν ὀδόντα εἰς τοὺς ἐν Δανταπούρα ὑποτελεῖς αὐτοῦ, οἵτινες διετήρησαν αὐτὸν μέχρι τῆς νικηφόρου εἰσβολῆς γείτονος ἡγεμόνος ποθοῦντος τὴν ἀπόκτησιν τοῦ θησαυροῦ τούτου. Ἡ θυγάτηρ τοῦ ὑποτελοῦς ἡγεμόνος φεύγουσα ἔκλεψε τὸν ὀδόντα ὃν ἔκρυψε ἐν τῷ κροβύλῳ αὐτῆς. Οὕτω δὲ τὸ ἱερόν τοῦτο λείψανον ἔφθασεν εἰς Κανδῦ περὶ τὴν τετάρτην ἑκατονταετηρίδα μ. Χ. Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ Κιγκαλαῖοι καὶ οἱ Ταμίλοι ἤριζον πρὸς ἀλλήλους ἐνόπλιως περὶ τὴν κτῆσιν τοῦ ὀδόντος. Καὶ ἐπὶ μίαν δὲ στιγμὴν ἠρπάγη ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τῆς Κανδῦς καὶ μετηνέχθη εἰς τὴν νότιον Ἰνδικήν· ἐν τούτοις δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπανέλθῃ δι' ὀποίου δήποτε τρόπου, καὶ ὅτε περὶ τὴν 16 ἑκατονταετηρίδα οἱ Πορτογάλοι ἐκυρίευσαν τὴν Κεϋλάνην ἀφῆρπασαν καὶ τὸν ὀδόντα μετὰ τῆς

λείας των. Τὸ πρᾶγμα ὅμως τοῦτο οὐδεμίαν εἶχεν ἀξίαν παρ' ἀνθρώποις οἵτι ἐς δὲν ἐπίστευσαν εἰς τὸν Βουδδην. Δι' ὃ ὁ βουδδιστῆς βασιλεὺς τῆς Πεγούς ἔσπευσε νὰ πέμψῃ εἰς Γόαν πρεσβείαν ἥτις προσήνεγκεν τῷ Ἀντιβασιλεῖ δὸν Κωνσταντίνῳ τῆς Βραγαντίας περίπου τριακοσίας χιλιάδας ἀργυρῶν νομισμάτων πρὸς ἐξαγοράν τοῦ μικροῦ τούτου τεμαχίου ὀστοῦ. Ἀλλὰ τὸ ἱεροδικεῖον περὶ οὐδενὸς ποιούμενον τὸ τοιοῦτον ἐμπόριον ἠνάγκασε τὸν Ἀντιβασιλέα ἐναντίον τῆς μεγάλης ἀπορίας τοῦ θησαυροφυλακίου του ν' ἀπορίψῃ ὑπερηφάνως τὴν προσφορὰν ταύτην. Ὅθεν ὁ ὀδοὺς κατασυνετριβῆ δημοσίως καὶ ἐρρίφθη εἰς τὸν ποταμὸν τῆς Γόας.

Ἀλλὰ τί τὸ ὄφελος; Κατὰ τὸ λέγειν τῶν πιστῶν ὁ ὀδοὺς διανοίξας ἐν τῷ πυθμένι τοῦ ἰγδίου δίοδου ἐξῆλθεν ἀνεπαφός, καὶ ἐπανελθὼν ἀνέβαλε τὴν θέσιν του ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Κανδῆς, ὅπου καὶ σήμερον λατρεύεται ὅσον οὐδέποτε πρότερον. Ἐν πάσῃ ἀνταρσία τῶν Κιγκαλαίων κατὰ τῆς ἀγγλικῆς ἐξουσίας συνωμοσία διοργανίσθησαν ἵνα ἀφαρπάσωσι τὸ θαυματουργὸν τοῦτο φυλακτῆριον, ὃπερ κατὰ τὴν δοξασίαν τοῦ λαοῦ εἶναι στενωῶς συνδεδεμένον μετὰ τῆς κυριαρχίας τῆς νήσου. Δι' ἡ ἀγγλικὴ Κυβέρνησις ἀνέλαβεν ἐπὶ πολὺν χρόνον τὴν τήρησιν καὶ δὴ καὶ αὐτὴν τὴν ἐκθεσιν τοῦ παραδόξου τούτου Παλλαδίου, καὶ μόνον μετὰ τὴν τελικὴν ἐδραίωσιν τῆς ἐξουσίας τῆς ἀπέδωκε τοῖς μοναχοῖς τὰς κλεῖς τοῦ ναοῦ.

Τὴν ἐπαύριον ἐγένετο ἡ μεγάλη πομπὴ ἡ Τεταχάρα ἥτις ἐστὶν ἡ κυριότερα ἑορτὴ τῆς λατρείας τῶν Βουδδιστῶν, Ἡδὴ ἐκ τῆς θυρίδος ὅπου εἶχον λάβει θέσιν ἀπέναντι τῆς πλατείας τοῦ ναοῦ ἠκούετο μακρόθεν ἡ τραχύφωνος μουσικὴ τῶν αὐλῶν καὶ τῶν τυμπάνων ἧς ἐκ διαλειμμάτων ὑπερῆχε τὸ βροντῶδες ἀναφύσημα ἐλέφαντος, ἐν ᾧ ἑκατοντάδες δάδων ἤρχιζον ν' ἀντανακλῶνται ὡς ἀστέρες ἐν τοῖς ὕδασι τῆς λίμνης. Καθ' ἣν στιγμὴν ἡ πομπὴ ἔφθασε πρὸ τῆς σκιάδος ἐξερρήγνυτο ἐπὶ τῆς πόλεως σφοδροτάτη θύελλα. Ἐν τῷ ὑποκυάνῳ φωτὶ τῶν ἀστραπῶν ἐξ ὧν ὠρῶντο αἱ χιλιάδες κεφαλῶν τῶν ἐπισεσωρευμένων ἐπὶ τῆς πεδιάδος, ἡ τεταγμένων ἐπὶ τῶν βαθμίδων τοῦ ναοῦ, ἡ σειρὰ

ἐκείνη τῶν πολυτελῆ φάλαρχ φερόντων ἐλεφάντων, τὰ δύσμορφα καὶ ἀλλόκοτα σύμβολα, οἱ κορυβαντυῶντες ὄρχησται συστρεφόμενοι καὶ μορφάζοντες, τὸ μίγμα ἐκείνο τοῦ χρυσοῦ τῶν πολυτίμων λίθων καὶ τοῦ ψευδοχρύσου ἀντανακλῶντα πρὸς ἡμᾶς κατὰ μυριάδας τὰ τρέμοντα πειρὰ τῶν φανῶν παλαιόντων πρὸς τὴν θύελλαν, πάντα ταῦτα ἐν ταυτῷ μεγαλοπρεπῆ καὶ τερατώδη, προέχοντα ἀπέναντι σειρᾶς μεγαλοπρεπῶν οἰκοδομῶν διαγραφόμενων διὰ πυρίνων γραμμῶν ὑπὸ σειρᾶς πολυχρῶων λύχνων ἀπετέλουν εἰκόνα, ἧς ἡ βαρβαρική ἐπίδειξις καὶ μεγαλοπρέπεια ἐφάνετο ἀναφέρουσα ἡμᾶς πέραν τῶν θριάβων τῆς αὐτοκρατορικῆς Ῥώμης εἰς τὰς τερατώδεις ἑορτὰς τὰς διακρινομένας ἐν τοῖς ἱερογλύφοις τῆς Αἰγύπτου καὶ ταῖς στήλαις τῆς βαθυλῶνος. Τοιαύτη θὰ ἦτο ἄλλοτε ἐν ταῖς μεγάλαις ἑορταῖς ἢ πομπῇ τοῦ Ίουγγερνώθ, ὅτε οἱ θεόληπτοι Ἴνδοι ἐρρίπτοντο ὑπὸ τοὺς τραχυτοὺς τοῦ ἀρικατος, ὅπερ ἔφερε βραδέως ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πλήθους τὴν εἰκόνα τῆς σοδορᾶς καὶ ἀπαθοῦς θεότητός των.

Ἡ ἑορτὴ τῆς Περαιχάρως εἶναι ὅλως Ἰνδικῆς καταγωγῆς. Εἰσήχθη δὲ διὰ τῶν βασιλείων τοῦ Ταμιλικοῦ γένους, οἵτινες παρεβάλλοντες τὴν πομπὴν τοῦ ἱεροῦ ὀδόντος εὔρον τὸ μέσον τοῦ νὰ συνδιλλάξωσι τὰς τοῦ γένους παραδόσεις των μετὰ τῶν δοξασίων τῶν ὑπηκόων αὐτῶν. Ἀλλὰ σήμερον ἀσπάζονται αὐτὴν καὶ οἱ αὐστηρότατοι τῶν Βουδδιστῶν.

Εἶναι ἀληθές ὅτι ὁ Βουδδισμὸς οὐδαμοῦ ποιεῖται λόγον οὔτε περὶ Θεοῦ οὔτε περὶ ψυχῆς ὡς οἱ θετικὸφρονες οὕτω καὶ αὐτὸς οὐδὲν διορᾷ ἐν τῇ δημιουργίᾳ ἢ ἄλλω φαινόμενῳ, καὶ τοσοῦτον ὀλίγον φροντίζει περὶ τοῦ τελικοῦ σκοποῦ ὅσον καὶ περὶ τῆς ἀρχικῆς αἰτίας. Ἐπεταῖ ἄρα ἐντεῦθεν ὅτι ὁ Βουδδισμὸς καθιεροῖ τὴν ἰδέαν θρησκείας ἀθεϊκῆς, λατρείας ἀνευ Θεοῦ. Τοιαύτη ὅμως εἶναι ἡ ἰσχὺς τῆς περὶ Θεοῦ ἰδέας ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, ὥστε ἡ πλειθὺς τῶν Βουδδιστῶν μὴ ἔχοντες πλέον νὰ λατρεύωσι θεὸν ἀντικατέστησαν αὐτῷ τὸν Βούδδαν, καὶ τοι αὐτὸς οὗτος ὁ ἀρχηγὸς προεκήρυξε τὸν ἴδιον ἐκυτοῦ μηδενισμὸν πρὸ δισχιλίων τριακοσίων ἐτῶν.

Ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ὁ Βουδδισμὸς ἐπεκράτησεν ἀπὸ τῶν

Ἰμαλαίων μέχρι Κεϋλάνης. Ἀλλ' ὅπως τοσκότα ἄλλα θρησκευτικὰ καὶ πολιτικὰ συστήματα ἔμελλε ν' ἀπολεσθῆ διὰ τῆς ὑπερβολικῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀρχῶν αἵτινες εἶχον ἀποτελέσει τὴν δοξάν καὶ ἰσχὺν αὐτοῦ· οὕτω π. χ. ὁ Βούδδας εἶχε καταργήσει τὸ ἱερατεῖον, τουτέστι τὴν ἀνάγκην τῆς συγκοινωνίας τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τοῦ Θεοῦ διὰ μεσιτείας. Ἀφ' ἐτέρου δὲ ἐθεμελίωσε τὴν ἀξίαν τοῦ ἀνθρώπου οὐχὶ πλέον ἐπὶ τῆς εὐτυχίας ἢ τοῦ πλοῦτου, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἀρετῆς, τῆς παιδείας καὶ τῆς ἐγκρατείας· καὶ ὅμως εἰς τὸν ἱερέα ἀντικατέστη ὁ μοναχός, καὶ ὁ ἀσκητικὸς βίος κατέφαγε τὴν Ἰνδικὴν εἰς βαθμὸν ὥστε νὰ πνίξη τὴν καρθὰν διδασκαλίαν τοῦ Βούδδα διὰ τῶν παραφυάδων διδασκαλιῶν. Ἀπὸ τοῦ δεκάτου αἰῶνος ἀπὸ Χριστοῦ δὲν ὑπῆρχε πλέον οὔδεις Βουδδιστῆς ἐν τῇ Χερσονήσῳ, ὁ δὲ Βραχμανισμὸς ἐξελθὼν ἐκ τῶν μυστηριωδῶν ἀδύτων ὅπου εἶχε διακονήσει τὰς παραδόσεις τῶν Βουδδιστῶν κατέλαβε πανταχοῦ τὴν πνευματικὴν ἐξουσίαν τῆς Ἰνδικῆς, ἀλλὰ μεγάλως ἠλοιωμένην ὑπὸ τῶν τοπικῶν δυσειδαιμονιῶν καὶ τῶν ξένων καινοτομιῶν, μεθ' ὧν εἶχεν ἔλθει εἰς ἐπαφὴν ἐν διαστήματι χιλίων ἐτῶν ἀποκοιμήσεως. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξύ ὁ Βουδδισμὸς εἶχεν ἀκτινοβολήσει ἐπὶ τῆς περὶ ξὺ χώρας ἐν αἷς ἐπικρατεῖ ἐτι καὶ σήμερον. Τῇ Σινικῇ δηλονότι, τῇ Ἰνδοσινικῇ, τῷ Μαλαϊκῷ ἀρχιπελάγει, τῇ Ταρταρίᾳ καὶ τῇ Ἰαπωνίᾳ. Παράδοξον δὲ εἶπειν ὅτι καὶ τοι γεννηθεῖς ἐν τοῖς κόλποις τῆς Ἀρίας φυλῆς ὁ Βουδδισμὸς δὲν ἔχει οὐδένα θιασώτην ἐκ τοῦ λευκοῦ γένους ἐν ᾧ ἀποτελεῖ εἰσέτι τὴν ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν πάντων τῶν ἀνατολικῶν λαῶν παρ' οἷς διεσώθη ὡς προῖον ξένης χώρας.

Πολλάκις ἐπεσκέφθη τὰς πολυπληθεῖς μονὰς αἵτινες κείνται ἐπὶ τῆς ἀπέναντι ὄχθης τῆς λίμνης. Τὰ πλείστα τῶν μοναστηρίων τούτων (viharas) περιέχουσι τριακοντάδα περίπου μοναχῶν κατοικούντων ἐντὸς κελλίων συνεχόμενων ἐπὶ τῶν τεσσάρων πλευρῶν τῆς ἐσωτερικῆς αὐλῆς. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς αὐλῆς ταύτης ἵσταται ὁ ναὸς κυρίως εἶπειν, ἔχων περὶ τὰς πλευρὰς αὐτοῦ στοὰν ὑπόστεγον καὶ κώδωνα.

Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ναοῦ συνίσταται ἐκ μακροῦ ὀρθογωνίου

ἀπλουστάτου ἐν ᾧ διὰ φύλλων σχηματίζεται ἔσωνχρηχῆ. Πέρον τοῦ χοροῦ θύρα κιγκληδωτῆ ἀνοιγωμένη παρουσιάζει ἱερὸν ἄνευ θυρίδων, ὅπου ἐν τῷ φωτὶ λαμπάδων διακρίνεται ὀπισθεν βωμοῦ μαρμαρίνου ἀνθοσειποῦς ὑπερμέγεθες εἰδωλον τοῦ Βούδδα, ὁ κλαδὸν καθήμενον καὶ ἐκφράζων ὕψος μελέτης καὶ ἄκρας ψυχικῆς γαλήνης, ἀπὸ δὲ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ φκίνεται οἶονεὶ ἐξερχομένη φλόξ, περὶ δὲ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐξκπλοῦς στέφανος δόξης.

Τρεῖς τῆς ἡμέρας ψάλλουσιν ἐνώπιον τοῦ ἁγίου τούτου εἰδώλου προσευχὰς ἀναγινωσκομένας ἐν μεγάλῳ βιβλίῳ ἀργυροκαλύπτῳ συνισταμένη ἐκ φύλλων μακρῶν καὶ στενωῶν εἶδους τινὸς φοίνικος. Προσεύχεσθαι, μελετᾶν, ἐπαιτεῖν διδάσκειν τὴν νεολαίαν, ἐν τοῖς παρὰ ταῖς μοναῖς σχολαίσις, ἰδοὺ ἡ μόνη ἐνασχόλησις τῶν μοναχῶν τούτων, οἵτινες εἰσὶν ἀφιερωμένοι εἰς τὴν πενίαν καὶ τὴν παρθενίαν. Μόλις μετὰ παρέλευσιν πολυετοῦς δοκιμασίας ἀποκτῶσι τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ περιβάλλωνται τὴν κιτρίνην ἐσθῆτα, ἀφ' οὗ γίνωσι δεκτοὶ ὑπὸ τοῦ Συνεδρίου. Καὶ τοὶ αἱ μοναὶ δὲν εἶναι πλέον οὔτε τόσον πολυάριθμοι καὶ τόσον εὐποροὶ ὅσον πρότερον, ὅμως ἕκαστον χωρίον ἔχει τὸ μοναστήριόν του, καὶ ἐπειδὴ τὰ καταστήματα ταῦτα ἀπολαύουσι πολιτικῶν δικαιωμάτων, κέκτῃνται τὰ εὐφορότερα τῆς περιφερείας των μέρη. Εἶναι μάλιστα πιθανὸν ὅτι αἱ μοναὶ αὗται συνετέλεσαν κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας εἰς τὴν πενίαν καὶ τὴν παρακμὴν τῆς νήσου. Δίκαιον ὅμως ἐστὶν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὁ Βουδδισμὸς εἶναι ὁ τὰ μάλιστα ἀνεκτικὸς τῶν θρησκευμάτων, καὶ ὅτι τούλάχιστον ἐν τῇ Ἰνδικῇ οὐδέποτε ἐπειράθη νὰ ἐπιβληθῇ διὰ τῆς βίας.

Ἡ μελέτη τοῦ Βουδδισμοῦ εἶναι λίαν περιέργως, οὐ μόνον διότι φαίνεται ὡς λατρεία ἄνευ Θεοῦ, καὶ κατὰ τὴν κρίσιν τινῶν, λατρεία ἄνευ πίστεως εἰς τὴν ὑπαρξιν τῆς ψυχῆς καίτοι πιστεύει εἰς σειρὰν ἀλλεπαλλήλου ζωῆς, ἀλλὰ καὶ διότι ἐχρημάτισεν ἄλλοτε ἢ κυριωτέρα θρησκεία τῆς Ἰνδικῆς, καὶ ἐπικρατεῖ καὶ σήμερον ἐν τῇ Νεπάλῃ, Θιβέτῃ, Κίνα, Ἰνδοκινικῇ, καὶ Ἰαπωνίᾳ.

(Ἔπεται συνέχεια.)

ΣΥΡΜΟΣ ΕΝ ΔΥΣΜΟΡΦΙΑ.

(Συνέχεια ἰδὲ φυλλάδιον Ε΄.)

Ἄπαντα ἡ φυλὴ τῶν Μιττοῦ διακρίνεται τῶν γειτόνων τῆς κατὰ τὰς ἰδιοτροπίας. Τὰ ἐξωτερικὰ κοσμήματα τοῦ σώματος, οἱ ἱματισμοί, ἀκρωτηριασμοί, καὶ ἐν γένει τὰ τοῦ συρμοῦ αὐτῶν, ἔχουσιν ἴδιον χαρακτῆρα διακριτικόν. Τὸ μάλιστα παράδοξον εἶναι ὁ φρικώδης τρόπος δι' οὗ αἱ γυναῖκες τρυπῶσι καὶ διαστρέφουσι τὰ χεῖλη των ἀμιλλώμεναι πρὸς ἀλλήλας· ἡ δὲ κενοδοξία των κατὰ τοῦτο ὑπερβαίνει πᾶν ὅτι δύναται νὰ φαντασθῇ τις κενόδοξον παρὰ τοῖς λαοῖς τῆς Ἀφρικῆς. Μὴ ἀρκούμενχι εἰς τὸ νὰ τρυπῶσι τὸ κατώτερον χεῖλος, σύρουσιν ἔξω καὶ τὸ ἀνώτερον χεῖλος χάριν συμμετρίας. Κυκλοσιδεῖς δὲ πλάκες ἐκ χαλαζίου λίθου, ἐλεφαντόδοντος καὶ κέρατος προσεναρμύζονται εἰς τὸ προεκβληθὲν χρόνον προϊόντος, οὕτως ὥστε ὅταν θέλωσιν αἱ γυναῖκες νὰ πῶσιν ὕδωρ ἀνασηκόνουσι τὸ ἀνώτερον χεῖλος καὶ χύνουσιν αὐτὸ εἰς τὸ στόμα των.

Οἱ δὲ ὀδόντες, οἵτινες παρὰ πάντων τῶν ἀνθρώπων ἀφίνονται εἰς τὸ φυσικὸν αὐτῶν κάλλος καὶ φυσικὸν σχῆμα εἰς δύο διάφορα μέρη τοῦ κόσμου καὶ δύο διαφόρους φυλάς παρέχουσιν στάδιον τεχνητῆς μεταβολῆς κατὰ τὰς ἰδιοτροπίας τοῦ συρμοῦ, ἐννοεῖται δὲ ὅτι μόνον οἱ ἀνώτεροι ὀδόντες, οἱ τομεῖς, δύνανται νὰ υποβληθῶσιν εἰς τὰς μεταβολὰς τοῦ συρμοῦ.

Μία ἐκ τούτων συνίσταται εἰς τὸ νὰ σχηματίζωσι τρίγωνον χάσμα ἢ γωνίαν μεταξὺ τῶν δύο ἐμπροσθίων ὀδόντων ῥινίζοντες αὐτούς, ἑτέρα τὸ νὰ ὀξύνωσι τὰ ἄκρα αὐτῶν, καὶ ἄλλη τὸ νὰ βραχύνωσιν αὐτὰ ἐξίσου.

Καὶ ταῦτα μὲν παρὰ τοῖς κατοίκοις τῆς παρὰ τὸν ἰσημερινὸν Ἀφρικῆς καὶ τοῖς Μελανησίοις ἢ κατοίκοις τῆς Μαλάκας. Οἱ δὲ Αὐστραλιανοὶ ἐκκρούουσι τοὺς δύο ἐμπροσθίους ὀδόντας τῶν

νέων ἅμα φθάσωσιν εἰς τὴν ἀνδρικήν ἡλικίαν ὡς πρὸς μῆσιν αὐτῶν· φαίνεται δὲ ὅτι τοῦτο ἐπέχει τὸν τόπον τῆς παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις καὶ τοῖς Μωαμεθανοῖς περιτομῆς.

Τὸ αὐτὸ πράττουσι καὶ οἱ κάτοικοι τῶν Σανδουίχων νήσων ἀλλ' ὡς ἐξιλέωσιν πρὸ τὰς ψυχὰς τῶν τεθνεώτων.

Ἐν ᾧ δὲ παρ' ἡμῖν θαυμάζεται πάντοτε ἡ φυσικὴ λευκότης τῶν ὀδόντων, ὡς καὶ παρὰ τοῖς πλείστοις λαοῖς, οἱ Μαλαίσιοι μοχθοῦσι πολὺ εἰς τὸ νὰ χρωματίζωσι μέλανας τοὺς ἑαυτῶν ὀδόντας, θεωροῦντες αὐτὸ μεγίστην αὔξησιν τοῦ κάλλους τῶν.

Τοὺς λευκοὺς ὀδόντας θεωροῦσι μετὰ μεγίστης ἀποστροφῆς οἱ Δυάκαι τῶν πέριξ τῆς Σαραβάκης.

Ἐν δὲ τῇ νήσῳ Βορνέφ τρυπῶσι τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν ἐκάστου ὀδόντος καὶ ἐναρμόζουσιν ὀρειχαλκίνοισι ἤλους μὲ κεφαλὰς σφαιροειδεῖς ἢ ἀστεροειδεῖς, αἵτινες διατηροῦνται στυλπναὶ διὰ τῆς ἐπ' αὐτῶν διηνεκοῦς προστριβῆς τῶν χειλέων· νομίζουσι δὲ ὅτι τοῦτο αὐξάνει μεγάλως τὰ θελγητρά των ὅταν διζνοιογμένου τοῦ στόματος φαίνωνται οἱ ὀδόντες τῶν.

Ἡ προεξοχὴ τῶν ἀνωτέρων ἐμπροσθίων ὀδόντων, ἧτοι τὸ καρχαρόδου εἶναι, ὅπερ παρ' ἡμῖν θεωρεῖται ἀσχημία, μεγάλως ὑπὸ τινων φυλῶν, καὶ μάλιστα τῶν γυναικῶν τῶν μαύρων τῆς σενεγάλης ἐπαυξάνεται διὰ τεχνητῶν μέσων.

Ὅτι δὴποτε ὅμως καὶ ἂν συμβαίνει εἰς τοὺς ὀδόντας, τὴν κόμην, τὰ ὄτα, τὴν ῥίνα καὶ τὰ χεῖλη, ἠδύνατό τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ἡ φυσικὴ κατάστασις τῆς κεφαλῆς δὲν θὰ ὑπέκειτο εἰς τὰς μεταβολὰς τοῦ συρμοῦ κατὰ τύπους καὶ χρόνους. Καὶ ὅμως ἡ συνήθεια τοῦ μεταβάλλειν τεχνητῶς τὸ σχῆμα τῆς κεφαλῆς εἶναι ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων καὶ τὰ μάλιστα διαδεδομένων ἐξ ὧσιν γινώσκωμεν.

Πόρρω ἀπέχει τοῦ νὰ περιορίζηται, ὡς πολλοὶ νομίζουσιν, εἰς ἀσημοτάτην τινὰ φυλὴν Ἰνδῶν τῆς βορειοτάτης ἀκτῆς τῆς Ἀμερικῆς, ἀλλ' εὐρίσκειται διαφόρως ἐσχηματισμένη ἐν χώραις τῆς γῆς μικρὰν ἀπεχούσαις ἀλλήλων, καὶ μεταξὺ λαῶν μηδεμίαν συγκοινωνίαν ἐχόντων πρὸς ἀλλήλους.

Ὁ Βάχροφτ λέγει ὅτι «παρὰ τοῖς Χινούκαις ἡ ἀμέλεια τοῦ νὰ

σχηματίζει κατὰ τὸν συρμὸν ἡ μήτηρ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἑαυτῆς τέκνου προστριβεί ὄνειδος ὀκνηρίας εἰς τὴν οἰκοδόποιαν, τὰ δὲ τέκνα ἐκθέτει εἰς τὴν χλεύην τῶν συντρόφων τῶν. Πόσον δεσποτικὸς εἶναι ὁ συρμός!»

Πολλοὶ ἐκ τῶν ἤττων σπουδαίων μεταβολῶν τοῦ σχήματος τῆς κεφαλῆς ὀφείλονται εἰς τὴν θέσιν εἰς ἣν κρατοῦνται τὰ βρέφη ὑπὸ τῶν μητέρων· ἐκ τοῦ ἔχειν αὐτὰ πλαγιασμένα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ βραχίονος πάντοτε προέρχεται λοξότης τοῦ κρανίου, ἐκ τῶν σκληρῶν περὶ τὴν κεφαλὴν προσκεφαλαίων πλάτυσις καὶ ἐκ τῶν σφιγκτῶν ἐπιδέσμων μήκυνσις· τοῦθ' ὅπερ ἀπαντᾶται ἔτι καὶ σήμερον εἰς πολλὰ μέρη τῆς Εὐρώπης, ἐνθυμοῦνται δὲ τινες ἐπιζῶντες ὅτι συνέβαινε καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ.

(Ἐπετα συνέχεια.)

Η ΝΟΜΙΜΟΣ ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΙΑ.

Τῶν ἀνθρώπων οἱ μὲν γεννῶνται φύσει δοῦλοι, οἱ δὲ φύσει ἐλεύθεροι, εἶπεν ὁ μέγας Ἀριστοτέλης, λησμονήσας νὰ προσθήσῃ καὶ ὅτι οἱ μὲν γεννῶνται φύσει νουνεχεῖς, φύσει ἔμφρονες, οἱ δὲ φύσει κοῦφοι. Ἀμφιβάλλω ὅμως ἂν ἐννοεῖ μὲ τοῦτο ὅτι οἱ μὲν γεννῶνται φύσει ἄρχοντες καὶ κοτζαμπάσιδες, οἱ δὲ ἐπιτοημένα καὶ χαμερπῆ ἀνδράποδα· ὥστε δὲν μοι φαίνεται ἀνόητος ὁ τοιχοκολλήσας ἐν ταῖς παραμοναῖς τῆς ἐπὶ Κρομουέλλου πολιτικῆς μεταβολῆς ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ ἐξῆς δίστιχον.

When Adam delved and Eve spun
Who was then a gentleman!

ἧτοι

Ὅτε ὁ Ἀδὰμ κ' ἡ Εὐὰ ἐκλωθον καὶ ἤροτριών.
Τίς ἦτο ἀριστοκράτης τότε ἐκ τῶν ἐπιγείων;

Ἄπόδειξις ὅμως μεγίστη τοῦ ὅτι ὑπάρχουσιν ἀριστοκράται ἐν τῷ κόσμῳ εἶναι ὅτι αἱ ὀξυδερκεῖς νεάνιδες μόνον τοὺς τιτλοφόρους, παρασημοφόρους, καὶ χρυσοφόρους μεγαλεμπόρους θέλουσι καὶ ὀνειρεύονται διὰ συζύγους των, κατὰ προτίμησιν τῶν μὴ τοιούτων. Οὐαὶ εἰς τὸν κακοδαίμονα γαμβρὸν ὅστις μετέρχεται τὸ λεγόμενον λιανοπῶλι μὲ τὴν ὀκᾶν καὶ μὲ τὸ δράμι πωλῶν τὰ ἐμπορεύματά του, ἢ μετέρχεται καμμίαν τέχνην, κανὲν ἐπάγγελμα ἐκ τῶν μὴ ἀριστοκρατικῶν ὁ τοιοῦτος διαγράφεται ἀνεπιστρεπτει ἀπὸ τὰ κατὰστιχά των, ἔστω καὶ ὁ κάλλιστος, ὁ ἐναρετώτατος τῶν πολιτῶν, ὁ ἀγνότατος τὰ ἤθη καὶ ὁ προθυμώτατος συνδρομητῆς τῶν κοινωφελῶν καταστημάτων ἔστω τέλος πάντων ὁ τύπος καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ ἀληθοῦς πολίτου ὁδὲν πρὸς ἔπος πάντα ταῦτα.

Ἐν τούτοις ὁ ἥλιος τὸν ὁποῖον οὐδέποτε ἠδυνήθη νὰ δέσῃ ἡ ἀνθρωπότης χάριν τῶν τοιούτων δυσκόλων καὶ λεπτοστομαχῶν νεανίδων τρέχει τὸν δρόμον του, ἄσπλαγχνος καὶ ἀδυσώπητος, καὶ ὁ διάβολος ἐγχαράττει μίαν πρὸς μίαν τὰς ρυτίδας ἐπὶ τοῦ ἀλαβαστρίνου μετώπου των, λευκαίνων καὶ ἀραιώνων κατ' ὀλίγον τὰς τρίχας των, καὶ τέλος πάντων τὰς ἀφίνει καρφωμένας εἰς τὸ ῥάφι, καὶ οἱ πεφιλημένοι ἀριστοκράται των δὲν ἔρχονται νὰ τὰς σώσουν.

Ναί, τῷ ὄντι ὑπάρχουσιν ἀριστοκράται, παραδεχόμεθα τάξιν, ἢ τάξεις τινὰς ἀριστοκρατῶν. Τοιοῦτοί εἰσι πάντες οἱ φιλόπονοι, ἐγκρατεῖς, σώφρονες σεμνοί, μετριόφρονες, φιλοπάτριδες, καὶ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἐνάρετοι πολῖται. Οἱ μετὰ πολλοῦ ἰδρώτος καὶ δαπάνης ἀποκτήσαντες περιουσίαν ὠφελίμων γνώσεων, οἷον ἰατροί, δικηγόροι, διδάσκαλοι, οἱ μετὰ πολλῶν κόπων καὶ μετὰ καθαρὰς συνειδήσεως ἀποκτήσαντες πλοῦτον ἔμποροι καὶ κτηματῖαι, καὶ οἱ φιλοτίμως καὶ μετὰ πλείστης αὐταπαρνήσεως ἀναδεχόμενοι ἐφορείας, ἐπιτροπὰς καὶ ἐπιστασίας ἐθνωφελῶν καταστημάτων, πρὸ πάντων οἱ ὑπὲρ πατρίδος ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης ἀγωνισάμενοι.

Τοὺς τοιούτους εὐγενεῖς ἀπογόνους τῶν εὐγενεστάτων προγόνων ἡμῶν συνιστῶμεν εἰς τὴν ἀγάπην καὶ τὸν θαυμασμόν πᾶ-

σης τῆς ἀνθρωπότητος ὅτι τῶν τοιούτων εἴμεθα ἔτοιμοι νὰ γείνωμεν τὸ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν.

E. Σ.

ΣΥΝΗΘΕΙΑ ΕΝ ΡΩΣΣΙΑ.

Τὸ κατὰ τὴν χρηματικὴν ἀξίαν ἀκριβώτερον ποτήριον ὕδατος ἐπὶ τῆς γῆς πίνει ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας.

Ἡ Πετρούπολις κεῖται ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Νέβα, ὅστις ἐπὶ τινὰς μῆνας τοῦ ἔτους εἶναι παγωμένος. Τῇ δὲ ἡμέρᾳ καθ' ἣν ἡ τοῦ ποταμοῦ ἐπιφάνεια ἐλευθερωθῆ τοῦ Πάγου ὑπάρχει εἰς Πετρούπολιν μεγίστη χαρὰ καὶ ἀλλαγαμὸς τοῖς κατοίκοις ἅμα δὲ μικρὸν πλοιάριον δύναται νὰ διχπεράσῃ μεταξὺ τῶν ἐπιπλεόντων πάγων ρίπτονται πυροβολισμοὶ διὰ τηλεβόλων, ὁ φρούραρχος ἐν μεγάλῃ στολῇ μετὰ τῆς βακτηρίας παρουσιάζεται ἐνώπιον τοῦ Αὐτοκράτορος, ὅστις μετὰ τῶν αὐλικῶν του τὸν περιμένει εἰς τὰς πύλας τῶν ἀνακτόρων ἵνα μάθῃ ἐκ τοῦ στόματός του τὴν εὐχάριστον αὐτῆν ἀγγελίαν. Ὁ φρούραρχος παρουσιάζεται ἐνώπιον τοῦ Τσάρου ἐπιφωνεῖ αὐτῷ. Μεγαλειότατε! Ὁ χειμὼν παρῆλθεν, ὁ ποταμὸς Νέβα εἶναι ἐκ τῶν πάγων του ἐλευθερος· συγχρόνως δὲ προσφέρει τῷ Αὐτοκράτορι ποτήριον κρυσταλλωμένου ὕδατος ἐκ τοῦ ποταμοῦ Νέβα, τὸ ὁποῖον ὁ Αὐτοκράτωρ πίνει μέχρι τελευταίας σταγόνης εἰς τὴν ὑγίαν τῶν κατοίκων τῆς Πετροπόλεως καὶ εἰς τὴν εὐημερίαν τοῦ Ῥωσσικοῦ λαοῦ. Γεμίσας δὲ χρυσῶν νομισμάτων ἀποδίδει τὸ ποτήριον τῷ φρουράρχῳ.

Εἰς προλαβόντας χρόνους ἔπρεπε τοῦτο τὸ ποτήριον νὰ ᾖ πληρὲς χρυσῶν νομισμάτων μέχρι τοῦ χεῖλους αὐτοῦ. Ἐπειδὴ ὅμως ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ἐπαρουσιάσθη τὸ ποτήριον μεγαλειότερον, ὁ Αὐτοκράτωρ ἠναγκάσθη νὰ πίνῃ περισσότερον ὕδατος κατὰ συνέπειαν νὰ πληρώσῃ καὶ περισσότερα νομίσματα, ὥστε νῦν προσδιωρίσθησιν 200 δουκάτα δηλαδὴ πλέον τῶν 2000

φράγκων διὰ ταύτην τὴν προσφορὰν ἐνὸς ποτηρίου ὕδατος τοῦ Νέβα, τὸ ὁποῖον εἶναι ὡς βλέπετε ὀλίγον ἀκριβώτερον τοῦ τῆς Καισαριανῆς.

Ξ. Λ.

ΑΛΛΟΙ ΤΡΩΓΟΥΝ ΤΑ ΚΕΡΑΣΙΑ, ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ
ΤΑΣ ΜΑΣΤΙΓΩΣΕΙΣ.

Δεχθεῖς ποτε Φριδερίκος ὁ Μέγας καλάθιον πλήρες ὠραίων καὶ πρωΐμων κερασίων δῶρον, παρέδωκεν αὐτὰ εἰς τὸν νεαρὸν ἀκόλουθόν του Κλίστην διὰ νὰ τὰ φέρῃ εἰς τὴν βασιλισσαν. Οὗτος ὅμως γευθεὶς αὐτά, καὶ γοητευθεὶς ἀπὸ τὴν γλυκύκητά των, ἐκάθισε καὶ τὰ ἔφαγεν ὅλα. Τὴν ἐπαύριον ἰδὼν τὴν αὐτῆς μεγαλειότητα τὴν ἠρώτησεν ἂν ἦσαν καλὰ τὰ κεράσια.

— Κεράσια! εἶπεν αὐτῇ, τί κεράσια;

— Τί κεράσια! καλὰ, δὲν εἰλάβετε τὰ κεράσια τὰ ὁποῖα σὰς ἔστειλα διὰ τοῦ ἀκολούθου μου Κλίστου;

— Ὁχι, δὲν εἶδα τίποτε.

— Πολὺ καλὰ λοιπόν, εἶπεν ὁ Φριδερίκος, ἐγὼ νὰ τοῦ δώσω τοῦ λείξῃ ἐκείνου καὶ κατὶ ἄλλο γλυκύτερον.

Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκάθισε καὶ ἔγραψε τὸ ἐξῆς γραμματίον εἰς τὸν ἀξιωματικὸν τοῦ πλησίου ἐκεῖ ἀστυνομικοῦ σταθμοῦ. — «Δὺς εἴκοσι μαστιγώσεις εἰς τὸν φέροντα, καὶ λάβε ἀπόδειξιν παρ' αὐτοῦ.» καὶ σημάνας τὸν κώδωνα τὸ ἔδωκεν εἰς τὸν Κλίστην ἵνα κομίσῃ αὐτὸ εἰς τὸν πρὸς ὃν ὄρον.

Ὁ Κλίστης ἔλαβε τὴν ἐπιστολήν, καὶ καταβάς ἐξῆλθεν ἐκ τῆς πύλης τοῦ παλατίου, ἀλλ' ὑποπιεύσας ὅτι τὸ περιεχόμενον αὐτῆς δὲν ἦτο τόσον εὐχάριστον, καὶ ἰδὼν κατὰ τύχην διαβαίνοντα ἐκεῖθεν Ἰουδαῖόν τινα τραπεζίτην, ὅστις εἶχεν ἐνίοτε δροσοληψίας μετὰ τῆς αὐλῆς, τὸν ἐφώναζε, καὶ τὸν παρεκά-

λεσε νὰ λάβῃ τὴν ἐπιστολήν καὶ νὰ τὴν παραδώσῃ εἰς τὸν ἐκεπλησίον στρατῶνα.

Ὁ Ἰσραηλίτης ἐδράξατο τὴν καλὴν ταύτην εὐκαιρίαν τοῦ νὰ φωνῇ χρήσιμος εἰς τοὺς αὐλικούς, καὶ ἔδραμε περιχαρῆς ἵνα ἐκτελέσῃ τὴν ἐντολήν του. Παρέδωκε τὴν ἐπιστολήν, καὶ ἔμελλεν ἀναχωρήσῃ, ἀλλ' ὁ ἀξιωματικὸς τὸν ἐσταμάτησεν· ἐκεῖνος δὲ νομίσας ὅτι ἔμελλον νὰ τῷ ἀποδώσωσι στρατιωτικὰς τιμὰς διότι ἤρχετο ἐκ τοῦ παλατίου. — Κύριε λοχαγέ, εἶπε μετριοφρονῶν, εἶναι περιτταὶ αἱ περιποιήσεις. — Ὁχι, ποσῶς εἶπεν οὗτος· ὑπάρχουσιν εἶδη τινὰ περιποιήσεων, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι περιττά, ὡς θέλετε ἰδεῖ. Καλέσας δὲ τότε ἀριθμὸν τινα στρατιωτῶν διέταξε καὶ τὸν ἐμαστίγωσαν διαμαρτυρούμενον, βοῶντα, καὶ κηρύττοντα ὅτι ἦτο ἀθῶος· μεθ' ὃ τὸν ἠνάγκασε νὰ ὁμολογήσῃ ἐγγράφως ὅτι τῆς ἔφαγε. Φκντασθῆτε ὅποσον ἐξεπλάγη καὶ ἐγέλασεν ὁ Φριδερίκος ὅτε ἔμαθε τὰ γενόμενα. Ἡ ἱστορία δὲν λέγει ἂν ἐτιμώρησε τὸν Κλίστην.

Η ΜΗΤΗΡ.

Ἡ μήτηρ τὸ παιδάκι της
στὸν κόλπον της βαστά.
Μ' ἀγάπην τ' ἀπεκοίμισε,
τὸ σκέπασε ζεστά!

Εἰς τὴν κοιτίδα τ' ὄβαλε,
σιγά, μὲ προσοχίν,
Κ' ἐκάθισε πλησίον του
μὲ μητρικὴν ψυχίν.

Φοβεῖται μήπως κίνημα
ἢ κρότος ἐλαφρός,

ξυπνίση τὸ παιδάκι της
ποῦ εἶναι σὺν ἀφρός.

«Κοιμίσου τέκνον μου καλόν»
τῷ λέγει μὲ στοργήν,
σοῦ ἔχω στῶμα ἀπαλόν,
καὶ γάλακτος πηγὴν.»

Κοιμᾶται τ' ἀγγελάκι της
καὶ πάλιν ξυπνᾷ,
φωνάζει κλαίει τὸ πτωχόν·
ὦς φαίνεται πεινᾷ.

Καὶ πρόθυμος ἡ μήτηρ του
τὸ γάλα τὸ γλυκὺ
τοῦ δίδει ἀπ' τὸ στήθος της
ὅποσον τῷ ἀρκεῖ.

Τὸ πίνει τὸ ταλαίπωρον
μὲ ὄρεξιν πολλήν,
Καὶ χαῖρον τὴν μητέρα του
χαδεύει τὴν καλήν.

Χωρὶς τὴν μητεροῦλά του
ἂν ἔμενεν αὐτό,
τί ἄρα θὰ ἐπάθαινε;
Παιδιά σὰς ἐρωτῶ.

ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ ΤΟ ΝΑΝΑΡΙΣΜΑ.

Κεῖται νυστάζον τὸ παιδίον
κ' ἡ μήτηρ του σιγὰ ἐκεῖ
ἐν ἄσμα τραγωδεῖ γλυκὺ
διὰ νὰ τὸ κοιμίσῃ.

«Παιδί μου» λέγει δὲν φοβοῦμαι
Κανένα κόπον διὰ σέ.
Θὰ ἦναι αἱ ὠραὶ μου χρυσαὶ
ἂν ὕπνος σ' ὠφελήσῃ.

«Τὴν νύκτα 'στὸ προσκέφαλόν σου
Μὲ προθυμίαν ἀγρυπνῶ,
εἰάν πονῆς κ' ἐγὼ πονῶ,
εἰάν γελάσῃς χαίρω.

«Διὰ σέ, τέκνον μου, ἄς ἔχω
φροντίδας καθημερινάς.
Μὴ κλαίῃς διὰ τί πεινᾷς,
τὸ γάλα σοὶ προσφέρω.

«ὦ, πότε θὰ σέ βλέπω μέγαν,
ὠραῖον ἄνδρα, δυνατόν,
στὸ ἔθνος σου ἀγαπητόν,
καὶ μὲ τιμὴν μεγάλην;

«Πόσον θὰ ἤμ' εὐτυχισμένη
ἂν πάντοτε θὰ μ' ἀγαπᾷς,
θὰ μ' ἐνθυμῆσαι ὅπου πᾶς
Διὰ νὰ μ' ἔλθῃς πάλιν;»

ὦ, πόσον εἶναι ἡ καρδιά
 Φιλύστοργος ἡ μητρική!
 Ὀχρρεῖς εἶναι μέλι γλυκὺ
 Ὅ λόγος κ' ἡ φωνὴ της.

Μὴ γένετο πρὸς τὴν μητέρα
 Νὰ ἦσαι τέκνον μου, ψυχρός·
 Ἢ ἦσο τοῦ Θεοῦ ἐχθρός·
 ποτὲ νὰ μὴ τὸ ἰδῇ τις!

ΒΙΟΣ ΤΩΝ ΜΕΛΙΣΣΩΝ.

Ὁ τῶν μελισσῶν βίος ἀνέκαθεν ὑπῆρξε τὸ ἀντικείμενον τῆς περιεργείας καὶ τοῦ θαυμασμοῦ τῶν ἀνθρώπων· ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠνοίχθη καὶ εὐρύτατον πεδίον εἰς τὰς ὑπερβολικωτάτας καὶ θαυμασιωτάτας τῶν ἀφηγήσεων. ἡμεῖς ἐνταῦθα διὰ βραχέων θελομεν διηγηθῆ τὰ ἀσφαλέστατα. Πᾶν τὸ ὑπὸ τῶν ζωφίων τούτων πραττόμενον εἶναι τόσον τεχνικόν, ὥστε εἶναι δύσκολον εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ τὸ κατανοήσῃ χωρὶς συγχρόνως νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὰ ζωφία ταῦτα καὶ βαθμὸν τινα συνειδήσεως. καὶ ὁμως ἀληθῶς εἰπεῖν, τοῦτο δὲν εἶναι ὀρθόν· διότι ἐν αὐτοῖς μόνον τὸ ἐνστικτον ἐνεργεῖ, ὁρμὴ ἄνευ συνειδήσεως, ἣτις ἀποτελεῖ καὶ τὸν χαρακτήρα αὐτῶν, οὐχὶ ἐξ οἰκείας θελήσεως, ἀλλ' ἐξωθεν ἐν αὐτοῖς ἐμβεβλημένη. Ἀδιάφορον εἶναι πῶς τις θέλει νὰ καλέσῃ ταύτην τὴν ἐπὶ τοῦ ζωφίου ἄρχουσαν θέλησιν εἴτε φύσιν εἴτε πνεῦμα ἐν αὐτῷ ἐνοικοῦν, εἴτε θεόν· πρὸς τὸν ἡμέτερον σκοπὸν ἐνδιαφέρει μεγάλως νὰ γινώσκωμεν ὅτι πᾶν τὸ ὑπὸ τοῦ ζωφίου πραττόμενον δὲν πράττεται ὑπ' αὐτοῦ ἐκ προαιρέσεως, ἀλλ' ἐκ μιᾶς σταθερᾶς ὁρμῆς.

Καὶ ἐν τῷ βασιλείῳ τῶν φυτῶν παράγονται ὅμοια τεχνικώτατα προϊόντα· ἀλλ' ἂν ἐν τούτῳ δὲν ἐγείρουσι τὸν ἡμέτερον

θαυμασμὸν εἰς τοσοῦτον βαθμὸν καὶ δὲν κινῶσι τὸ ἐνδιαφέρον ἡμῶν εἰς τοιοῦτον μέτρον, προέρχεται ἐκ τούτου, ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ ἀποδώσωμεν τοῖς φυτοῖς διὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτῶν παρομοίας ιδιότητας· ἂν τοῦτο συνέβαινεν, ἐν φυτὸν ἤθελεν εἶσθαι ἐπίσης ἀξιοθαύμαστον, ὅσον καὶ ἡ κυψέλη.

Ἐς παρατήρησιν τις μίαν ὠραίαν Γεωργίνην*), ὁποία τεχνικωτάτη τῶν φύλλων συμμετρία, ὁποία λεπτή τῶν χρωμάτων διαβάθμισις· ὁποῖος κανονικώτατος σχηματισμὸς ὅλων τῶν μερῶν αὐτῆς. Ἄν ὑποθέσωμεν τώρα ὅτι ζῶον τι ἐδιδάχθη ὑπ' αὐτῆς τῆς φύσεως νὰ κατασκευάζῃ ἐν τοιοῦτον ἄνθος ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς ὕλης, ἐκ τῆς ὁποίας τώρα συνίσταται, εὐκόλως ἠθέλαμεν παραδεχθῆ νὰ ἀπονεύωμεν εἰς τοῦτο τὸ ζῶον ὑψηλοτέρην τινὰ γνῶσιν τῶν σχημάτων καὶ μαθηματικὴν θεωρίαν· τώρα, ὅτε τὸ ἄνθος ἄνευ ὁρατῆς τινος ἐξωτερικῆς βοήθειας ἀφ' ἑαυτοῦ μόνον προβαίνει, τὸ ἄνθος οὐδόλως κινεῖ περαιτέρω τὸ ἐνδιαφέρον ἡμῶν. πῶθεν τοῦτο; διότι ἐν τῷ ζῳῳ παρατηροῦμεν μίαν ἐλευθέραν βούλησιν ἐπὶ διαφόρων πραγμάτων, τὰ ὁποῖα εὐκόλως μᾶς παράγουσι νὰ ἀποδώσωμεν αὐτῷ καὶ ἐκεῖ ἐλευθέραν βούλησιν, ὅπου τῷ ὄντι δὲν ὑπάρχει.

Ἐν τῇ περιγραφῇ τοῦ ἐνστικτου τῶν ζῶων προσέτι ὑπάρχει τι, ὅπερ εὐκόλως δύναται νὰ φέρῃ εἰς πλάνην περὶ τῆς ἰδίας αὐτῶν φύσεως· θὰ ἴδωμεν ὅτι αἱ μέλισσαι ἔχουσι μίαν βασιλισσαν καὶ ὅτι μετὰ ἰδιαιτέρας τινὸς φροντίδος ἐπιμελοῦνται αὐτῆς. ἀλλὰ δεινὴ πλάνη θὰ ἦναι, ἐάν τις χαρακτηρίσῃ αὐτὴν κατὰ πάντα ὅμοιαν πρὸς τὴν ἐν τῇ πολιτείᾳ τῶν ἀνθρώπων βασιλισσαν· ὥστε πρέπει νὰ προφυλαχθῇ τις μὴ τὰ περὶ αὐτῆς λεγόμενα ἐκλάβῃ πράγματι οὕτως, ὡς λέγονται· διότι τὰ περὶ ζῶων λεγόμενα λαμβάνονται ἐκ τῆς καταστάσεως τοῦ ἀνθρώπινου βίου, καὶ τούτου ἕνεκα κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ βίου τῶν ἀλόγων

(*) Γεωργίνη. εἶναι τὸ ἄνθος, ὅπερ κοινῶς καλεῖται Dahlia καὶ τὸ ὁποῖον κοσμεῖ τὰ ἀνοκίπια ὕλων τῶν πεπολιτισμένων μερῶν τοῦ κόσμου. μετεκομίσθη τὸ πρῶτον εἰς Εὐρώπην ἐκ τοῦ Μεξικοῦ τῷ 1790 ὑπὸ τοῦ βοτανικοῦ Cavanilles. τὰ εἶδη αὐτοῦ ἀριθμοῦνται σήμερον εἰς 2000 διαφέροντα κατὰ τὸ χρῶμα τοῦ ἄνθους καὶ τὸ ὕψος καὶ τὸ πάχος τοῦ στελέχους.

εύκόλως δύνανται νὰ προέλθωσι παρκονήσεις καὶ πλάνας.

Μετὰ τὰς παρατηρήσεις ταύτας θέλομεν περιγράψει μόνον τὸν κοινωνικὸν βίον τῶν μελισσῶν, ἀφ' οὗ πρῶτον εἰπωμεν ὀλίγα τινὰ πρὸς χαρακτηρισμὸν τοῦ γένους καὶ τῶν εἰδῶν. Τὸ γένος τῶν μελισσῶν δύναται τις εύκόλως νὰ διακρίνη ἀπὸ τῶν ἄλλων καλουμένων ἐντόμων ἐκ τῆς κατασκευῆς τῶν ὀπισθίων ποδῶν. Τὸ ἄκρον δῆλον ὅτι τῶν ὀπισθίων ποδῶν εἶναι οὕτω πεπιεσμένον, ὥστε παρομοιάζει τριγώνον ἢ τετράγωνον ἀνεστραμμένον φύλλον· κατεσκευάσθη δὲ οὕτω ὑπὸ τῆς φύσεως, ὅπως δύναται εύκόλως τὸ ζυῦφιον νὰ συλλέγη τὴν κόνιν τῶν ἀνθέων. αἱ μὲν σιαγόνες καὶ τὰ χεῖλη, ὅ ἐστιν ἡ *προγομαία*, εἶναι δίκην προβοσκίδος ἐσηματισμένα, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ ὠσειδεις καὶ ἡ γλῶσσα δισχιδής. διακροῦνται δὲ εύλόγως εἰς δύο εἶδη, εἰς τὰς ἀγρίας καὶ εἰς τὰς ἡμέρους. Καὶ αἱ μὲν ἀγριαὶ διατρίβουσαι ἐντὸς τῶν δασῶν, ἐν τοῖς κοιλάμασι τῶν δένδρων, ἐν ταῖς ὁπαῖς τῶν βράχων ἢ τῆς γῆς, εἶναι αὐτοκυβέρνητοι καὶ ἄνευ ἡγεμόνος· διακροῦνται εἰς ἄρρενας καὶ θηλείας· ἐν τοῖς κυττάροις αὐτῶν εὕρσκεται μόνον ὁ γόνος, ὀλίγον πολτῶδες μέλι, ἐξ οὗ τρέφεται ἡ ἐκ τοῦ γόνου σχηματιζομένη σχαδών.—Αἱ δὲ ἡμεροὶ ζῶσι κοινωνικῶς καὶ εἶναι ζυῦφια πολὺ χρήσιμα εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ἡ τῶν μελισσῶν ἐξημέρωσις καὶ θεραπεία ἄρχεται βεβαίως μετὰ τῆς γεωργίας· ὅστις πρῶτος ἠδύνατο νὰ φυτεύσῃ κλάδον ἐλαίας καὶ νὰ περιμένῃ μετὰ ἔτη τινὰ νὰ γευθῇ τοῦ καρποῦ αὐτῆς, ἐκεῖνος βεβαίως ἤρπασεν ἐκ τοῦ δάσους καὶ σμῆνος μελισσῶν καὶ μετένεγκεν εἰς τὸν φυτευθέντα αὐτοῦ ἀγρὸν καὶ ἐπολλαπλασίασεν αὐτὸ διὰ τῶν κατ' ἔτος γεννωμένων νέων ἐσμῶν, ὅπως ἄφθονον καρποῦται τὸ μέλι καὶ τὸν κηρὸν. ἐντεῦθεν μυθολογεῖται ὅτι ὁ Ἀρισταῖος ὁ υἱὸς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Κυρήνης τῆς θυγατρὸς τοῦ Πηνειοῦ ὁ εὕρετής τοῦ ἐλαίου ἐγένετο καὶ ἐφευρέτης τῆς κατασκευῆς τῶν *σμηνῶν* ἢ τοῦ σμῆνος μελισσοουργίας. Κατὰ τοὺς ἠρωϊκοὺς ὅμως χρόνους φαίνεται ὅτι ἦτο ἄγνωστος ἀκόμη ἡ μελισσοουργία, διότι παραβάλλων ὁ Ὅμηρος (Ἰλ. Β, στιχ. 87 καὶ ἐξῆς) τὴν ἐκ τῶν νεῶν καὶ τῶν σκηνῶν ἐπὶ τὴν παραλίαν

ἐξοδὸν καὶ παράταξιν τῶν Ἀχαιῶν πρὸς τὴν ἐκ κοιλῆς πέτρας ἐξοδὸν τῶν μελισσῶν, διὰ τῶν ἐξῆς στίχων:

ἠῦτε ἔθνεα εἴσι μελισσῶν ἀδινάων,
πέτρης ἐκ γλαφυρῆς αἰεὶ νέον ἐρχομενάων·
βοτρυδὸν δὲ πέτονται ἐπ' ἀνθεσιν εἰαρινοῖσιν·
αἱ μὲν τ' ἔνθα ἄλις πεποτήχεται, αἱ δὲ τε ἔνθα·
ὡς τῶν ἔθνεα πολλὰ νεῶν ἄπο καὶ κλισιάων
ἠτόνος προπάροιθε βαθείης ἐστιχώωντο
ἰλαδὸν εἰς ἀγορὴν.

οὕτω λέγων ὁ Ὅμηρος ἀγνοεῖ ὅλως τὴν ἐν ταῖς κυψέλαις μελισσοτροφίαν. Κατὰ πρῶτον ἐν χωρίῳ τινὶ τῆς Θεογονίας τοῦ Ἡσίοδου (στιχ. 594 καὶ ἐξῆς) γίνεται μνεῖα τῶν ὀνομάτων *σμῆρος* καὶ *σμβλιος* καὶ διάκρισις τῶν ἐργατίδων μελισσῶν ἀπὸ τῶν κηρήνων, ἐξ οὗ καταφαίνεται ἡ τεχνικὴ μελισσοτροφία. Ἐφ' ὅσον δὲ προϋχῶρει ἡ γεωργία καὶ μετ' αὐτῆς ἡ τῶν ἀνθρώπων ἐξημέρωσις καὶ ὁ πολιτισμὸς, ἐπὶ τοσοῦτον καὶ ἡ μελισσοουργία ἐξετείνετο καὶ διεδιδετο. καὶ ὁ βίος τῶν μελισσῶν ἐξ αὐτῶν ἤδη τῶν ἀρχαίων χρόνων εἰς μὲν τοὺς παρατηρητὰς τῆς φύσεως ἐγένετο ἀντικείμενον σπουδῆς καὶ μελέτης, εἰς δὲ τοὺς κατὰ καιρὸν ποιητὰς ἀφθονος πηγῆ ὠραιοτάτων εἰκόνων. καὶ ὡς πρῶτον ἄξιον λόγου καρπὸν τῆς σπουδῆς τῶν ἀρχαίων ἀπαντῶμεν τὴν παρ' Ἀριστοτέλει περιγραφὴν ἐν τῷ πολυτίμῳ αὐτοῦ συγγράμματι τῆς φυσικῆς Ἱστορίας· ἀλλὰ σήμερον ἐπειδὴ ἡ μελισσοουργία κατέστη εἰς τῶν οὐσιωδεστάτων κλάδων τῆς ἀγροτικῆς καθόλου οἰκονομίας, ὁ βίος τῶν μελισσῶν ἐξητάσθη ὅσον τὸ δυνατόν ἀκριβῶς.

Τὸ σύνολον τῶν ἐν τῇ κυψέλῃ μελισσῶν καλεῖται *σμῆνος*, κοινῶς δὲ *μελισσιον*· ἡ δὲ τεχνικὴ αὐτῶν κατοικία κατασκευαζομένη ἐκ πλέγματος ἢ ἐκ πηλοῦ λέγεται *κυψέλη* καὶ κοινῶς ὑψέλιον. Ἐν τῇ κυψέλῃ ὑπάρχει μόνον μία θήλεια μέλισσα, 600—800 ἄρρενες καὶ 10—30,000 ἀνδρόγυνοι εἴτε ἐρμαφρόδιτοι. Πανταχοῦ ὅπου δύο θήλειαι εἶναι παρούσαι, μάχονται

πρὸς ἀλλήλας, ἕως οὗ φονευθῆ ἢ ἐτέρα ἐξ αὐτῶν ἢ μεταναστεύ-
ση καὶ μετὰ ἰκανοῦ ἀριθμοῦ ἀρρένων καὶ ἀνδρογύνων ἀποτελέση
δευτέραν κοινότητα.

Τὰ παρατηρούμενα ἐνταῦθα φαινόμενα εἶναι ἀξιοθαύμαστα.
καὶ ὅπως παραστήσωμεν τὸ σύνολον αὐτῶν σαφῶς, θὰ ἀρχίσω-
μεν νὰ ἐστ-ορήσωμεν ὅλην τὴν περίοδον τοῦ βίου αὐτῶν ἀρχό-
μενοι ἀπὸ τῆς ἐκ τῆς κυψέλης μεταναστεύσεως μιᾶς θηλείας
παραλαμβανούσης ἀριθμὸν τινα ἀρρένων καὶ ἀνδρογύνων καὶ ἐξερ-
χομένης εἰς τὸ ὑπαιθρον πρὸς ὕδρυσιν νέας ἀποικίας.

Ἡ θήλεια ἐξερχομένη ἐκ τῆς κυψέλης μετὰ μεγάλου βόμβου
ἀκολουθεῖται κατόπιν ὑπὸ πολυαριθμοῦ συνοδίας, αἵτινες παν-
ταχοῦ, ὅπου καὶ ἂν εἰσοικισθῆ, τὴν παρακολουθοῦσι. Συνήθως
ὁ ἐναέριος οὗτος πλοῦς εἶναι βραχύς, διότι μικρὸν μετὰ τὴν ἀ-
ναχώρησιν ἡ θήλεια προσορμίζεται ἢ ἐπὶ κλάδον δένδρου τινὸς
ἢ ἐπὶ τὴν ἄκρην οἰκοδομήματος καὶ παραχρῆμα πᾶς ὁ λοιπὸς
τῶν ἀκολουθῶν στόλος καταφθάνων περιστοιχίζει τὴν θήλειαν οὗ-
τως, ὥστε ἐκ τῆς τοποθετήσεως αὐτῶν ἀποτελεῖται σφαιροειδὴς τις
ὄγκος ὡς μέγας κερπὸς ἀπὸ κλάδου κρεμάμενος, ἕως τὸ μέγε-
θος μὲ ὄγκωδη πέποινα· διαμίνει δὲ κατὰ τὸ τοιοῦτον παράδο-
ξον σχῆμα συχνάκις πολλὰς ὥρας. Ἡ δὲ κατὰ τὸν εἰρημένον
τρόπον ἔξω τῆς κυψέλης πορεία καὶ τοποθέτησις τῶν μελισσῶν
καλεῖται ἐσμὸς ἢ ἀφροσμὸς καὶ κοινῶς ἀσμάριον.

Ἡ θήλεια εἶναι ἡ ἡγεμὼν καὶ τοῦ σμήνους καὶ τοῦ ἐσμοῦ
καὶ καλεῖται κοινῶς βασίλισσα· οὕτω δὲ καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ ἐξῆς
θέλομεν τὴν ὀνομάζει. αἱ μέλισσαι δεικνύουσι πρὸς αὐτὴν το-
σαύτην στοργὴν καὶ πίστιν, ὥστε εἶναι κίνδυνος περὶ ζωῆς ἂν
τις ᾔθελε τὴν φονεύσει αὐτῶν παρουσῶν. Παρατηρήθη ὅτι κατὰ
τὸν χρόνον τῆς προσωρινῆς τοῦ ἐσμοῦ διατριβῆς τινὲς τῶν ἀν-
δρογύνων μελισσῶν ἀπέρχονται περιίπτάμεναι κατὰ τὴν ἐρημίαν
καὶ λεπτομερῶς ἐξετάζουσι τὸν τόπον, ὅπου ὅλη ἢ συνοδία δύ-
ναται νὰ ἀποικισθῆ. Ἐὰν δὲ οὗτοι οἱ πρόσκοποι εὕρωσι τι κοί-
λωμα δένδρου ἢ ὀπήν τινα κατάλληλον, ἐπιστρέφουσιν εἰς τὸν
ἐσμὸν καὶ ἀνακοινώνουσι τὰς συλλεγείσας πληροφορίας τῶν· τού-

του γενομένου ἐγείρεται παραχρῆμα ὅλον τὸ πλῆθος, ἡγουμένης
τῆς βασίλισσης, καὶ τοποθετεῖται.

Ἐπὶ ἐσμοῦ τις εὕρισκόμενος ἐν ἀγρία καταστάσει ζητῆ
κατοικίαν, πανταχοῦ οἱ ἄνθρωποι φροντίζουσιν ἐπιμελῶς, ὅπως
κατάλληλον τοιαύτην παρασκευάσωσιν. ὁ χωρικός, ὅστις παρα-
τηρεῖ, ὅτι ἐσμὸς τις σκοπεύει νὰ σχηματίσῃ νέαν κοινότητα,
παρασκευάζει παρευθὺς κυψέλην. Ἐπειτα προσέρχεται εἰς τὸ μέ-
ρος, ὅπου εἶναι ὁ ἐσμὸς καὶ τὸν συνάγει ἐντὸς τῆς κυψέλης μὲ
ἐλαφρὸν τι σανίδιον· ἀκολούθως φράσσει τὸ στόμιον τῆς κυψέ-
λης ἢ μὲ πλάκα ἢ μὲ τὸ αὐτὸ σανίδιον καὶ ἀπ' οὗ τὴν τοπο-
θετήσῃ εἰς τὸ ὠρισμένον μέρος, ἀφίνει μόνον κατὰ τὸ πλάγιον
μίαν ὀπήν, ὅπως αἱ μέλισσαι εἰσέρχονται καὶ ἐξέρχονται ἐλευ-
θέρως.

Μετὰ τοῦτο πρώτην φροντίδα ἔχει ὁ συλλαβῶν τὸν ἐσμὸν νὰ
παρατηρήσῃ ἂν ἡ βασίλισσα εἰσῆλθε μετὰ τῶν ἄλλων μελισσῶν
ἐν τῇ κυψέλῃ ἢ ὄχι. καὶ ἐὰν μὲν εὕρισκεται ἐντὸς, αἱ μέλισσαι
μένουσι ἡσυχοὶ καὶ ἀκολούθως πέμπουσι τινὰς ἔξω, ὅπως ἀρχί-
σωσι τὰ ἡμερησία αὐτῶν ἔργα· ἐὰν δὲ μείνῃ ἐκτὸς τῆς κυψέλης,
ἐφορμῶσι παραχρῆμα μετὰ μεγίστης ταχύτητος ἔξω καὶ πο-
ρεύονται πρὸς ἀναζητήσιν καὶ εὑρεσιν αὐτῆς· εὐρούσαι δὲ αὐτὴν
καὶ συμπαραλαβοῦσαι ἐνοικοῦσιν ἐντὸς τινος κοιλώματος. κατὰ
τὴν περίστασιν ταύτην εἶναι λίαν θυμωμένοι καὶ εἶναι πολὺ ἐπι-
κίνδυνον νὰ ἐκτεθῆ τις εἰς τὴν μανίαν τῶν· τούτου ἕνεκα ὁ
μελισσοουργὸς εἶναι ἐφωδιασμένος μὲ χειρόκτια εἰς τὰς χεῖρας
καὶ μὲ εἶδός τι προσωπίδος, ὅπερ κοινῶς καλεῖται *μουργιόνιον*.
Ἄξιοπερίεργον εἶναι ὅτι αἱ μέλισσαι, αἵτινες ἦσαν ἐν τῇ κυψέλῃ
ἂνευ τῆς βασίλισσης, δὲν ἐπανέρχονται πλέον καὶ μετὰ τὴν τῆς
βασίλισσης εὑρεσιν εἰς τὴν αὐτὴν κυψέλην· διὰ τοῦτο οἱ μελισ-
σοουργοὶ ἔχουσιν ἄλλην κυψέλην ἐτοιμὴν πρὸς ὑποδοχὴν.

Ἐπὶ δὲ μετὰ τοῦ λοιποῦ πλῆθους τῶν μελισσῶν καὶ ἡ
βασίλισσα συλληφθῆ, ἀρχίζουσιν ἔπειτα αἱ μέλισσαι τὴν ἐργα-
σίαν τῶν. Ἡ βασίλισσα, ἥτις διαφέρει τῶν λοιπῶν κατὰ τὴν ἐ-
ξωτερικὴν ὄψιν, οὐσα μεγαλειτέρα τὸ μέγεθος, καὶ πλείστορον
πυρρὰ, ἔχουσα τὴν μὲν προνομαίαν βραχυτέραν, ὑψηλοτέρους δὲ

και εύθυτέροις τοὺς πόδας ἢ ὡς ἔχουσιν αὐτὰς αἱ ἐργάτιδες, και τὸ κέντρον μακρότερον, τὰ δὲ πτερὰ βραχύτερα, ὥστε μόλις καλύπτουσι τὸ ἦμυσι τοῦ σώματος, τὸ δὲ κάτω τοῦ διαζώματος μέρος τοῦ σώματος ἡμιόλιον μακρότερον, αὕτη μένει πάντοτε ἐν τῇ κυψέλῃ περιστοιχιζομένη ὑπὸ τῶν ἀρρένων, οἵτινες κοινῶς καλοῦνται κηρήνες, και ὑπὸ τινῶν ἀνδρογύνων. Ἴσως μένουσι παρ' αὐτῇ διὰ τὴν θερμάνωσιν, ἐπειδὴ τὸ ψῦχος εἶναι πολὺ βλαπτικὸν εἰς τὴν μετὰ ταῦτα εὐτοκίαν τῆς· αἱ λοιπαὶ μέλισσαι, αἵτινες ἐπονομάζονται ἐργάτιδες, διότι μόναι αὐταὶ ἐργάζονται, ἐξέρχονται τῆς κυψέλης πρὸς ἀναζήτησιν τροφῆς και ὕλης πρὸς οἰκοδομήν.

Αἱ ἐργάτιδες, αἱ και ἀνδρογυνοὶ ὀνομαζόμεναι, τῶν ὑποίων ὄλον τὸ σῶμα εἶναι κεκαλυμμένον μὲ λεπτότατον τρίχωμα, ἔρχονται εἰς τοὺς κάλυκας τῶν ἀνθέων, ὅπου ὑπάρχει ἄφθονος κονιώδης ὕλη, και κυλιόνται ἐντὸς αὐτῶν· οὕτω δὲ κυλιόμενων περιβάλλεται ὄλον τὸ σῶμα αὐτῶν ὑπὸ τῆς τῶν ἀνθέων κονιώδους ὕλης. Ἐπειτα ἐγεγρόμεναι κάθηνται εἰς τὸ ἄκρον τοῦ κάλυκος και ἀρχίζουσι νὰ καθαρῖζωσι μὲ τοὺς πόδας των, οἵτινες σχηματίζουσι λεπτότατον τριχωτὸν σάρωθρον, τὸ σῶμα αὐτῶν· ἐκ δὲ τῆς ἀφαιρέσεως ἐκ τοῦ σώματος κονιώδους ὕλης ἀποτελοῦσι μικρὰν κίτρινην τολύπην, τὴν ὁποίαν ὕστερον προσκολλῶσι ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς ὀμαλῆς ἐπιφανείας τῶν ὀπισθίων ποδῶν, ὅπου ὑπάρχει εἰδὸς τι δοχείου πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. Τὸ πλήρες τοῦτο δοχεῖον καλοῦσιν οἱ μελισσοῦργοὶ καλάθιον τῶν μελισσῶν· ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ καλάθιου ἐναποθέτουσι προσέτι και σταγόνας δακρύου ἢ ῥητίνης, ἣν συλλέγουσιν ἐκ τῶν ἀνθέων, και οὕτω πεφορτισμένα ἐπανέρχονται οἰκαδε· αἱ σταγόνες αὗται καλοῦνται κήρωσις.

Ὅπως δυναθῶσι νὰ παρατηρήσωσιν ἀκριβῶς τί γίνεται ἐντὸς τῆς κυψέλης, κατασκευάσαν τοιαύτην ἐξ ὕλου, τὴν ὁποίαν περιέβαλον ἐξωθεν μὲ πλέγμα τι, ἐπειδὴ αἱ μέλισσαι ἀγαπῶσι νὰ ἐργάζωνται ἐν τῷ σκότει. Μετὰ ἀκριβεῖς λοιπὸν ἐρεύνας παρετήρησαν κατ' ἀρχὰς ὅτι πρῶτον ἔργον τῶν μελισσῶν εἶναι νὰ περιχρῖσωσι τὴν ἐσωτερικὴν τῆς κυψέλης ἐπιφάνειαν μὲ εἰδὸς τι μέλανος κηροῦ, ὅστις καλεῖται πισσόκηρος, καθὼς και τὴν ἄρμο-

γὴν τῆς πλακὸς μετὰ τοῦ στομίου τῆς κυψέλης μὲ παρόμοιον εἶδος μέλανος κηροῦ, ἀλλὰ δριμυτέρου τὴν γεῦσιν, ὅστις καλεῖται μέγυς (μίγυος) και πρόπολις (λατ. propolis) και κοινῶς πρόπολις. Τὴν ὕλην ταύτην κομίζουσιν αἱ μέλισσαι, ἀφ' οὔ συλλέξωσιν ἐκ τῶν δένδρων και τῶν ἀνθέων, και τὴν καταθέτουσιν ἐντὸς τῆς κυψέλης· ταύτην παραλαβοῦσαι ἄλλαι τὴν κατεργάζονται, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω. τὸ ἐσωτερικὸν δὲ τοῦτο ἐπίχρισμα εἶναι τόσο ὀμαλὸν και λείον, ὥστε δυσκόλως τις πιστεύει ὅτι κατασκευάζεται μὲ τὰς σταγόνας τῶν ζωῶν τούτων· ἂν ἡ κυψέλη ἦτο παλαιὰ και εἶχε τοῦτο τὸ ἐπίχρισμα πρότερον, ἀρκοῦνται μόνον εἰς τὴν ἐπιδιόρθωσιν αὐτοῦ.

Ἡ ὕλη, ἐξ ἧς αἱ μέλισσαι κατασκευάζουσι τοὺς ἐν τῇ κυψέλῃ οἰκίσκους αὐτῶν εἶναι ὁ κηρὸς, οὐσία τις, τὴν ὁποίαν, ἀφ' οὔ ἀπὸ τοῦ μέλιτος ἀποχωρίσωσι, κατεργάζονται διὰ τῆς ἀποκρίσεως ὑγροῦ τινος, ὅπερ ὑπάρχει ἐν τοῖς ἀγγείοις πᾶν γύρων τοῦ ὑπογαστρίου αὐτῶν. ὅλος ὁ κηρὸς, τὸν ὁποῖον ἔχομεν εἶναι κατασκευασμένος κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὑπὸ τῶν μελισσῶν και μέχρι τοῦδε ἡ τέχνη δὲν κατώρθωσε νὰ μεταβάλλῃ τὴν φυτικὴν οὐσίαν εἰς κηρὸν. και τὸ μέλι αὐτὸ, ὅπερ λαμβάνουσιν ἐκ τῆς ζαχαρώδους τῶν ἀνθέων ὕλης, δὲν εἶναι καθαρὸν φυτικὸν προῖον, ἀλλὰ συλλεγόμενον τὸ πρῶτον ἐκ τῶν ἀνθέων ἐντὸς τοῦ στομάχου των μεταβάλλεται και ὕστερον κατὰ σταγόνας ἀποσπάζεται ἐντὸς τῶν κηρίων οἰκίσκων.

Και αἱ μὲν ἐν τῇ κυψέλῃ ἐκ κηροῦ ὑπὸ τῶν μελισσῶν κατασκευασμένοι δίσκοι καλοῦνται κηρία, πλήρεις δὲ μέλιτος ὄντες μελικηρα και κοινῶς κηρήθραι, αἱ δὲ ἐπ' αὐτῶν ὀπαὶ ἢ οἰκίσκοι λέγονται κῦτταροι. ἡ δὲ κατασκευὴ αὐτῶν εἶναι λίαν θαυμαστική· εἶναι δύσκολον νὰ δώσῃ τις σαφῆ τούτων περιγραφὴν· τὸ καλλίτερον εἶναι νὰ πορισθῇ τις μίαν κηρήθραν, και ταύτην ἐμβαπτίσας ἐντὸς χλιαροῦ ὕδατος ὅπως ἀναλυθῇ τὸ μέλι, και ἀποπλύνας νὰ παρατηρήσῃ ἀκριβῶς τοὺς κυττάρους. οὕτω ποιήσας θὰ ἴδῃ ὅτι οἱ κῦτταροι εἶναι ἐξάπλευροι, ὅτι ἐξ ἑκατέρας τῆς ἐπιφανείας τῆς κηρήθρας εἶναι οὕτως ὀκοδομημένοι, ὥστε αἱ κορυφαὶ αὐτῶν συνάπτονται και ἀμφοτέροι ἀποτελοῦσι τὸ σχῆμα

τοῦ παλαιοῦ Ὀμηρικοῦ ποτηρίου τοῦ καλουμένου ἀμφικυπέλλου· οἱ κύτταροι εἶναι κατεσκευασμένοι ὁ εἷς ἐπὶ τοῦ ἄλλου, τὰ δὲ διάμεσα τοιχίδια εἶναι τόσον λεπτά, ὅμαλά, στερεά, καὶ καθ' ὅλα αὐτῶν τὰ μέρη κανονικά, ὥστε ἐκπλήσσεται ὁ ἀνθρώπινος νοῦς διὰ τὸ ἔνστικτον τῶν ζωῦφιων, τὸ ὁποῖον τὰ ὀδηγεῖ εἰς τοιαύτην κατασκευήν. μόνον διὰ πολλῶν μαθηματικῶν ἐργαλίων βοηθούμενος ὁ ἀνθρώπος δύναται νὰ κατασκευάσῃ μὲ ἀκριβείαν οὕτω πολύγωνον οἰκοδομήν, καὶ διώκων σαφῆς καὶ ἀκριβῆς σχέδιον νὰ ἐπωφεληθῇ ἐπιτηδείως πάσας τὰς διαστάσεις τοῦ χώρου. πρὸς κατόρθωσιν τούτου, ἐὰν δὲν ὀδηγῇ τὸ ἔνστικτον, ἀπαιτεῖται τοιαύτη πνευματικὴ δύναμις, ἣτις εἶναι μόνον δυνατὴ εἰς τὸν ἐπιστημονικῶς μεμορφωμένον νοῦν.

Τὸ δὲ πάντων θαυμαστότατον εἶναι, ὅτι, ἐν ᾧ τὴν οἰκοδομήν τῶν κυττάρων χιλιάδες μελισσῶν ἀρχίζουσι ὅλοι συγχρόνως, ἡ κανονικότης ὅμως καὶ ἡ ἀκριβεία τῶν οἰκοδομουμένων εἶναι τοσαύτη, ὥστε ἂν μόνον εἷς κύτταρος δὲν ἤθελεν ἐξ ἀρχῆς ταχθῆ κατὰ τὴν προσήκουσαν θέσιν, πάντες οἱ ἄλλοι ἀκολούθως ἤθελον μετακινήθῃ καὶ διαταραχθῆ. ὥστε πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι τὸ ἔνστικτον ὄχι μόνον κατὰ τὴν οἰκοδόμησιν ἀκολουθεῖ ἀκριβεστάτους μαθηματικούς ὑπολογισμούς ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν σύγχρονον ἀρχὴν ἐνὸς ἐκάστου κυττάρου τὸ ἔνστικτον ἐκάστης μελίσης καταδεικνύει ἀκριβῶς τὸ σημεῖον ὅπου πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ἵνα καθ' ὅλα συμφωνῇ πρὸς τὸν παραπλεύρως οἰκοδομούμενον ἕτερον κύτταρον.

Αἱ κηρήθραι ἴστανται ἐν τῇ κυψέλῃ ὀρθαί· στηρίζονται ἐπὶ τῶν τοίχων αὐτῆς. ἀπέχουσι δὲ τοσοῦτον ἀλλήλων, ὅσον νὰ διέρχωνται μεταξύ αὐτῶν δύο μέλισσαι. Ἐὰν ἦναι πολὺ βαρεῖαι ὡς ἐκ τῆς πλησμονῆς τοῦ μέλιτος, στηρίζονται ὑπὸ τῶν μελισσῶν μὲ ἀντηρίδας ἐκ κηροῦ κατεσκευασμένας. μάλιστα οἱ μελισσοῦργοι ἐνθέτουσι πολλάκις ἐντὸς τῆς κυψέλης ξυλάρια τινά, τῶν ὁποίων αἱ μέλισσαι ἐννοοῦσι καλῶς τὸν σκοπὸν, διὰ τὸ ὁποῖον ἐτέθησαν καὶ τὰ μεταχειρίζονται ὡς δοκοὺς πρὸς στήριξιν τῶν κηρηθρῶν.

Ὅταν τὸ ἔτος ἦναι εὐνοϊκόν, ἡ τῶν μελισσῶν ἐργασία τα-

χέως προκόπτει καὶ ἐντὸς ὀλίγου χρόνου πληροῦνται κηρηθρῶν αἱ κυψέλαι· οἱ κύτταροι ὅμως ἐμπεριέχουσιν ἀκόμη ὀλίγον μέλι, διότι εἶναι προωρισμένοι νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς κοιτῆς τῆς μελίσης νὰ ἐγερθῇ εἰς τὴν ζωὴν νέας γενεᾶς. Εἰς τὴν ἐργασίαν ταύτην ἡ βασίλισσα δὲν λαμβάνει μέρος ὡς οὐδὲ αἱ περὶ αὐτὴν μέλισσαι, οἱ κηρήνες· ζῶσιν ἐκ τῆς τροφῆς, τὴν ὁποῖαν κομίζουσι αἱ ἐργάτιδες εἰς τὴν κυψέλην καὶ ἣτις καλεῖται *σανδαράκη*. Ἐξ αὐτῆς πληροῦνται κύτταροί τινες, τοὺς ὁποίους αἱ μέλισσαι κλείουσι μὲ κήρινον κάλυμμα. πλὴν τῶν ἰδίων κυττάρων αἱ ἐργάτιδες συγχρόνως κατασκευάζουσι καὶ διὰ τὰς μελλούσας βασίλισσας ἰδίους κυττάρους, οἵτινες καλοῦνται *κηρία τῶν βασιλέων* καὶ ἐν τῇ κοινῇ συνηθείᾳ *βασιλοκήρια*· οἱ κύτταροι οὗτοι διαφέρουσι τῶν λοιπῶν κατὰ τὴν μορφήν παρομοιάζοντες μὲ βάλανον, εἶναι δὲ καὶ μεγαλείτεροι καὶ στερεώτεροι. Ἀφ' οὗ δὲ τελειώσῃ ἡ οἰκοδόμησις τῶν κυττάρων, ἐν ἡμέρᾳ εὐδία ἐξέρχεται ἡ βασίλισσα εἰς τὸ ὑπαιθρον παρακολουθουμένη καὶ περιβαλλομένη ὑπὸ τῶν ἀρρένων· ὅλη αὕτη ἡ ἀκολουθία, ἣτις καλεῖται *γαμήλιος πομπή* ἐξελθοῦσα φέρεται εἰς ὕψος ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἀπομακρύνεται ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς παρατηρήσεως ἡμῶν. κατὰ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον αἱ ἀπολειφθεῖσαι ἐργάτιδες ἐνασχολοῦνται δραστηρίως καὶ περιμένουσιν τὴν ἐπάνοδον τῶν ἐξελθουσῶν μετὰ τινος στενοχωρίας καὶ ἀδημονίας.

Ἀφ' οὗ μετὰ βραχὺν χρόνον ἐπανεῖλθῃ ἡ βασίλισσα μετὰ τῆς συνοδίας τῆς, ἀρχίζει μετὰ τεσσαράκοντα καὶ ἕξ ὥρας νὰ τίκτῃ ὠάρια, τὰ ὁποῖα ἰδίᾳ καλοῦνται *γόρος*, καὶ περιερχομένη νὰ ἐνθέτῃ ἀνά ἐν εἰς ἕκαστον κύτταρον.

Κατὰ τὸ θέρος ὀλίγα μόνον ὠάρια τίκτει ἡ βασίλισσα· διακόπτεται δὲ ὁ τόκος τὸν χειμῶνα· τὸ δὲ ἔαρ ἡ γονιμότης αὐτῆς αὐξάνει ἐκτάκτως καὶ παρατηρήθη ὅτι ἐντὸς τριῶν ἐκρινῶν ἐβδομάδων ἡ βασίλισσα ἔτεκεν ἕως τρεῖς χιλιάδας ὠάρια.

Ὡς δὲ ἡ βασίλισσα παρᾶσχη ἀσφαλῆ ἀπύδειξιν τῆς γονιμότητος αὐτῆς, οἱ κηρήνες, ὃ ἐστὶν αἱ ἄρρενες μέλισσαι, δὲν ἔχουσι πλέον οὐδένα σκοπὸν ἐν τῷ βίῳ καὶ διὰ τοῦτο φονεύονται ὑπὸ τῶν ἀνδρογύνων ὃ ἐστὶ τῶν ἐργατιδῶν μὲ τὰ ὀξέα κύτων κέντρα.

τρα, ἄνευ ἀντιστάσεως, διότι οἱ κηφήνες εἶναι ἄκεντρι· τὰ δὲ πτώματα αὐτῶν ἀπορρίπτονται ἔξω τῆς κυψέλης. ὅσῳ δὲ γονιμωτέρα δεικνύεται ἡ βασίλισσα, ἐπομένως καὶ ἡ μέλλουσα γενεὰ βεβαιότερα καὶ πολυπληθεστέρα, τοσοῦτῳ καὶ ὁ φόνος τῶν κηφήνων μείζων. ὁ φόνος αὐτῶν γίνεται ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ θερούς καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν εὐρίσκονται κατὰ σωρούς πρὸ τοῦ στομίου τῆς κυψέλης τοὺς μῆνας Ἰούνιον Ἰούλιον καὶ Αὐγουστον. ὥστε κατὰ τὸν ἐπερχόμενον χειμῶνα οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ὑπολείπεται, ὅτε θὰ ἦσαν καὶ ἐπιβλαβεῖς, διότι μάτην θὰ ἔτρωγον ἐκ τῆς τεθησαυρισμένης τροφῆς ἐν ᾧ οὔτε συλλέγουσιν οὔτε ἐργάζονται.

Ἐκ τῶν ὠαρίων, τὰ ὁποῖα τώρα ἡ βασίλισσα τίκτει καὶ ἐναποθέτει ἐν τοῖς κυττάροις, ἄλλα μὲν εἶναι γόνιμα διὰ τοῦ ἐν αὐτῇ ὑπάρχοντος σπέρματος ἐντὸς ἰδιαιτέρου ἀγγείου, ἄλλα δὲ οὐχί· καὶ ἐκ μὲν τῶν γονιμῶν γεννῶνται αἱ θήλειαι καὶ αἱ ἐργάτιδες· ἐκ δὲ τῶν ἀγόνων οἱ ἄρρηνες, οἱ κηφήνες. πρὸς τοῦτο δὲ εἶναι καὶ οἱ κύτταροι καὶ ἡ τροφή ὠρισμένη. Ἡ ἐκλείσις ὄλων τῶν ὠαρίων γίνεται κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν, καθ' ἣν καὶ ἐτέχθησαν. μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας ἀπὸ τοῦ τόκου ἐκκολλάπτονται τὰ ὠάρια καὶ ἐξέρχεται μικρὸν σκωλήκιον, λευκὸν τὸ χρῶμα καὶ ἄπουν, ὥστε δὲν δύναται τὰ ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ κυττάρου. καλεῖται δὲ τὸ σκωλήκιον τοῦτο *σχαδών*· τώρα ἀρχίζει καὶ τὸ κύριον ἔργον τῶν ἐργατίδων· τώρα κατὰ πρῶτον μανθάνομεν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς κατασκευῆς τῶν κυττάρων, ὅτι κυρίως εἶναι ἡ κατοικία τῶν *σχαδόνων*, αἵτινες ἀναπτυσσόμεναι γίνονται μέλισσαι, αἱ παλαιαὶ ἐργάτιδες ἀναλαμβάνουσι παρευθὺς τὴν διατροφήν τῶν ἀθηράγων σκωληκίων κομίζουσαι τὴν κατάλληλον πρὸς τὴν ἡλικίαν τροφήν, ἣτις εἶναι ὕλη ὀλίγον πηκτοτέρα τοῦ μέλιτος καὶ ὑπόξανθος τὴν χροιάν καὶ τὴν γεῦσιν δριμυτέρα· καλεῖται δὲ διττῶς *ἐριθάκη* καὶ *κῆρινθος* καὶ εἰς τὴν κοινὴν μας γλώσσαν *κέραθος*. Ἡ τροφή αὕτη συντελεῖ κατὰ πολὺ εἰς τὸν βίον καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν νέων ζωφίων, ὡς θὰ ἴδωμεν καὶ κατωτέρω. Ἡ διατροφή τῶν *σχαδόνων* διαρκεῖ πέντε ἡμέρας, ἐν ᾧ χρόνῳ καὶ τελειοῦται. Ἐπειτα περιβήλ-

λονται διὰ τινος λεπτιῦ ὑφάσματος παρομοίου πρὸς τὸ τῆς μεταξοκάμπης καὶ ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν μεταμορφοῦνται εἰς ψυχὰς ἢ χρυσαλλίδας, αἵτινες ἐπὶ τῶν μελισσῶν κυριολεκτικῶς λέγονται *νύμφαι*, ἐν ᾧ χρυσαλλίδες καὶ ψυχαὶ ἐπιλέγονται ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐντόμων· κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον αἱ ἐργάτιδες ἐπιχρίουσι τοὺς κυττάρους μὲ κῆρινον κάλυμμα, ὥστε αἱ νύμφαι εἶναι ἐντὸς αὐτῶν κεκλεισμένοιαι.

Ἀρ' οὐ ἡ νύμφη γείνη ἐπτὰ ἡμερῶν, πάσχει τότε τὴν τελευταίαν μεταμόρφωσιν καὶ μεταβάλλεται εἰς νέαν μέλισσαν. Καὶ κατὰ πρῶτον διαρρηγνύουσα τὸ κῆρινον ἐπίπωμα ἐξέρχεται ἐκ τοῦ κυττάρου· παραχρῆμα δὲ κατέχει ἐντελῶς τὴν τεχνὴν καὶ τὰ ἔργα τῶν ἄλλων πρεσβυτέρων μελισσῶν· ὥστε, ἂν ἦ αἱ ἐργάτις, ἐξέρχεται καὶ ἔξω τῆς κυψέλης, περιέπταται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ πρὸς συλλογὴν τροφῆς καὶ ἐπανερχεται οἰκαδὲ μετὰ τῶν ἄλλων ἀποφέρουσα τὸν καρπὸν τῆς φιλοπονίας τῆς. οὕτως, ἐν ᾧ αὐξάνει τὸ γένος τῶν ἐργατίδων μελισσῶν, συναυξάνει ἐκ κηροῦ καὶ μέλιτος ὁ τῆς κυψέλης γλυκύτατος θησαυρὸς, ὅστις κατὰ τὸν τρυγητὸν φαιδρύνων τὸ πρόσωπον τοῦ ἀγαθοῦ μελισσοτρόφου πληροὶ εὐλογίας καὶ τὰς φιλοπόνους αὐτοῦ χεῖρας.

Μετὰ τὴν ἐκλείσιν ὄλων τῶν ὠαρίων τῶν ἐργατίδων μελισσῶν, ἀρχίζουσιν ὁμοίως νὰ ἐκκολλάπτονται καὶ τὰ ὠάρια τῶν ἄρρένων καὶ θηλειῶν μελισσῶν· οἱ νέοι κηφήνες οὐδὲν γινώσκουσιν οὔτε ἐργασίαν οὔτε συλλογὴν τροφῆς· παρατηρήθη μάλιστα ὅτι τρέφονται ὑπὸ τῶν ἐργατίδων μελισσῶν.

Ὅσον αἱ θήλειαι νέαι μέλισσαι πλησιάζουσι νὰ διαρρηξῶσι τὸ κῆρινον κάλυμμα τοῦ κυττάρου, ὅπως ἐξέλθωσι, τοσοῦτον ἡ ζηλοτυπία τῆς παλαιᾶς θηλείας μελίσης, ὅ ἐστι τῆς βασίλισσης ἐγείρεται καὶ διὰ τοῦτο ὀρμᾷ, ὅπως τὰς νέας θηλείας μελίσας φονεύσῃ διὰ τοῦ κέντρου αὐτῆς. ἀλλὰ τότε αἱ ἐργάτιδες τρέχουσιν εἰς τὸν τόπον τοῦ κινδύνου καὶ ἐπιφράσσουσι στερεώτερον τὴν ὀπὴν τοῦ κυττάρου μὲ κηρόν. ἤδη ἐγείρεται μέγας ἐν τῇ κυψέλῃ θόρυβος καὶ σχηματίζονται μερίδες καὶ κόμματα. αἱ παλαιαὶ μέλισσαι προστίθενται μετὰ τῆς παλαιᾶς θηλείας καὶ ἀριθμὸς τις νέων ἄρρένων μελισσῶν, ἐν ᾧ ἡ νεωτέρα γενεὰ ἀπο-

κλείει τὴν πρὸς τὴν νέαν θήλειαν πᾶροδον καὶ ἐμποδίζει τοῦ νὰ συναφθῇ μάχη μεταξὺ τῶν δύο ἀντιζήλων θηλειῶν.

Ἐκ ταύτης τῆς ταραχῆς καὶ τῆς διχοστασίας συμβαίνει, ὅπως ἡ παλαιὰ ἡγεμὼν, ἣτις εἶχεν ἰδρύσει τὴν ἀρχαίαν ταύτην ἀποικίαν, ἐγκαταλείψῃ πάλιν τὴν ἐδρὰν τῆς καὶ περιβαλλομένη ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν τῆς ζητήσῃ νέαν κατοικίαν.

Ἄφ' οὗ δὲ ἡ πρεσβυτέρα βασίλισσα ἐγκαταλείψῃ τὸ κράτος τῆς εἰς τὴν νεωτέρα, τὴν θυγατέρα τῆς, αἱ ἐργάτιδες ἀποκινουσι ταχέως τὸν κήρινον φραγμὸν τοῦ κυττάρου καὶ οὕτω ἐξέρχεται ἡ νέα βασίλισσα, ἡ πρώτη αὐτῆς βασιλικὴ πράξις εἶναι νὰ περιέλθῃ ὅλους τοὺς βασιλείους κυττάρους ὅπου θήλειαι σχαδόνες ἢ νύμφαι ἀκόμη, αἵτινες θεωροῦνται αἱ μέλλουσαι τοῦ θρόνου ἀντιζήλοι, καὶ νὰ τὰς φονεύσῃ.

Συμβαίνει ἐνίοτε νὰ μὴ ἐξέλθῃ μηδεμία ἐτέρα νύμφη, καὶ τότε ἡ νέα βασίλισσα οὐσα βεβαία περὶ τῆς τελείας αὐτῆς ἐπικρατήσεως, καταστρέφει μόνον τοὺς σχαδόνας καὶ τὰ ὠάρια ὅλων τῶν θηλειῶν ἀδελφῶν τῆς ἄνευ ἀντιστάσεων, Ἐάν ὅμως δευτέραι τις θήλειαι ἤδη ἐκ νύμφης ἐγένετο τελεία θήλεια, ὃ ἐστι δευτέρα βασίλισσα, τότε ἐπαναλαμβάνεται ἡ μάχη· ἡ δευτέρα αὕτη βασίλισσα εὐρίσκει ἐπίσης ὀπαδοὺς, οἵτινες πρὸ τοῦ στομίου τοῦ κυττάρου φυλάττουσιν, ὅπως τελειωθῇ καὶ ἐξέλθῃ. ἡ μάχη ἄρχεται μετὰ πολλῆς σφοδρότητος καὶ ἀπολήγει μὲ τὸν θάνατον τῆς μιᾶς καὶ ἐνίοτε καὶ ἀμφοτέρων, ἢ ἀναγκάζεται πάλιν ἡ πρεσβυτέρα νὰ μεταναστεύσῃ ἀλλαχοῦ μετὰ ἀριθμοῦ τινος ἐργατιδῶν καὶ ἀρρένων, καὶ ἀποτελεῖ νέον ἔσμον, ἀλλ' ἀσθενῆ. τὰ αὐτὰ δύνανται πολλάκις νὰ ἐπαναληφθῶσιν ἐν τῇ αὐτῇ κυψέλῃ· ἀλλ' οἱ μελισσοῦργοι, ὅπως μὴ τὸ σμῆνος ἐξασθενήσῃ, προλαμβάνουσιν αὐτοὶ καὶ καταστρέφουσι τοὺς κυττάρους τῶν βασιλέων, ὅπως μὴ ἄλλαι βασίλισσαι ἐξέλθωσι καὶ ἀφίνουσι μόνον μίαν κυριάρχον ἐν τῇ κυψέλῃ. Ἐάν δὲ ἀμφοτέραι αἱ διαμαχόμεναι ἀντιζήλοι βασίλισσαι πέσωσιν ἐν τῇ μάχῃ καὶ τὸ σμῆνος μείνῃ ἄνευ βασιλείσης, τότε συμβαίνουσιν ἀληθῶς παρὰ ὅσα πράγματα. ὁ θάνατος τῆς βασιλείσης, φέρει τὴν διάλυσιν τῆς κοινωνίας τῶν μελισσῶν, ἐάν ὁ μελισσοῦργός δὲν πο-

ρίσῃ αὐταὶ ἐγκλίμως νέαν βασίλισσαν ἢ αὐταὶ αἱ ἰδίαι μέλισσαι δὲν φροντίσωσι πρὸς ἀντικατάστασιν τῆς ἀποθανούσης.

Οἱ μελισσοῦργοι ἐννοοῦσι τὸν θάνατον τῆς βασιλείσης ἐκ τοῦ θρηνώδους βόμβου τῶν μελισσῶν. πάντα τὰ ἐν τῇ κυψέλῃ ἔργα παρευθὺς παύονται οὐδὲ ἀφίπτανται πρὸς συλλογὴν τροφῆς· ὅλος ὁ κοινωνικός βίος διαλύεται καὶ αἱ νέαι μέλισσαι ἀπέρχονται πρὸς κατάκτησιν ἄλλου βασιλείου, αἱ δὲ πρεσβύτεραι μένουσιν, ὅπως ἀποθάνωσιν ἐν τῇ κυψέλῃ. ἐάν δὲ ὁ μελισσοῦργός ἐξ ἄλλου σμῆνος λαβὼν κομίσῃ ἢ μίαν τελείαν βασίλισσαν ἢ νύμφην ἢ καὶ σχαδόναν, παρευθὺς ἐν τῇ πρώτῃ νεκρῷ βασιλείῃ ἄρχεται πάλιν νέα ζωὴ, διότι εὐθὺς αἱ μέλισσαι ἀναγνωρίζουσιν αὐτὴν ὡς ἀρχὴν νόμιμον, τὴν περιποιοῦνται, τὴν τρέφουσιν ὡς καὶ τὴν προτέραν βασίλισσαν. ἐάν δὲ τοιοῦτόν τι δὲν γείνη, πολλάκις αὐταὶ αἱ ἰδίαι μέλισσαι αὐτοβοηθοῦνται, παρατηροῦσαι ἂν ἐν τινι τῶν κυττάρων ὑπάρχει ἔτι ὠάριον ἀνεκκόλαπτον ἐργάτιδος μελίσης. Τότε αἱ μέλισσαι μετὰ σπουδῆς ἀνοίγουσαι τὸν τοιοῦτον κύτταρον μετὰ πολλοῦ ζήλου οἰκοδομοῦσιν ἕτερον βασιλικὸν κύτταρον, ἐντὸς τοῦ ὁποῦ ἐναποθέτουσι τὸ ὠάριον τῆς ἐργάτιδος, ὅπως ζωογονηθῇ ὡς τὸ ὠόν τῆς βασιλείσης. ἀφ' οὗ γείνη σχαδὼν πορίζουσιν αὐτῇ τροφὴν καὶ δι' αὐτῆς καὶ τοῦ ἰδιαιτέρου σχήματος τοῦ κυττάρου γίνεται τῷ ὄντι θήλεια σχαδὼν, ἔπειτα νύμφη καὶ τελευταῖον βασίλισσα, ἱκανὴ καὶ αὐτὴ νὰ τίκτῃ ὠάρια καὶ νὰ τελῇ πάντα τὰ βασιλικά ἔργα· ἡ ἀκριβὴς παρατήρησις ἐξηκρίβωσεν ὅτι ἡ τεχνικὴ αὕτη βασίλισσα κατ' οὐδὲν διαφέρει τῆς φυσικῆς.

Οὕτω λοιπὸν αἱ μέλισσαι κατέχουσι τὸ μυστήριον τῆς τέχνης τοῦ νὰ ἀποκαθιστῶσι κατὰ τὸ δοκοῦν τὸ ἐκλείψαν γένος δι' ἄλλου ἄνευ διαφορᾶς ὡς πρὸς τὴν ταυτότητα αὐτοῦ.

Καὶ κατὰ μὲν τὸ περίεργον καὶ θαυμαστὸν ὁ κοινωνικός βίος τῶν ζωφίων τούτων εἶναι τοιοῦτος· κατὰ δὲ τὸ ὠφέλιμον εἶναι πλείστης ὄσης σπουδῆς καὶ μελέτης ἄξιος, ὡς ἐκ τοῦ παρεχομένου ὑπ' αὐτῶν πολυτίμου καρποῦ, τοῦ κηροῦ καὶ τοῦ μελιτος, τὰ ὅποια οὐχὶ μικρὸν συμβάλλουσιν εἰς τὴν εὐμάρειαν καὶ τὴν

ήδονικὴν τοῦ ὕλικου ἡμῶν βίου ἀπόλαυσιν. Ἄλλὰ περὶ τούτου ἄλλοι λεγέτωσαν.

Ἰ. Πρωτόδικος.

Ἡ ΜΑΧΗ ΜΕ ΤΟΝ ΔΡΑΚΟΝΤΑ.

«Ὁ νόμος μού εἶναι τὸ πᾶν»
 πασῶν δὲ νικῶν ἢ πρωτίστη
 τὸ νικᾶν ἑαυτόν.»

(Ἐκ τῶν τοῦ Σχίλερ — Μετάφρασις Π. Ρ.)

1. Τὶ τρέχει ὁ λαός, καὶ φαίνονται γεμάτοι ἐκεῖ πέρα καὶ δρόμοι καὶ πλατεῖαι; μήπως ἡ Ῥόδος κινδυνεύει ἀπὸ τὰς φλόγας πυρκαϊᾶς; Ἐν μέσῳ βλέπω συσσωρευμένου ἀνθρώπων πλῆθος ἕναν ἵππεά ἐπὶ τοῦ ἵππου του, καὶ ὀπισθεν αὐτοῦ θυμᾶσιον συρόμενον θηρίον, δράκοντα ὑπερμεγέθη, ἔχοντα στόμα πλατὺ καθὼς τοῦ κροκοδείλου· ὅλον τὸ πλῆθος κυττάζει ἐκθαμβῶν ἄλλοτε μὲν τὸν ὑπερέχοντα ἀναβάτην ἄλλοτε δὲ τὸν ὀπισθὲν τοῦ δράκοντα.

2. Καὶ χίλια φωναὶ ἀκούονται μακρόθεν «Ἐρχο καὶ ἴδε μέγα ἔρπετόν· τούτο μᾶς κατεβρόχθισε ποιμνία καὶ ποιμένας, ἀλλὰ τὸ κατενίκησεν ὁ ἥρωσ ὁ ἵππεύς· ἄλλοι δὲ πολλοὶ ἐπροπορεύοντο αὐτοῦ διὰ ν' ἀποτολήσουν τὸν δυνατὸν ἀγῶνα, καὶ τούτων οὐδεὶς ἐφαίνετο νὰ ἐπιστρέφῃ θέλων εἰς τὰ ὀπίσω· χρέος των ἐνόμισαν τὸ νὰ τιμήσουν τὸν εὐτολμον ἵππεά. Πορεύεται λοιπὸν τὸ πλῆθος ὡσάν στρατεύμα πρὸς τὴν μονὴν ἔνθα τοῦ τάγματος τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ προδρόμου οἱ ἵπποται δρομῆως εἰς συμβούλιον συγκαλεσθέντες ἐπρόκειτο νὰ τὸν δικάσουν·

3. Ὁ νέος ἔμπροσθεν τοῦ εὐγενοῦς του ἡγουμένου παρουσιάζεται μὲ σχῆμα εὐπρεπὲς καὶ σωρηδὸν τὸ πλῆθος πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ ὑποδικου γεμίζει μὲ φωνὰς ἀγρίας τὰ σκαλοπάτια καὶ τὴν περιόχην τοῦ μονιδίου, ὁ νέος λέγει πρὸς αὐτόν «Τὸ χρέος τοῦ

ἵπποτου ἐξετέλεσα, τὸν δράκοντα τὸν ἐρημόνοντα τὴν χώραν μᾶς μὲ ταύτην μου τὴν χεῖρα τὸν ἐφόνευσα· οἱ διαβάται ὁδοιποροῦσι τὴν πλῆθος ελευθερὰ, καὶ οἱ ποιμένες τὰ πρόβατά των βόσκουσιν ἄφοβα, οἱ δὲ προσκυνηταὶ λαγκάδια καὶ βράχους καὶ πεδιάδας περνῶσι χωρὶς κίνδυνον».

4. Μὲ βλέμμα ὁμοῦ αὐστηρὸν ὁ ἀρχηγὸς τοῦ τάγματος τὸν βλέπει καὶ τοῦ λέγει· «ὦς ἥρωσ μὲν σὺ ἐπραξῆς μὲ τόλμην καὶ εὐψυχίαν, ἀλλὰ εἰπέ μου τί φρονεῖς, ποῖον τὸ πρῶτον χρέος τοῦ τάγματος τῶν ἵπποτων, τῶν ἀγωνιζομένων ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ;» Ἀκούσαντες τοὺς λόγους τούτους οἱ ἄλλοι πάντες ἔμειναν κάτωχροι, ὁ νέος δὲ μὲ στάσιμον εὐγενικὸν καὶ πρόσωπον ἐρυθριῶν, «ὕπακοή», τοῦ λέγει, καὶ «ἡ εὐπειθεῖα εἶναι τὸ πρῶτον χρέος τοῦ τάγματος τῶν ἵπποτων τῶν ἀγωνιζομένων ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ».

5. «Τούτο δὲ, τὸ χρέος» τοῦ λέγει τότε, «σὺ τέκνον μου, παρέβης, καὶ τὸν ἀγῶνα δεχθεὶς τὸν ἀπηγορευμένον ἐπρόκρινες νὰ γένῃς ἀπειθής;» «Κρίνε με, Κύριε,» τοῦ ἀπεκρίθη ὁ νέος μὲ πρόσωπον καταθρασμένον «ἀλλὰ παρακαλῶ σε πρῶτον νὰ μὲ ἀκούσης ἀπολογούμενον. Τοῦ νόμου τὸ παράγγελμα ποτέ μου δὲν ἐνόησα νὰ παρακούσω, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἐξεπλήρωσα τὸ πνεῦμα καὶ τὸ γράμμα του ἐνόμισα, τὸν δράκοντα νικήσας μὲ δόλον καὶ μὲ τόλμην τὸν τεράστιον.

6. Πέντ' ἔως τὴν τῶν τάγματός μας τιμὴ καὶ κόσμημα νέοι, τῆς γενναιοψυχίας καὶ τῆς ἀνδρίας των ἔγιναν θύματα. Ὁθεν καὶ σὺ ἀπὸ τοῦ τάγματός μας τὸν ἀγῶνα τοῦτον αὐστηρῶς ἐμπόδισες· ἀλλ' ἐνδομύχως δύο αἰσθήματα μ' ἐβασάνιζαν κατατρώγοντα τὴν καρδίαν μου, ἡ ἀθυμία καὶ ὁ πρὸς μάχην πόθος μου σφοδρότατος· ἀκόμη καὶ εἰς τὸνειρον ὁπότε νύκτα ἡ φύσις ὅλη καθησυχάζει τὸν ἑαυτόν μου εὕρισκα εἰς τὴν ἀκμὴν ἀσθμαίνοντα τῆς μάχης· καὶ ὅταν ἐξημέρωνε καὶ νέος πάλιν ἤκουα συμβάσας δυστυχίας ἐπὶ τοσοῦτον ἡγανάκτησεν ἡ καρδιά μου ὥστε μὲ ζέσειν ἀπεφάσισα ν' ἀποδυθῶ καὶ μὲ χαρὰν εἰς πάλιν.

7. Καὶ εἶπα τότε συλλογιζόμενος ἰδιαιτέρως καὶ κατὰ μόνας, Τὸ πράγμα εἶναι τοῦ νέου ὁ στολισμὸς τιμὴ δὲ καὶ ἔπαι-

νος μέγας ὁ τοῦ ἀνδρόν; ὅταν κατάρθωμα ἐξετελεῖτο ἀπὸ τοῦς ἥρωας τῆς ἀρχαιότητος τοῦς ἀνδρείους μ' ἐγκώμια καὶ μὲ τοῦς ὕμνους εἰς τῶν θεῶν τῶν οὐραίων τὸ κλέος καὶ τὴν λάμψιν ἀνεβίβασαν οἱ ἐν τῷ σκότει τῆς εἰδωλολατρείας εὐρισκόμενοι αἰῶνες; ἐκείνοι δηλονότι περιφερόμενοι, τὸν κόσμον ἐκαθάριζαν ἀπὸ ἀλέθρια θηρία, πρὸς λέοντας καὶ ὄφεις παλαιότες καὶ μινωταύρους διὰ νὰ ἐλευθερώσωσι τοῦς δυστυχεῖς καὶ πάσχοντας καὶ δὲν ἐδίσταζαν παντάπασι, τὸ ἴδιον τῶν αἵμα νὰ χύνωσι πρὸς τοῦτο.

8. Μήπως πρὸς τοῦς Σαρακηνούς ἀξίζει μόνον τοῦ χριστοῦ ὁ στρατιώτης τὸ ξίφος του νὰ στρέφῃ; Μόνον τοῦς ψευδεῖς θεοὺς νὰ καταπολεμῇ; Ἄν ἀπεστάλῃ ἐν τῷ κόσμῳ διὰ νὰ τὸν σώσῃ, ὀφείλει καὶ νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ ἀπὸ πᾶσιν θλίψιν καὶ ἀνάγκην ὁ δυνατὸς αὐτοῦ βραχίων, ἀλλὰ τὴν τόλμην του πρέπει σοφία νὰ ὀδηγῇ, τὴν δύναμίν του ἢ πανουργία νὰ συνοδεύῃ. Οὕτω πολλάκις ἔλεγα μόνος καὶ κατὰ μόναχος ἐκινουῖσα ν' ἀνακαλύψω τὰ ἔχνη τοῦ ἀρπακτικοῦ αὐτοῦ θηρίου. Τότε στὸν νοῦν μου αἴφνης καταίβη καὶ ἀνεβόησα χάρμοσύνως, ὅτι ἀρμόδιον ἦν καὶ ἐπενόησα μέσον τῆς νίκης.

9. Ἐλθὼν δὲ τότε σοῦ εἶπα πάτερ, εἰς τὴν πατρίδα μου πόθον αἰσθάνομαι νὰ ἐπιστρέψω. Καὶ σὺ μ' εὐμένειαν ἐδέχθης τὴν δέησίν μου· καὶ εὐτυχῶς ἀπέβη καὶ τὸ ταξίδι τὸ τῆς θαλάσσης· μόλις δ' ἐπάτησα τὸν τῆς φιλτάτης πατρίδος τόπον καὶ παρρυθὺς παραγγέλω τεχνίτην ἔμπειρον νὰ μοῦ κατασκευάσῃ πιστῶς τὰ μὲ πολλὴν προσοχὴν παρατηρηθέντα σημεῖά του εἰς ἐν ὁμοίωμα δράκοντος νὰ τὰ συνάψῃ· εἰς πόδας μικροὺς συνήγαγεν εἰς ὕψος μακρουλοῦ σώματος βάρους· εἰς δὲ τὴν ῥάχιν ἤρμοσε θώρακα φολιδωτὸν, ὡσάν ἐν σκέπασμα φοβερόν.

10. Μεγάλως εἰς τὰ ἔμπροσθεν ἀπλόνεται λαιμὸς ὡσάν τοῦ ἄδου τὰς πύλας ὧν φοβερός, μὲ στόμα χάσκον ὡσάν νὰ ἐμελλε τᾶνοιγμά του καὶ πειναλέον νὰ καταπίῃ τὸ λάφυρόν του· εἰς στόμα καταμέλανον ἀσπρίζοντες κατὰ σειρὰν ὀδόντες καὶ γλῶσσα ὁμοιάζουσα μὲ τὴν ἀκμὴν τῆς σπάθης· οἱ δὲ μικροὶ τοῦ ὀφθαλμοὶ ἐξέβαλλον σπινθήρας, τὰ τεραστίως δὲ μακρὰ του νῶτα

συναπετέλουν ὄφιν, ὅστις περιστρεφόμενος ἐφαίνετο ἄνθρωπον ὁμοῦ καὶ ἵππον φοβερῶς περιελίσσων.

11. Ἀφοῦ δὲ ὅλον ἀκριδῶς ἀπετυπώθη καὶ μὲ περίβλημα ὑπόλευκον καὶ μυσαρὸν περιενεδύθη, σκώληξ μὲν ἐφαίνετο ἐξ ἡμισείας, σαλαμάνδρα δὲ καὶ δράκων κατὰ τὸ ἄλλο ἡμισυ σώμα, καὶ ἀφοῦ ὅλη ἡ μορφή του ἀπετελέσθη, ἔλαβα τότε κατ' ἐκλογὴν δύο κυνάρια λαγωνικά, συνειθισμένα νὰ κυνηγῶσι καὶ πόδας ἔχοντα ἐλαφροῦς τε καὶ ταχέως ἀρπάζοντα τὸ ἄγριον θύραμα των· ταῦτα ἐρέθιζα κατὰ τοῦ ὄφeos μὲ τὴν φωνὴν μου ἐξαχρῖόντων διὰ ν' ἀρπάσωσιν αὐτὸ μὲ τοὺς ὀξεῖς ὀδόντας των.

12. Καὶ πρὸς τὸ μακλακὸν μέρος ὅπου ἡ κοιλία στίλβει τοῦ δράκοντος ἐρεθίσας διεύθυνα τοὺς κύνας ἵνα ἐμπήξουν εἰς αὐτὸ τοὺς μυτεροὺς ὀδόντας των. Ἐγὼ δ' αὐτὸς ἀνέβηκα στὸν εὐγενῆ μου ἵππον τὸν Ἀραβικόν, καὶ μὲ τὸ τόξον μου συνάμα ὠπλισμένος, κεντίσας δὲ τὸν ἵππον μὲ τοὺς ὀξεῖς μου πτερνιστῆρας καὶ τὸν θυμὸν του παροξύνας τὸν ἀφήκα νὰ ὀρμήσῃ πρὸς τὸν ὄφιν καὶ μὲ τὸ τόξον μου κατεσκόπευσα ὡς νὰ ἤθελα νὰ τὸν διατρύψω.

13. Ἄν καὶ ὁ ἵππος φοβούμενός ἀνεχατιζέτο καὶ χρεμετίζων ἄφριζε ἔς τὸν χαλινόν του, τὰ δὲ κυνάρια μου ἐστέναζον ἀγωνιώντα, δὲν ἔπαυα ἐωσότου νὰ τοὺς συνειθίσω. Τοιοῦτοτρόπως ἐγυμναζόμεθα τρεῖς ὅλους μῆνας· καὶ ἀφοῦ ὅλα αὐτὰ ἐμάθαμεν ἐντελῶς τοὺς ἐπεβίβασα εἰς ταχύπλουν, μετὰ δὲ πλοῦν τριήμερον ἀράξαμεν ἐδῶ, οὐδ' ἄφησα τὰ μέλη μου νὰ ἡσυχάσωσι καθόλου μεχρισοῦ τὸ μέγα ἔργον μου φέρω εἰς πέρας ἐπιμόνως.

14. Μεγάλως δ' ἔπειτα τὴν καρδιάν μου συνεκίνησε τὸ νεωστὶ πάλιν τῆς χώρας πάθημα ὅτι εὐρέθησαν ποιμένες κατεσπαρραγμένοι, ὅσοι ἐπλανήθησαν εἰς τὰ ἐλώδη ἐκεῖνα μερῆ· ὅθεν ταχέως ὤρμησα πρὸς τὸ ἔργον, ἐκ δὲ τῆς καρδίας μου ἐλάμβανα τὰ σχέδια καὶ τὴν βουλήν. Πάραυτα ἐδίδαξα τοὺς παρσάτας μου, καὶ εἰς τὸν ἵππον μου ἐπέβην τὸν δεδοκιμασμένον, καὶ ὑπὸ τοῦ ζεύγους τῶν εὐγενικῶν μου κυνῶν συνοδευόμενος εἰς δρόμους ἀποκρύφους, ὅπου τῆς πράξεώς μου κανεῖς δὲν ἦτο μάρτυς, μὲ ζέσιν καὶ προθύμως ἵππευσα κατὰ τοῦ ἀντιπάλου.

15. Τὸ ἐκκλησίδιον γινώσκεις Κύριε, τὸ ὅποιον εἰς ὕψος ἀνωθεν τῆς κορυφῆς βουνώδους βράχου ὅστις τὴν νῆσον ἐν ἐκτάσει κατὰ πλάτος ἐπιβλέπει, φλοδόμησε τὸ τολμηρὸν τοῦ ἡγουμέου πνεύμα· ἀσήμαντον φαίνεται, πτωχὸν καὶ μικρὸν ἀλλ' ἐγκλείει ὀκῦμά τι ἢ παναγίᾳ μετὸν Ἰησοῦν τῆς βρέφους τὸ φιλοδωρηθῆν ὑπὸ τριῶν βασιλέων· ἐννενήκοντα βαθμίδας ἀναβαίνει ὁ ὀδοιπόρος πρὸς τὸ ἀπόρητον ἐκεῖνο ὕψος· καὶ ἰλιγγιᾷ μὲν τις μεχριστοῦ φθάσῃ ἐκεῖ, ἀναψυχὴν ὅμως λαμβάνει καὶ ἀνάπαυσιν ἅμα τὸν Ἰησοῦν του καὶ σωτήρα πλησιάσῃ.

16. Βαθέως δ' εἰς τὸν βράχον ἐξ οὗ κρέμαται ὑπάρχει σπήλαιον κατὰ βροχὸν ὑπὸ τῆς δρόσου τῶν πλησίον βρύων ὑγραϊνόμενον, ὅπου ἀκτὶς ἡλίου οὐδέποτε εἰσδύει· ἐκεῖ κατ' ἄκρην κατακείμενον τὸ ἐρπετὸν παρχμονεῦον τὸ λάφυρόν του νυχθημέρον· καθὼς τὸν δράκοντα τοῦ ταρτάρου ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ ἱεροῦ κατοικητηρίου ὡσάν φρουρὸς ἐπαραφύλαττε καὶ αὐτός· ἂν δὲ παραφερόμενος καθωδηγεῖτο ὁ ὀδοιπόρος εἰς τὴν ἀτυχῆ αὐτὴν ὁδόν, ἐπρόβαινεν ἐκ τῆς ἐνέδρας του ὁ ἐχθρὸς καὶ ἀρπάξαν αὐτὸν τὸν κατεσπάρκτεν.

17. Τότε ἀνέβηκα εἰς τὸν βράχον, πρὶν ἀρχινῆσω τὸν βαρὺν ἀγῶνα· γονατίσας δ' ἔμπροσθεν τοῦ βρέφους Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκαθήρισκα τὴν καρδίαν μου ἀπὸ τῶν ἀνομιῶν μου· ἔπειτα δὲ περιεζώσθη τὰ στίλβοντά μου ὄπλα, καὶ μετὰ τὴν λόγχην ὀπίστας τὴν δεξιάν μου κατέβην εἰς ἐναρξιν τῆς μάχης, καὶ τὴν ψυχὴν μου ἀφωσιώσας εἰς τὸν θεόν, ταχέως ὤρμησα ἐπὶ τοῦ ἵππου τοῦ παραμένοντος ν' ἀναβῶ.

18. Μόλις δὲ ἦλθα εἰς ἐπίπεδον τόπον καὶ ὀμαλόν, παρώρμησα ταχέως τὰ κυνάρια μου, καὶ κεντηθεὶς ὁ ἵππος μου ἀρχίζει νὰ ἀσθμακίῃ καὶ χρεμετίζει καὶ δὲν θέλει νὰ ὑποχωρήσῃ, ὅτι πλησίον ἐκεῖτο, συνεστραμμένος ὡσάν τολύπη, τὸ μυσαρὸν τοῦ πολεμιοῦ σχῆμα, ὅστις ἐπροσηλιάζετο εἰς ἕδραφον θερμάν· οἱ δὲ ἔλαφροί μου κύνες ἐναντίον του ἐγαύγιζαν, ἀλλ' ἐστράφησαν ὡς βέλη ἔς τὰ ὀπίσω ὅτε ἀνοίξας τὸ στόμα του ἐξέπεμπεν ἀπὸ αὐτοῦ φαρμακερὸν τὸν συριγμὸν καὶ πνεῦμα καθὼς τὸν τσάκαλον ὠρευόμενος.

19. Ἀλλὰ ταχέως ἐγὼ ἀνανέωσα τὸ θέρρος των, καὶ τὸν ἐχθρὸν των δαγκάνουσι λυσσαδῶς ἐνῶ ἔς τὴν γαστέρα τοῦ θηρίου ἐκ δυνατῆς χειρὸς τὴν λόγχην διευθύνω· ἀλλὰ χωρὶς ἀποτελέσματος, ὡς μίαν λεπτὴν ράβδον, ἀπέκρουσεν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ θώρακος του, καὶ πρὶν ἐγὼ ἀνανεώσω τὴν προσβολὴν μου, ἀναχαιτίζεται φοβηθεὶς ὁ ἵππος μου τοῦ βασιλίσκου τὸ ὀξύτατον βλέμμα καὶ τὸν δηλητηριώδη του συριγμὸν, καὶ μετὰ τρόμου πρὸς τὰ ὀπίσω ἀναπηδᾷ.

20. Ταχέως τότε ἀνετινάχθη ἀπὸ τοῦ ἵππου καὶ εἰς ἐνέργειαν ἔβαλ' ἀμέσως τοῦ γυμνοῦ ξίφους μου τὴν ἀκωκὴν, πλὴν ὅλα τὰ κτυπήματα ἐγένοντο ματαίως, τὸν λίθινόν του θώρακα οὐδὲλως διατρυπῶντα· μετὰ τὰ κτυπήματα δὲ τῆς οὐρᾶς του μετ' ἀνετίναξε κατὰ γῆς καὶ βλέπω ἤδη τὸ στόμα του χαίνον μετὰ τοὺς ὄξεις ὀδόντας του κατ' ἐμοῦ, ὅτε οἱ κύνες μου εἰς τὴν γαστέρα του κεννίωδεις μετ' ὠργισμένα δαγκάσματα ἐπιπίπτουν ὥστε ἐστάθη συρίζον καὶ ὀλολύζον τὸ θηρίον ἐσπαραγμένον ὑπὸ τῶν τόνων τῶν ὀξύτατων.

21. Καὶ πρὶν οἱ κύνες ἀφίσουν τὰ δαγκάσματα, ταχέως ἐσηκώθηκα καὶ παρατηρήσας τοῦ ἀντιπάλου τὰ γυμνά, τὸν ἔπληξα βαθέως εἰς τὸ μεσέντερον, καὶ διεπέρασεν ὁ σίδηρος μέχρι λαβῆς του τὸ αἷμα, δ' ἀνεπήδησεν ἀκτινηδὸν ὡς ἀπὸ μαύρης πηγῆς καὶ καταπίπτον μετὰ καταπλάκωσεν τοῦ σώματός του τὸ γιγάντιον βάρος, ὥστε ἀμέσως ἔχασα τὰς αἰσθήσεις μου· καὶ ὅτε πάλιν ἀνέλαβα τὴν δυνάμιν μου ἤυρα σκοτωμένον καὶ εἰς τὸ αἷμα κατακείμενον τὸ θηρίον».

22. Ἄμα δὲ ταῦτα ἠκούσθησαν ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ ἱππότου, πολλὴν καιρὸν ὁ πόθος τῆς ἐπιδοκιμασίας των κατακρατούμενος ἐξέσπασεν ἤδη ἀπὸ τοῦ γήθους σύμπαντος τοῦ ἀκροκρητίου· δεκάκις ἀνεβόησεν καὶ εἰς τὸν θόλον ἀντήχησεν τοῦ κτιρίου αἱ θορυβώδεις ἀνευφημίαι καὶ ζητοκραυγαί, μεγαλοφώνως ἐζήτησαν καὶ τοῦ τάγματος αὐτὰ τὰ μέλη νὰ στεφανώσωσιν εὐγνωμονοῦντες τὸ μέτωπον τοῦ ἥρωος ἱππότου, καὶ μετὰ παράταξιν ὀραμβικὴν ν' ἀνακηρύξωσι οἱ πάντες τὸν ξένον ἀναδικαίου· ἔς τὸν εἰς τὸ

πλήθος. Τότε ζαρώσας τὸ μέτωπόν του μὲ σκυθρωπότητα ὁ ἄγε-
μὼν κελεύει πάντας νὰ σιωπήσουν.

23. Καὶ λέγει του, ἀτὸν δράκοντα, ὅστις τὴν γῆν ταύτην
ἠρήμονε κατέβαλες διὰ χειρὸς ἀνδρείας, θεὸς μὲν σωτὴρ ἔγινες
τοῦ λαοῦ, ἐχθρὸς ὅμως τοῦ τάγματος ἐπικνήθεις, καὶ τέρας χει-
ρότερον ἐγέννησεν ἢ καρδίᾳ σου, παρ' ὅ,τι ὁ δράκων αὐτὸς ὑπῆρ-
ξεν ὁ ὄφις, ὁποῖος φαρμακεύει τὴν καρδίαν, ὅστις διχόνοια καὶ
ὄλεθρος εἶναι τὸ τῆς ἀνυποταξίας πνεῦμα, τὸ ὅποιον κατὰ τῆς
πειθαρχίας ἐγείρεται μ' ἀναισχυντίαν, διαρρηγνύει τὸν ἱερὸν
τῆς τάξεως δεσμόν· τοῦτο δὲ εἶναι ὅπερ τὸν κόσμον ἀναστατώνει.

24. Τὸ λημν δεικνύει καὶ ὁ Μαμελοῦκος, ἡ δὲ εὐπείθεια εἶναι
τὸ κόσμημα τοῦ χριστιανοῦ· διότι ὅπου ὁ Κύριος ἐν τῇ μεγα-
λειότητι αὐτοῦ ἐπάτησεν ἐν σχήματι δούλου, ἐνταῦθα ἐθεμελίω-
σαν ἐπὶ ἐδάφους ἱεροῦ, τὴν ἀδελφότητα τούτου τοῦ τάγματος
οἱ πατέρες ἵνα τὸ δυσχερέστατον καθῆκον ἐκπληρώσωσιν ἕκα-
στος τὴν τῆς ἰδίας θελήσεως δηλονότι χαλιναγώγησιν, σὺ δὲ
ἀφοῦ ἀπὸ τῆς φήμης τὴν ματαιότητα ἐκινήθης ἀπόστηθι ἀπ' ἔμ-
προσθεν τῶν ὀφθαλμῶν μου! διότι ὅστις δὲν θέλει τὸν τοῦ Κυ-
ρίου ζυγὸν ἐπὶ τῶν ὠμων του νὰ βαστάσῃ, οὗτος δὲν πρέπει νὰ φο-
λιζέται οὐδὲ μὲ τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ του.»

25. Τότ' ἐξερράγη μαινόμενον τὸ πλήθος καὶ δυνατὸς ὁ θά-
ρβος κατέλαβε τὸν οἶκον, καὶ χάριν ἱκετεύουσι μετὰ δακρύων
πάντες οἱ ἀδελφοί· ὁ νεανίας ὅμως σιωπηλῶς καταβιδιάζει τὰ
βλέμματά του, ἐν σιωπῇ ἀπέθεσεν ἐπάνωθεν του τὸ περιβόλαιόν
του καὶ ἀσπασθεὶς τὴν αὐστηρὰν τοῦ ἡγουμένου χεῖρα, ὡπισθο-
χώρει· ὁ δὲ ἀκολουθεῖ αὐτὸν διὰ τοῦ βλέμματός του, καὶ ἀσμέ-
νος καλεῖ αὐτὸν νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ τοῦ λέγει, «ἐναγκαλίσου με,
υἱέ μου! καλῶς τὸν δυσχερέστερον ἀγῶνα ἠγωνίσθης· λάβε τὸν
ὑπέριτον σταυρὸν αὐτόν, ὡς ἀμοιβὴν τῆς ταπεινώσεως καὶ με-
τριοφροσύνης, ἥτις ὑπερισχύουσιν τῆς ματαιότητος καὶ περιφι-
λυτίας, ἀναδεικνύει τὸν κάτοχον αὐτῆς τὸν νικητὴν τοῦ ἐαυ-
τοῦ του, ἀξίως ὑπερέτερας καὶ ἐνδοξότερον παρ' οἰονδήποτε νικη-
τὴν καὶ τροπαιοῦχον ὁποιασδήποτε ἄλλης νίκης.

ΟΡΝΙΘΟΡΡΥΓΧΟΣ Ο ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΝΟΣ.

Ὅπως τὰ πλεῖστα τῶν ζῶων τῆς Αὐστραλίας καὶ τῶν πέ-
ριξ αὐτῆς νήσων ὁ ὀρνιθόρρυγχος παριστᾷ παραδόξως ἰδιότητας
κατασκευῆς καὶ ἔξεων. Τὸ σῶμά του εἶναι πεπλατυμμένον, πε-
ρίπου ὀκτοκαίδεκα δακτύλων μήκους, ἡ κεφαλὴ καὶ τὸ στόμα
του ὁμοιάζουσι κατὰ πολλὰ πρὸς τὴν τῆς νήσσης (κ. πάπια,) καὶ
ἔχει τὴν οὐρὰν πλατεῖαν καὶ πεπιεσμένην ὡς τὴν τοῦ κά-
στορος. Ὅταν ἦναι νέον τὸ ζῶον τοῦτο εἶναι γυμνόν, τὸ ῥάμ-
φος του βραχὺ μὲ μαλακὰ καὶ σαρκώδη ἄκρα, ἅτινα βοηθοῦσι
τὰ νεογνά εἰς τὸ νὰ πιάνωσιν τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ σώματος τῆς
μητρὸς των ὅπερ παρέχει αὐτοῖς τὸ γάλα, ὅπερ ὅμως δὲν ἐξέ-
χει διὰ τῶν μαστῶν. Ἡ γλῶσσά του εἶναι μεγάλη καὶ κατάλ-
ληλος πρὸς ἐκμύζησιν ἢ θηλασμόν. Ἐν τῷ ἡλικιωμένῳ ζῳῷ τὸ
στόμα του ἢ ῥάμφος εἶναι εὐρύτερον πρὸς τὰ ἐμπρός, ὅπου ἀ-
ποτρογγυλοῦται ὡς τὸ τῆς νήσσης· εἶναι δὲ σκληρὸν μὲ δέρμα
πορῶδες ἐξέχον καὶ ἐκτεινόμενον ὀλόγουρα ὡς σειρίτιον ἢ ταινία
οὐ μόνον ἐπὶ τοῦ ῥάμφους ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ μετώπου. Ἐκεῖ ὅ-
που τὸ δέρμα τοῦτο ἀπτεται τοῦ μετώπου σχηματίζει πλα-
τεῖαν πτυχὴν, ἥτις χρεῖας τυχούσης ἐπισκεπάζει τοὺς ὀφθαλ-
μούς. Οἱ ῥάθωνες εἶναι ἐγγὺς τοῦ ἄκρου τῆς ἄω σαγόος. Ἐν
τῇ κάτω σταγόνι, ἢ ἄλλως τῷ κατωτέρῳ μέρει τοῦ στόματος,

ὑπάρχει σειρά εἰσοχῶν καὶ ἐξοχῶν, αἵτινες διήκουσιν ἀπὸ τοῦ ἐσωτερικοῦ μέρους τοῦ στόματος μέχρι τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἤτοι προφυλακτικοῦ δέρματος, καὶ χρησιμεύουσιν, ὡς τὰ ὅμοια τούτοις ἐν τῷ στόματι τῆς νήσσης, πρὸς ἐξαγωγήν τοῦ ὕδατος, ὅταν τὸ ζῶον τοῦτο τρώγῃ ἐντὸς ἀραιοῦ πηλοῦ. Τέσσαρες κερατώδεις ὀδόντες ὑπάρχουσιν ἐμπεφυτευμένοι ἐν ἑκατέρῃ σιαγόνι, ἐξ ὧν οἱ ἐμπρόσθιοι εἰσὶ μακροὶ καὶ στενοί. Οἱ ὀφθαλμοὶ του εἰσὶ μικροὶ καὶ καστανόχρους, τεθειμένοι παρὰ τὸ ῥάμφος, καὶ βλέπousι πρὸς τ' ἄνω. Τὸ οὖς αὐτῶν εἶναι ἐντελῶς κεκαλυμμένον ὑπὸ τὸ δέρμα, καὶ ὅμως τὸ ζῶον ἀκούει κάλλιστα. Οἱ ἐμπρόσθιοι πόδες ἔχουσι μακροὺς δακτύλους, πολὺ ὁμοίους, μὲ παχείς κεκαλυμμένους μὲ δέσμα καὶ στρογγύλους ὄνυχας, ὅταν τὸ ζῶον τοῦτο κολυμβᾷ, τὸ σύρει ὅμως ὀπίσω ὅταν σκάπτῃ. Τὸ δέσμα τοῦ ὀπισθίου ποδὸς φθάνει μέχρι τῆς ῥίζης τῶν ὀνύχων. Οἱ ἄρρηνες ὅταν ἡλικιωθῶσιν ἔχουσι καὶ πτερνιστήρας κινητοὺς καὶ ὄξειεις εἰς τοὺς ὀπισθίους πόδας. Οἱ γαλακτώδεις ἀδένες αὐτοῦ εἰσὶν ἐν τῷ κατωτέρῳ μέρει τοῦ σώματος, ἀλλὰ μαστοὶ δὲν ἐπιφαίνονται· οἱ ἀδένες ἐξογκοῦνται θηλαζόμενοι, καὶ τὸ οὕτως ἐξέχον συλλαμβάνεται ὑπὸ τοῦ πλετέος καὶ μαλακοῦ στόματος τοῦ νεογνοῦ. Πρῶτον ἐνομιζέτο ὅτι ὁ ὀρνιθόρρυγχος ὠτοκεῖ, ἀλλὰ τώρα εἶναι γνωστὸν ὅτι ζωοτοκεῖ. Ἐκλέγει τὴν κατοικίαν εἰς μονήρη μέρη παρὰ τὰς ὄχθας ποταμῶν καὶ ἐλῶν, ὅπου τὰ πλατύφυλλα ὑδροβία φυτὰ παρέχουσιν αὐτῷ ἀσφαλές κρησφύγετον, αἱ δὲ ἀπότομοι καὶ πηλώδεις ὄχθαι ἐπιτρέπουσιν αὐτῷ νὰ σκάπτῃ τρώγλας ἕως πενήκοντα ποδῶν μήκους. Εἶναι εἰς ἄκρον δειλός, προφυλακτικὸς καὶ ἄγρυπνος, καὶ συνήθως κολυμβᾷ περιστροφικῶς ὑπὸ τὸ ὕδωρ, ἀνεγείρων ὀλίγον μόνον τὴν κεφαλήν πρὸς ἀναπνοήν, σπανίως ὅμως ἀρκούντως ὑψηλὰ ὥστε νὰ πυροβοληθῇ.

Ἐν τῷ περὶ Ἰνδικῆς ἄρθρω πρώτου φύλλου τοῦ παρόντος φυλάκιδου συνέβη τὸ ἐξῆς σπουδαῖον παρόραμα.

Ἐκ τοῦ νεκρικοῦ σαροῦ ἀντὶ ἐκ τῆς σοροῦ.

εἰσέρχεται κρατῶν τὸν φωνὸν του εἰς τὴν χεῖρα καὶ φωταγωγῶν ἐν τῷ ζοφερῷ κελίῳ δύο δικαστὰς ἀκολουθούμενους ὑπὸ δύο κλητῆρων·

Εἰς τὴν θέαν ταύτην ὁ δέσμιος κατελήφθη ὑπὸ νέου αἰσθηματος τρόμου.

Μήπως οἱ σκληροὶ δικασταὶ δὴν ἠρκέστησαν; Ἐρχονται νὰ τὸν κατηγορήσωσιν ἐπὶ ἄλλῳ ἐγκλήματι ἵνα ἐπιβάλωσιν αὐτῷ ἄλλην τιμωρίαν;

Ὅχι, Ἐρχονται οἱ ἀγαθοὶ ἔκείνοι δικασταὶ νὰ τὸν ἱκανοποιήσωσιν.

Εἰς ἐκ τῶν δικαστῶν προβαίνει εὐγενῶς καὶ τῷ λέγει.

«Σὰς φέρω καλὴν εἰδησιν. Δύο νέοι ἐλσεινοί, οἵτινες κατοικοῦσιν ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ ἐν ἧ καὶ σύ, συνελήφθησαν ἐπὶ τινὶ ἄλλῳ ἐγκλήματι αὐτῶν καὶ ὠμολόγησαν πρὸς τούτους ὅτι αὐτοὶ εἶχον πράξει τὴν βεβήλωσιν δι' ἣν κατεδικάσθης· ἡ ἀθώότης σου ἀνεγνωρίσθη οὕτω. Οὐδὲν πρόστιμον ὀφείλεις νὰ πληρώσῃς, καὶ θὰ ἐξέλθῃς ἤδη ἐκ τῆς φυλακῆς σου.

— Ἀθῶος! Ἐλευθέρου! Ἀνεβόησεν ὁ Λίπμαν. Ἄλλ' ἡ ὕβρις μοὶ ἐγένετο, τὸ ἀργύριον ὅπερ ἐπλήρωσα, ἡ φυλάκισις ἦν ὑπέστην, δὲν μοὶ ὀφείλεται ἐπὶ πᾶσι τούτους ἀποζημιώσεις; Θὰ σὰς κινήσω ἀγωγὴν. Ἐλπίζω ὅτι θέλω κερδίσει τὴν δίκην μου καὶ θέλω ἀποζημιωθῆ.»

ΣΤ'

Ἐτερον συμβεβηκός.

Ὅσον καὶ ἂν ἐβιάζετο διὰ νὰ ἀποκτήσῃ ὀλίγα χρήματα πρὸς θεραπείαν τῶν ἀτυχημάτων του, ὁ Λίπμαν ἀπεφάσισε νὰ δαπανήσῃ ὁλόκληρον ἡμέραν εἰς ἀνάπαυσιν εἰς τὸ πενιχρὸν του ἀνώγειον, τὸ ὅποιον τῷ ἐφαίνετο τόσον λαμπρὸν μετὰ τὴν ἐν τῇ ζοφερᾷ εἰρκτῇ δέσμευσίν του. Ὅπως κάλλιον ἀναπαυθῆ τίθεται ἐπὶ τῆς κλίνης του ἀλλ' ἰδοὺ αἴφνης πάλιν κρούουσι τὴν θύραν του.

«Τίς εἶναι; λέγει θυμωμένος

— Ἄνθρωπος τῆς ἀστυνομίας.

— Δὲν ἔχω τίποτε νὰ πάρω καὶ νὰ δώσω μὲ τὴν ἀστυνομίαν.

— Ἀνοίξατέ μοι ἄνευ φόβου.

— Ὅχι· ἐκλείσα τὴν θύραν μου διὰ νὰ μείνω ἡσυχος· δὲν θὰ τὴν ἀνοίξω.

— Ἀλλὰ δὲν ἔχω σκοπὸν νὰ ἐνοχλήσω ποσῶς τὴν ἡσυχίαν σας. Οὐδεμίαν δυσάρεστον ἐντολὴν μὲ στέλλει πρὸς ἡμᾶς. Σὰς φέρω φιλοφρόνας τὸν πῖλόν σας, ὅστις εὐρίσκετο ἐν τῷ δικαστηρίῳ καὶ τὸν ὅποιον τὸ δικαστήριον δὲν θέλει νὰ κρατήσῃ.

— Ἄ! τὸν φρικώδη πῖλον ὅστις μοῦ ἐπροξένησε τόσον κακόν! Ἐκείνῳ τὸ ὅποιον ἐπιθυμῶ εἶναι νὰ μὴ ἐπανίδω πλέον.

— Δὲν θέλετε νὰ σας τὸν ἀποδώσω;

— Ὅχι βέβαια.

— Θέλετε λοιπὸν νὰ τὸν ἀφήσω παρὰ τὴν θύραν σας;

— Λάβετέ τον δι' ὑμᾶς· κάμετέ τον ὅτι ἂν θελήτε, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ τὸν ἴδουν πλέον τὰ μάτια μου.

— Δὲν θὰ μοι δώσητε τίποτε διὰ τὸν κόπον μου;

— Τὸν κόπον σου! μὲ ἐξάλισες· πήγαινε ἀπ' ἐδῶ»

Ὁ κλητὴρ, βλέπων ὅτι δὲν θὰ κερδήσῃ τίποτε, ἀπῆλθεν κατὰρῶμενος, καὶ ὁ ῥακοπώλης ἐσκέφθη ὅτι, ἐάν ὁ μαγευμένος πῖλος εὐρίσκειται ἐν τῷ διαδρόμῳ δυνατὸν ἦτο νὰ τῷ συμβῇ καὶ κανὲν ἄλλοδυστύχημα. Πηγαινὶ νὰ τὸν μαζεύσῃ καὶ ἐκ νέου, τὸν ποδοπατεῖ δὲ τοσοῦτον ὥστε νὰ μὴ ἀφήσῃ οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον μέρος ἄθικτον, εἶτα δὲ τὸν ρίπτει διὰ τοῦ παραθύρου.

«Ἦδη λέγει, ἡσύχασα. Δὲν θὰ ἐπανίδω πλέον τὸ φρικῶδες τοῦτο πρᾶγμα, καὶ οὐδεὶς θὰ μοι ὀμιλήσῃ περὶ αὐτοῦ.»

Κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν μία χονδρὴ ἀνδρική φωνὴ ἠκούσθη ἐν τῇ ὁδῷ.

«Ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ ἀχρεῖος ὅστις ρίπτει τὰ παλαιοκούρελα αὐτὰ κατὰ τῆς κεφαλῆς τῶν διαβατῶν; Θὰ τὸν κάμω νὰ τιμωρηθῇ καθὼς τοῦ πρέπει.»

— Ὡ θεὸς τοῦ ἐλέους! ἀνέκραξεν ὁ Δίπμαν, ἀκόμη ὁ πῖλος

μου! Ἀναμφιβόλως ὑπάρχει ἐντὸς αὐτοῦ κακοποιὸν πνεῦμα τὸ ὅποιον ὤμοσε τὴν ἀπώλειάν μου. Ἴδου κινδυνεύω ἐκ νέου ἀπὸ μίαν δικαστικὴν κλήσιν! Πρέπει ἐν πάσῃ σπουδῇ νὰ προφυλαχθῶ. Κατέρχεται ἐσπευσμένως τὴν κλιμακα, ἅπαντ' ἐν τῇ ὁδῷ τὸν ἄνθρωπον ὅστις ἐδέχθη τὸ κουρέλι ἐπὶ τὴν κεφαλὴν του, τὸν φωνάζει κατ' ἰδίαν καὶ τῷ λέγει·

«Εἶμαι ἐγὼ ἐκεῖνος ὅστις ἄφησα ἐξ ἀπροσεξίας νὰ πέσῃ αὐτὸ τὸ μεταχειρισμένον κάλυμμα.

Ἄγαπάτε νὰ μοι τὸ ἀποδώσητε;

— Νὰ σοὶ τὸ ἀποδώσω· ὄχι ποσῶς· ὑπάγω νὰ τὸ παρουσιάσω εἰς τὴν ἀστυνομίαν ὅπως μοὶ δοθῇ δικαία ἀποζημίωσις.

— Ἐάν σὰς ἀνήκει αὕτη ἡ ἀποζημίωσις, σὰς τὴν ἀποδίδω ἐγὼ ὁ ἴδιος, ἂν καὶ εἶμαι πτωχὸς ἄνθρωπος.

Θέλετε ἐν τάληρον;

— Ὅχι, προτιμῶ νὰ ὑπάγω εἰς τὴν ἀστυνομίαν,

— Δύο τάληρα, ἐψιθύρισεν ὁ Δίπμαν ἔντρομος.

— Ὅχι.

Ἄς εἶναι! ἀφοῦ εἴσθε τόσον σκληρὸς πηγαινῶ ἕως τὰ τρία τάληρα, ἀλλ' οὐδὲ λεπτόν περισσότερον.

— Ἀπὸ εὐσπλαγχνίαν δέχομαι τὰ τρία τάληρα.

— Ἀπὸ εὐσπλαγχνίαν! ἐψιθύρισεν ὁ Δίπμαν· ἀλοίμονον!

Καὶ ἐξάγει ἐκ τοῦ βαλαντίου του τὸν νέον αὐτὸν φόρον καὶ ἐπανέρχεται εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἐρωτῶν ἑαυτὸν μετ' ἀγωνίας πῶς θὰ ἀπελευθερωθῇ ἀπ' αὐτὸν τὸν σατανικὸν πῖλον.

Ἡ ἐκτέλεσις.

Ἀΐφνης τῷ ἔρχεται λαμπρὰ τις ἰδέα νὰ ὑπάγῃ δηλαδὴ νὰ ρίψῃ κατὰ τὴν νύκτα τὸν φρικώδη κετσέν του εἰς τὸν ποταμὸν ὅστις διέρχεται τῆς πόλεως. Τὰ ὕδατα εἶναι βαθέα καὶ τὸ ρεῦμα ταχύ. Ἐντὸς ὀλίγου τὸ δαιμόνιον θὰ ἐξαφανισθῇ. Εἶναι ὁ καλύτερος τρόπος διὰ νὰ ξεκάμῃ τις. Πῶς δὲν τὸ ἐσκέπτετο ἐνωρίτερον!

Ἐπανατίθεται ἐπὶ τῆς κλίνης του μετὸν παρήγορον τοῦτον σκοπὸν καὶ ἀποκοιμᾶται ἐν εἰρήνῃ.

Τὴν πρωίαν ἀναλαμβάνει τὴν τῶν ἐμπορευμάτων πῆραν του, ἐξέρχεται ἐν ταῖς ὁδοῖς πολλῶν καὶ ἀγοράζων.

Τὸ ἑσπέρας ὅπως μὴδεις προδώσῃ τὸ εὐτυχές σχέδιον του δὲν θέλει ποσῶς νὰ ἔχῃ φῶς ἐν τῷ δοματίῳ. Βάλλει ἐντὸς τοῦ πύλου του μέγαν λίθον, τὸν περιτυλύσσει ὄλον ἐντὸς χάρτου, κατῶπιν δὲ διευθύνεται μυστηριωδῶς πρὸς τὴν γέφυραν. Ὀδοιπορῶν φαντάζεται ὅτι ἀκούει θρηνώδη φωνὴν στενάζουσαν ἐντὸς τοῦ πύλου· ἀναμφιβόλως ἦτο ἡ φωνὴ τοῦ δαιμονίου ἐγκεκλεισμένη ὑπὸ μαγείας τινὸς ἐντὸς τοῦ ῥάκου ἐλείνου. Ἄλλ' ὁ Λίπμαν δὲν ἀφίεται ποσῶς εἰς συγκινήσεις· ἐξακολουθεῖ τὸν δρόμον του σταθερῶς τῷ βήματι καὶ, φθάσας εἰς τὸ μέσον τῆς γέφυρας λέγει·

«Παιδάκι μου, ἐσήμερον ὁ τελευταία σου ὥρα. Σὲ ἐφύλαξα ἐπὶ μακρόν. Πάντοτε καλῶς σὲ ἐπεριποιήθην. Καὶ σὺ εἰς ποίας περιπετειάς με ἔριψες! Πόσα κακὰ δὲν μου ἔκαμες! Ἐγείνες αἰτία νὰ κατηγορηθῶ ἐπὶ κλοπῇ, νὰ κατηγορηθῶ ἐπὶ ἐγκλήματι καθοσιώσεως. Δὲν δύναμαι νὰ ἔχω οὐδένα οἶκτον πρὸς σε. Εἰς τὴν ὕδωρ, κατεργάρῃ μου, εἰς τὸ ὕδωρ!» Καὶ τὸ βαρὺ δέμα ἐξεσφενδονίσθη εἰς τὸν ποταμόν, ὁ δὲ Λίπμαν ἐπανέρχεται λίαν εὐχαριστημένος ἐκ τῆς πράξεώς του.

Ἡ ἀνακάλυψις.

Τὴν ἐπαύριον ὁ Λίπμαν ἔφριξεν ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμούς. Ἐνωπιὸν του! . . . εἶναι δυνατόν; . . . ἐνωπιὸν του ἐμφανίζεται πάλιν ὁ πεπαλαιωμένος κετσές, ἐστριμμένος, κατακοματιασμένος καὶ κοπανισμένος, ἀλλ' ἐντούτοις ἐξαπλοῦται ἐπὶ τῆς τραπέζης.

Πῶς! ἀνέκραξεν ὁ ταλαίπορος Ἰουδαῖος· ἐγὼ ὁ ἴδιος δὲν τὸν ἀπῆνεγκον τὴν νύκτα ταύτην μετὰ τὰς δύο μου χεῖρας; ἐγὼ ὁ ἴδιος δὲν τὸν ἔριψα εἰς τὸν ποταμόν; καὶ δὲν ἤκουσα τὸν πᾶν

ταγον τὸν ὅποιον ἔκαμε βυθιζόμενον εἰς τὸ ὕδωρ μετὰ τῆς μεγάλης πέτρας, διὰ τῆς ὁποίας τὸν εἶχα δέσει; Καὶ ἰδοὺ τὸ τέρας αὐτό, ἰδοὺ πάλιν ἐνώπιόν μου. Ὅχι βεβαιοτάτα δὲν εἶναι τίμιον ὕφασμα καμωμένον ἀπὸ τίμιον τεχνήτην. Εἶναι καταχθόνιος τις μάγος, εἶναι αὐτὸς ὁ διάβολος, ὁ ὁποῖος με ἀκολουθεῖ κατὰ πόδας ἐξωθῶν με πρὸς τὴν ἀπώλειαν, ὁ ὁποῖος διασκεδάζει με ταῖς ἀναποδιαις μου καὶ χλευάζει ὅλας τὰς προσπάθειάς τὰς ὁποίας κάμνω ὅπως τὸν ἐξαφανίσω».

Ἐνῶ ὠμιλεῖ οὕτω, περιστρέφει περὶ ἑαυτὸν βλέμμα πυρετῶδες καὶ αἰφνης καταλαμβάνεται ὑπὸ ἐτέρου ἀλγεινοῦ αἰσθήματος. Ἀνακαλύπτει ὅτι ἔκαμε μίαν ἀκατομάστον τρέλαν. Ἐν τῇ σπουδῇ τῆς ἐνεργείας του, ἐν ᾧ σκόει τῆς υγιᾶς, περιετύλιξε καὶ ἔτριψεν εἰς τὸ μέσον τοῦ ποταμοῦ τὸν καινουργῆ του πύλον, ἀντὶ ἐκείνου τὸν ὅποιον ἠθελε νὰ ἐξαφανίσῃ.

«Ἄ! πανάθλιε! ἀφρων ἰ τύπτων τὸ μέτωπόν του. Τοιαύτη ἀπερισκεψία! εἰς τὴν ἡλικίαν μου! ὁποία ἐντροπή! Ἐπὶ τέλους θὰ ξεκάμω ἀπὸ αὐτὸ τὸ φοβερόν πράγμα ὅπερ με καθιστᾷ τόσον δυστυχῆ. Διέφυγε τὸ ὕδωρ, ἀλλὰ δὲν θὰ διαφύγῃ ἐν ἄλλο στοιχείον.»

Ταῦτα λέγων, ὁ Ἰουδαῖος λαμβάνει ψαλίδας καὶ κατακόπτει εἰς μικρὰ τεμάχια τὸν κατηραμένην του πύλον, εἶτα συναθροίζει εἰς τὴν θερμάστραν του ὅλα αὐτὰ τὰ τρίμματα, καὶ βάλλει πῦρ.

Ἐνῶ ἠγάλλετο συμπληρῶν τὸ τελευταῖον αὐτὸ ἔργον τῆς ἀποπερατώσεως, ὁ ἐξάδελφός του Ῥοδάκανθος ἐμφανίζεται ἐν σπουδῇ ὅλως ἔντρομος.

Εἶσαι τρελός; τῷ λίγει. Πῶς! ἀνάπτεις τὴν θερμάστραν σου εἰς τοιαύτην ἐποχὴν; Τί καίεις λοιπόν; Ἐκαταβρώμισες τὸ σπίτι καὶ ἀπὸ τὴν καπνοδόχην ἐξέρχεται καταμέλας καπνός· νομίζει τις ὅτι ἡ οἰκία καίεται».

Ταυτοχρόνως ἀκούουν εἰς τὰς ὁδοὺς νὰ φωνάζουν «Πυρκαϊά! πυρκαϊά!» Αἱ κωδωνοκρουσίαι ἀρχίζουν· οἱ πυροσβέσται φθάνουσι, ρίπτουσι κλίμακας ἐν πάσῃ σπουδῇ, ἀλλ' ἐπιστρέφουσι βλέποντες ὅτι οὐδεὶς ὑπάρχει κίνδυνος.

Ἄλλ' ὁ Ῥοδάκανθος λέγει πρὸς τὸν Λίπμαν.

«Παῖδί μου ὅταν σου ἔδωκα κατοικίαν ὄψεσάν μοι ὑπεσχέθης ὅτι δὲν θὰ ἐπροξένεις οὐδεμίαν ταραχήν, ὅτι δὲν θὰ ἔδιδες ἀφορμὴν εἰς οὐδὲν παράπανον.

Ἄπό τινος καιροῦ γνωρίζεις πόσον ἠμέλησας τῶν ὑποσχέσεών σου. Πήγαινε λοιπὸν ἀπ' ἐδῶ ὅσον δύνασαι ταχύτερον ταύτην τὴν στιγμήν.»

Ματαίως ὁ Ἰουδαῖος διηγείται τὸ πῶς ἐγένετο θῆμα χαμερποῦς ἐκδικήσεως καὶ φρικτῆς πλάνης· ματαίως καθικετεύει τὸν γενναϊόδωρον ἐξαδελφόν του ὅπως συγκατανεύσῃ νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ ζῆ εἰς τὸ πενιχρόν του δωμάτιον. Ὁ Ῥοδάκανθος εἶναι ἀδυσώπητος· ὁ δυστυχὴς παλαιοπώλης εἶναι ἠναγκασμένος ὅπως ὑπάγῃ καὶ ζητήσῃ ὑστερον δωματίον διὰ τὸ ὁποῖον θὰ πληρώνη ἐκαστην τριμηνίαν πολλὰ νόστιμα τάληρα. Προτοῦ ἐγκατασταθῆ ἐκεῖ ἐπώλησε τὸν νέον του πῖλον. «Ὅλοι οἱ πῖλοι τὸν φοβίζου» δὲν θέλει πλέον νὰ φέρῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του ἄλλο ἢ εἶδος σκούφιας ἐξ ὑφάσματος μελανοῦ.

Οἱ Διδῶμοι τοῦ Ξενοδοχείου Κορνηλίου.

Ὅτε ἤμην ὑποψήφιος ἐν τῷ διδασκαλείῳ (ἐν μηνὶ Ὀκτωβρίῳ 1748) μετὰ δύο ἐκ τῶν συνυποψηφίων μου συνῆφα φιλίαν μετὰ τῶν ἀδελφῶν Δεβαίη. Ἦσαν Βρεταννοὶ (τῆς Γαλλίας) γεννηθέντες ἐν Ὀρχίη (Auray) καὶ ἀνατραφέντες ἐν τῷ γυμνασίῳ τῆς Βάννης. Καίτοι ἦσαν τῆς αὐτῆς ἡλικίας, μετὴν διαφορὰν ἴσως ἐλίγων λεπτῶν, κατ' οὐδὲν ὁμοιάζον. Οὐδέποτε εἶδον διδύμους τοσοῦτον ἀνομοίους. Ὁ Ματθαῖος Δεβαίης ἦτο ἀνθρωπίσκος οἰκοσιτριετής ἀρκούντως δυσειδής καὶ σμικρός. Εἶχε τοὺς βραχίονας πολὺ μακροὺς, τοὺς ὤμους ἀνίσχοντας, καὶ τὰ σκέλη βραχύτατα, ἐνὶ λόγῳ ἐφαίνετο ὡς κυφὸς στερηθεὶς τῆς κάσπότητός του. Ὁ ἀδελφός του Λεόντιος ἦτο τύπος ἀριστοκρατικῆς ὠαιρότητος· ὑψηλὸς χαρῖεις, κομψὸς τὸ ἀνάστημα, εὐθύρριμος

ὡς Ἕλληνα, τὸ βλέμμα καὶ τὸν μύστακα ὑπερήφανος. Ἡ ὑποκυανίζουσα κόμη αὐτοῦ ὠρθοῦτο ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του ὡς χαίτη λέοντος. Ὁ δυστυχὴς Ματθαῖος δὲν ἦτο πυρρόθριξ, ἀλλὰ παρ' ἐλίγων νὰ γεννηθῆ τοιοῦτος· τὸ γένειον καὶ ἡ κόμη του παρεῖχον ἄθροισμα παντὸς χρώματος. Τὸ ἐν αὐτῷ εὐάρεστον ἦτο ζεῦγος μικρῶν καὶ λευκοφαίων ὀφθαλμῶν, οἵτινες ἦσαν πλήρεις νοσημοσύνης ἀφελείας, γλυκύτητος, καὶ παντὸς ὅτι καλὸν ἐν τῷ κόσμῳ. Τὸ κάλλος ἐξορισθὲν ἀπὸ παντὸς τοῦ σώματος του, εἶχε καταφυγεῖ εἰς ταύτην τὴν γωνίαν. Ὅτε οἱ δύο ἀδελφοὶ ἤρχοντο εἰς τὰς ἐξετάσεις, ὁ Λεόντιος ἔκαμνε διὰ ταχείας κινήσεως συριγμόν διὰ τῆς ἀργυροκεφάλου μικρᾶς βακτηρίας του, ἥτις διήγειρε τὴν ζηλοτυπίαν πολλῶν, ὁ δὲ Ματθαῖος ἔφερε λίαν φιλοσοφικῶς ὑπὸ τὸν βραχίονά του μέγα καὶ ἐρυθρὸν ἀλεξιβροχόν, ὅπερ περιποίησεν αὐτῷ τὴν εὐνοίαν τῶν ἐξεταστῶν. Ἐν τούτοις ἀπερρίφθη ὡς καὶ ὁ ἀδελφός, διότι τὸ γυμνάσιον τῆς Βάννης δὲν τοὺς εἶχε διδάξει ἱκανὰ Ἑλληνικά. Ἦσθάνθησαν λύπην ἐν τῇ σχολῇ διὰ τὴν ἔλλειψιν τοῦ Ματθαίου· εἶχε τὴν κλίσιν, τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ μαθεῖν, τὴν ζέσιν τοῦ διδάσκειν, ἦτο προωρισμένος διδάσκαλος· ὅσον δὲ διὰ τὴν Λεόντιον, ἐφρονοῦμεν ὁμοθυμῶς ὅτι θὰ ἦτον λυπηρὸν νέος τόσον εὐμορφος νὰ ἐγκλεισθῆ ὡς ἡμεῖς ἐν τῷ πανεπιστημιακῷ μοναστηρίῳ. Τὸ τοῦ καθηγητοῦ ἔνδυμά του ἤθελε μᾶς καταθλίψει ὅπως τὸ ἔνδυμα καλογήρου.

Οἱ δύο ἀδελφοὶ δὲν ἐστεροῦντο πόρων.

Μᾶς ἐφαίνοντο μάλιστα πλούσιοι ὅτε παρεβάλλομεν τὴν περιουσίαν αὐτῶν πρὸς τὴν ἡμετέραν. Εἶχον τὸν θεῖον των Ὑβῶνα. Ὁ θεῖος Ὑβῶν, ἀρχαῖος πλοίαρχος τῆς ἀκτοπλοΐας, εἶτα δὲ καταρτιστὴς πλοίων τῆς ἀλιείας τῶν σαρδελλῶν ἦτο κύριος ἱκανῶν ἀλιευτικῶν πλοίων, πολλῶν δικτύων, ἀκινήτων τινῶν κτημάτων καὶ κομψῆς οἰκίας παρὰ τὸν λιμένα τῆς Ὠραίας. Μὴ εὐρών ποτε εὐκαιρίαν τοῦ νὰ νυμφευθῆ ἔμεινεν ἄγαμος. Ἦτον ἀνθρωπος μεγάλθυμος, ἀγαθώτατος πρὸς τοὺς πτωχοὺς, καὶ προπάντων πρὸς τοὺς ἰδίους συγγενεῖς, οἵτινες εἶχον μεγίστην ἀνάγκην αὐτοῦ. Οἱ κάτοικοι τῆς Ὠραίας ἐτίμων αὐτὸν μεγάλως· ἦτο δημοτικὸς σύμβουλος καὶ τὰ παιδιά τὸν προσηγόρευον ἄφα-

τες τὸ καλυμμά των «Καλὴ ἡμέρα καπιτάν Ὑβῶν!» Ὁ ἀξιόλογος οὗτος ἄνθρωπος συνήγαγεν ἐν τῇ οἰκίᾳ του τὸν Κ.ον καὶ τὴν Κ.αν Δεβαίη, καὶ ἐθυσάριζε διακόσια φρ. κατὰ μῆνα ὑπὲρ τῶν τέκνων των.

Χάρis τῇ γενναιοδωρίᾳ ταύτης ὁ Λεόντιος καὶ ὁ Ματθαῖος ἠδυνήθησαν νὰ κατοικῶσιν ἐν τῷ ξενοδοχείῳ Κορνηλίου, ὅπερ εἶναι πρόπον τινὰ τὸ ξενοδοχεῖον τῶν Πριγκήπων τῆς Λατινικῆς συνοικίας. Τὸ δωμάτιόν των ἐπληρόνετο πενήκοντα φρ. κατὰ μῆνα, ἦτον ὠραῖον δωμάτιόν. Ἔβλεπε τις ἐν αὐτῷ δύο κλῖνας ἐξ ἀνακαρδίου (*) μὲ ἐρυθρὰ παραπετάσματα, δύο θρονία, πλείστας ἑδρας καὶ μίαν βιβλιοθήκην, ἔτι δὲ (ὁ θεὸς νὰ με συγχωρήσῃ) καὶ ἓνα τάπητα. Οἱ Κύριοι οὗτοι ἔτρωγον ἐν τῷ ξενοδοχείῳ, ἡ περιποίησις δὲν ἦτο εὐτελής πρὸς 75 φρ. κατὰ μῆνα. Τροφή καὶ ἐνδυμασία ἀπερρόφων τὰ διακόσια φρ. τοῦ θεοῦ Ὑβῶνος. Ὁ Ματθαῖος ἔδραπανά διὰ τὰ λοιπά. Ἡ ἡλικία του δὲν τῷ ἐπέτρπε νὰ παρουσιασθῇ δευτέραν φοράν εἰς τὸ διδασκαλεῖον. Ὅθεν εἶπεν εἰς τὸν ἀδελφόν του. «Θὰ ἐτοιμασθῶ διὰ τὰς ἐξετάσεις προλύτου τῆς φιλολογίας. Ἄφου δὲ γίνω προλύτης θὰ γράψω τὴν ἐναίσιμον διατριβήν μου διὰ τὸ δίπλωμα διδάκτορος, καὶ ὁ δόκτωρ Δεβαίης θὰ λάβῃ τάχιον ἢ βράδιον θέσιν ἐκτάτου καθηγητοῦ εἰς κανὸν πανεπιστήμιον. Σὺ θὰ σπουδάσῃς τὴν ἰατρικὴν ἢ τὴν νομικὴν σου. Εἶσαι ἐλεύθερος. Καὶ χρήματα; ἠρώτησεν ὁ Λεόντιος. Κόπτω νόμισμα. Παρουσιάσθην εἰς τὸ Λύκειον τῆς Ἁγίας Βαρβάρας, καὶ ἐζήτησα παραδόσεις. Μὲ ἐδέχθησαν ὡς προγυμναστὴν δευτέρας καὶ τρίτης τάξεως* δύο ὥρων ἐργασίαν πᾶσαν πρωῖαν, καὶ διακόσια φρ. κατὰ μῆνα. Πρέπει νὰ ἐγείρωμαι εἰς τὰς πέντε* ἀλλὰ θὰ καταστῶμεν πλούσιοι.

«Σὺ δὲ ἀνήκεις εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν πρωῶνων, ἐπρόσθεσον ὁ Λεόντιος, καὶ εἶναι ἡ χαρὰ σου νὰ ἐξυπνάς τὸν ἡλίον.»

(*) Μανι.

Ὁ Λεόντιος ἐξέλεξεν τὴν νομικὴν. Ὁμίλει ὡς χρησμὸς καὶ οὐδεὶς ἀμφέβαλλεν ὅτι ἤθελε καταστῆ ἄριστος δικηγόρος. Ἠκολούθει τὰς παραδόσεις, ἐλάμβανε σημειώσεις καὶ τὰς συνέταττε μετὰ προσοχῆς* μετὰ ταῦτα ἐνεδύετο, διέτρεχε τοὺς Παρισίους, ἐνεφανίζετο εἰς τὰ τέσσαρα σημεία τῆς πυξίδος καὶ διήρχετο τὴν ἑσπέραν ἐν τῷ θεάτρῳ. Ὁ δὲ Ματθαῖος ἐνδεδυμένος ἐπενδύτην λεπτοκηρυόχρουν, ὅπερ βλέπει εἰσέτι, ἤκουεν ἅπαντας τοὺς καθηγητὰς τῆς Σορβόννης καὶ εἰργάζετο τὸ ἑσπέρας ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Ἁγίας Γενοβέφης. Ἄπασα ἡ Λατινικὴ συνοικία ἐγνώριζε τὸν Λεόντιον, ἀλλ' οὐδεὶς ἐν τῷ κόσμῳ ὑπέθετε τὴν ὑπαρξίν τοῦ Ματθαίου.

Τοὺς ἐπισκεπτόμην εἰς πᾶσαν ἑξοδόν μου, τουτέστι Πέμπτην καὶ Κυριακὴν. Μοὶ ἐδάνειζον βιβλία. Ὁ Ματθαῖος ἐλάτρευε τὴν Κ.αν Σάνδην, ὁ Λεόντιος ἦτο φανατικὸς διὰ τὸν Βαλζάκ. Ὁ νέος καθηγητὴς ἐλάμβανεν ἀναψυχὴν ἐν τῇ συναναστροφῇ τοῦ Φράγκισκου Δεσαμπῆ, τοῦ ἀγαθοῦ Πασιάνη ἢ τοῦ Βεσσῶν δὲ λά Βεσσονέρου.

Τὸ ἀεικίνητον πνεῦμα τοῦ Λεοντίου ἠκολούθει ὅπως διαφόρους ὁδοῦς* Περιέργος νὰ ἐμβατεύσῃ εἰς τὰ μυστήρια τοῦ Παρισινοῦ βίου, ἀκόρεστος ἠδονῶν τῆς νυκτός καὶ τοῦ θορύβου, εἰσέπνεεν ἐν ταῖς μυθιστορίαις τοῦ Βαλζάκ μεθυστικὸν ἀέρα ὡς εὐωδία τῶν ὑαλοσκεπῶν κήπων.

Ἠκολούθει μὲ ὀφθαλμὸν ἑκθαμβὸν τὰς παραδόξους τύχας τῶν Ῥουδεμπαίων, Ῥαστινιάκ, τῶν Ἑρρίκων δὲ Μαρσαίη. Ἐνεδύετο ὡς αὐτοὶ εἰσέδυν εἰς τὰς συναναστροφὰς των, παρευρίσκατο εἰς τὰς μονομαχίας των, εἰς τοὺς ἔρωτάς των, εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις των καὶ εἰς τὰς νίκας των* ἐθριάμβευε μετ' αὐτῶν. Μετὰ ταῦτα ἤρχετο καὶ ἐνεκατοπτρίζετο. Ἄῆσαν καλλίτεροι ἐμοῦ; Μήπως δὲν τοὺς ἀξίζω; τί θὰ μ' ἐμποδίσῃ νὰ εὐδοκιμήσω ὡς αὐτοὶ; Ἔχω τὸ κάλλος των, τὴν εὐφυΐαν των, παιδείουσιν οἶαν καὶ αὐτοὶ οὐδέποτε ἔσχον, τοῦθ' ὅπερ κάλλιον, τὸ αἶσθημα τοῦ καθήκοντος. Ἄπ' αὐτοῦ τοῦ γυμνασίου ἔμαθον νὰ διακρίνω τὸ κακὸν ἀπὸ τοῦ καλοῦ. Θὰ καταστῶ δὲ Μαρσαίης χωρὶς νὰ ἔχω τὰ ἐλαττώματά του Ῥουδεμπραίης ἄνευ Βωτρίνου, Ῥαστινιάκ εὐ-

σθνείδυτος. Ὅποιον μέλλον! Πᾶσιν τὴν ἀπόλαυσιν ἡδονῆς καὶ ἄπασαν τὴν ὑπερῆφάνειαν τῆς ἀρετῆς!» Ὅτε οἱ δύο ἀδελφοὶ μὲ ἡμικλείστους ὄφθαλμοὺς, διέκοπτον τὴν ἀνάγνωσίν των ἵνα ἀκούσωσιν ἐσωτερικῶς τινὰς φωνάς, ὁ Λεόντιος ἤκουε τὸν ἦχον τῶν ἑκατομμυρίων τοῦ Νουσιγγένου ἢ τοῦ Γοθόρσκου, ὁ δὲ Ματθαῖος τὸν εὐθυμον κρότον τῶν ἀγροτικῶν κωδωνίσκων, ὅστις ἀναγγέλλει τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ποιμνίων. Ἐξηρχόμεθα ἐνίοτε ὁμοῦ. Ὁ Λεόντιος μᾶς ὠδήγει εἰς τὸ βουλεβάρτον τῶν Ἰταλῶν, καὶ εἰς τὰς ἐπιστήμους συνοικίας τῶν Παρισίων. Ἐξέλεγε τὰ ξενοδοχεῖα, ἠγόραζεν ἵππους, καὶ ἐμίσθου ἀκολούθους. Ὅτε ἔβλεπε δυσάρεστον τινα κεφαλὴν ἐφ' ὠρκίας ἀμάξης μᾶς ἔλεγε κατὰ μέρος. «Τὸ πᾶν βραίνει ἀντιστρόφως, καὶ τὸ σύμπαν εἶναι ἀνόητος χώρα. Ἡ ἀμάξα αὕτη δὲν θὰ ἤρμοζεν εἰς ἡμᾶς χιλιάκις καλλίτερα;» Ἐλεγε ἡμᾶς ἐκ φιλοφροσύνης. Ἡ πρὸς τοὺς ἵππους κλίσις του ἦτο τόσον σφοδρὰ ὥστε ὁ Ματθαῖος τὸν ἐνέγραψε συνδρομητὴν εἰκοσι εἰσιτηρίων εἰς τὸ διδασκαλεῖον τῆς Ἰππασίας. Ὅτε δὲ ἀφίναμεν εἰς τὸν Ματθαῖον τὴν ἐκλογὴν του νὰ μᾶς ὠδηγήσῃ ἐβιάδιζεν πρὸς τὸ δάσος τοῦ Μεδῶν καὶ τοῦ Κλαμάρ. Ἰσχυρίζετο ὅτι ἡ ἐξοχὴ εἶναι πολὺ ὠραιοτέρα τῆς πόλεως, ἔστω καὶ τὸν χειμῶνα, καὶ οἱ κόρακες ἐπὶ τῆς χιόνος ἔτερπον τὴν ὄρασίν του μᾶλλον ἢ οἱ πολῖται ἐν τῷ βορβόρῳ τῶν ὁδῶν. Ὁ Λεόντιος μᾶς ἠκολούθει μορμουρίζων καὶ σύρων τὸν πόδα. Ὑπὸ τὰ σκοτεινότερα δάση ὠνειροπόλει τοὺς μυσηριώδεις συνασπισμοὺς οἷον τὰς τῶν Δεκατριῶν, καὶ μᾶς προέτρεπε νὰ συνασπισθῶμεν διὰ τὴν κατάκτησιν τῶν Παρισίων.

Καὶ ἐγὼ ἐπίσης ἠγάγον τοὺς φίλους μου εἰς τινὰς περιπάτους περιέρχους. Ὑπάρχει ἐν τῷ Διδασκαλεῖῳ μικρὸν τι γραφεῖον ἀγαθοεργίας. Συνεισφορά ὀλίγων σολδίων καθ' ἑβδομάδα, τὸ κέρδος ἐνιαυσίου λαχείου, καὶ τὰ παλκιὰ ἐνδύματα τοῦ σχολείου ἀποτελεῖ εὐτελὲς κεφάλαιον ἐκ τοῦ ὁποίου ἀφαιροῦσι καθ' ἑκάστην, χωρὶς ποτὲ νὰ τὸ ἐξαντλήσωσι. Διανέμουσιν ἐν τῇ συνοικίᾳ χαρτία τινὰ ἐντυπα ἄτινα παριστῶσι ξύλα, ἄρτον ἢ ζωμόν, ἐνδύματά τινα, ὀλίγα ἀσπροχόρρουγα καὶ πολλὰς καλὰς συμβουλὰς. Ἡ μεγάλη χρησιμότης τοῦ μικροῦ τούτου καθιδρύμα-

εἶναι νὰ ὑπενθυμίξῃ εἰς τοὺς νέους ὅτι πενία ὑπάρχει. Ὁ Ματθαῖος μὲ συνάδευε συχνότερον τοῦ Λεοντίου εἰς τὰς σκολιάς κλίμακας τοῦ 21 διαμερίσματος. Ὁ Λεόντιος ἔλεγε «Ἡ πενία, εἶναι πρόβλημα οὐ τὴν λύσιν θέλω νὰ εὕρω. Θὰ δράξω τὴν καρτερίαν μὲ τὰς δύο μου χεῖρας· θὰ ὑπερνηκίσω πᾶσιν μου ἀντιπάθειαν, θὰ διεισδύσω μέχρι βάρους τῶν δυστυχῶν ἐκεῖνων οἰκιῶν, ὅπου ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἄρτος καθ' ἑκάστην δὲν εἰσέρχονται; θὰ ψάψω διὰ τοῦ δακτύλου τὴν πληγὴν ἐκεῖνην ἣτις κατατρώγει τὴν κοινωνίαν μας, καὶ τὴν ἔφεραν ἔτι πρὸ ὀλίγου εἰς δύο δακτύλων ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ τάφου· θὰ μάθω μέχρι τίνος βαθμοῦ ἡ κακία καὶ ἡ εἰμαρμένη ἐργάζονται πρὸς ἐξαχρείωσιν τοῦ γένους μας.» Ὁμίλει ἐξαίρετα, ἀλλ' ὁ Ματθαῖος ἤρχετο μετ' ἐμοῦ.

Ἡμέραν τινὰ μὲ ἠκολούθησεν εἰς τὴν ὁδὸν Τραβερσίνην εἰς δυστυχοῦς τινος, οὐ τὸ ὄνομα δὲν μοι ἐπέρχεται εἰς τὴν μνήμην. Ἐνθυμούμαι μόνον ὅτι τὸν ἐπωνόμασαν Μικροψορὴν διότι ἦτο μικροῦ ἀναστήματος καὶ εἶχε τὴν κόμην λευκόφαιον. Εἶχε μὲν γυναῖκα ἀλλ' ἦτο ἄνευ τέκνων· ἐδιόρθωνε καθέκλας. Τὸν ἐπεσκεφθῆμεν κατὰ πρῶτον τὸν Ἰούλιον τοῦ 1849. Ὁ Ματθαῖος ἠσθάνθη ῥίγος εἰσδύον εἰς τὰ ὅσα του εἰσερχόμενος εἰς τὴν ὁδὸν Τραβερσίνην.

Περὶ τῆς ὁδοῦ ταύτης δὲν θέλω νὰ εἶπῃς κακόν, διότι θὰ καταστραφῇ πρὶν παρέλθουν ἑξ ἡμῶν· ὁμοιάζει πολὺ τὰς ὁδοὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Κεῖται ἐν τινι συνοικίᾳ τῶν Παρισίων, ἣν οἱ Παρισινοὶ ἀγγνοῦσιν. Συγκοινωνεῖ μετὰ τῆς ὁδοῦ τῶν Βερσαλλιῶν, τῆς ὁδοῦ τοῦ Ταῶ, τῆς τοῦ ὄρους Ἀγίας Γενοβέφης, εἶναι δὲ παράλληλος τῇ ὁδῷ Ἁγίου Βίκτορος. Ἴσως εἶναι λιθόστρωτος ἢ ἠσφαλτωμένη, ἀλλὰ δὲν ἐγγυῶμαι· τὸ ἔδαφος εἶναι πλήρως κατακεκομμένον ἀχύρου παντὸς εἶδους ἀποτριμμάτων, παιδαρίων ζωηροτάτων κυλιόμενων ἐν τῷ βορβόρῳ. Δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν ὑψοῦνται δύο σειραὶ οἰκιῶν, γυμνῶν, ἀκαθάρτων, διατρύτων ὑπὸ μικρῶν παραθύρων ἄνευ παραπετασμάτων. Ῥάκη ζωγραφικώτατα ποικίλλουσι πᾶσιν πρόσοψιν, περιμένοντα ἵνα ὁ ἄνεμος λάβῃ τὴν καλοσύνην νὰ τὰ ξηράνῃ. Ἡ ὁδὸς Ριβόλι εἶναι

σχετικῶς πολὺ καλλιτέρα, ἀλλ' ὁ Μικροψαρῆς δὲν εὗρεν νὰ ἐνοικιάσῃ δωμάτιον ἐν ὁδῷ Ριβόλτσι. Μᾶς διηγήθη τὴν πενίαν του, ἐκερδαίνεν ἐν φρ. τὴν ἡμέραν. Ἡ γυνὴ του ἐπλεκε ψιάθους καὶ ἐκέρδιζε πεντήκοντα ἕως ἐξήκοντα λεπτά. Ἡ κατοικία των ἦτον ἐν δωμάτιον εἰς τὴν πέμπτην ὁροφήν, τὸ δαπεδόν των στρῶμα πεπατημένης γῆς, τὸ παράθυρόν των συλλογὴ ἐλαιοχρίστων χαρτίων. Ἐξήγαγον ἐκ τοῦ θυλακίου μου δέλτους τινὰς ἄρτου καὶ ζωμοῦ. Ὁ Μικροψαρῆς τὰς ἔλαβεν μετὰ μειδιάματος ὀλίγον εἰρωνικοῦ.

»Κύριε, μοὶ λέγει, μὲ συμπαθᾶτε ποῦ ἀνακατόνομαι ὅπου δὲν πρέπει, ἀλλ' ἔχω τὴν ιδέα νὰ δὲν γιαιτρεύεται ἡ δυστυχία μ' αὐτὰ τὰ χαρτιά. Εἶναι σὰ νὰ βάλῃς ἀπάνω τὸ ξαντὸν σὲ ζύλινο ποδάρι. Ἐλαβες τὸν κόπον νὰ ἀναβῆς αὐτὰ τὰ πατώματα μὲ τὴν ἀφεντειά του τὸν φίλον σου γιὰ νὰ μοῦ φέρητε ἐξ λίτραις ψωμί καὶ δύο λίτραις ζωμόν. Ἰδοὺ ἔχομε γιὰ δύο μέραις. Ἀλλὰ θὰ ξανάρθετε μεθαύριον; Εἶναι ἀδύνατο· θὰ ἔχετε ἄλλη δουλειά. Λοιπὸν σὲ δύο μέραις θὰ εὐρίσκωμαι εἰς τὴν ἰδίᾳ θέσι ὡς νὰ μὴ εἶχεν ἔρθει. Μάλιστα θὰ αἰσθάνωμαι μεγαλύτερη πείνα γιὰ τὸ στομάχι ξαγριεῦει ὕστερ' ἀπὸ ἓνα καλὸ γεῦμα. Ἄν ἤμην πλούσιος καθὼς ἐσεῖς. — Ἐνταῦθα ὁ Ματθαῖος ἔχωσε τὸν ἀγκῶνά του εἰς τὸ πλευρόν μου, — ἤθελα νὰ κάνω τρόπο νὰ ξελαφρύνω τοὺς ἀνθρώπους γιὰ ὅλη τὴ ζωή.

— Πῶς! ἂν ἡ συνταγή σας εἶναι καλή, τὴν ἀκολουθῶ.

— Εἶναι δύο τρόποι, τοὺς βάζει κανεὶς κεφάλαια ἢ τοὺς προμηθεύει μίᾳ θέσι τῆς Κυβερνήσεως.

— Σιώπα, καλέ, τοῦ λέγει ἡ σύζυγός του, δε σοῦπα τόσαις φοραῖς πῶς θὰ πάθῃς κακὸ μὲ τὴ φιλοδοξίαν σου;

— Πῶς! τί πειράζει, ἂν εἶμαι ἱκανός; Ὁμολογῶ ὅτι πολλαῖς φοραῖς μοῦ ἤλθε στὸ νοῦ νὰ ζητήσω μίᾳ θέσι. Ἐάν μοῦ ἔδιναν δέκα φράγκα γιὰ νὰ γείνω ἔμπορος ὀπωρικῶν καὶ λαχανικῶν κάθε ἐποχῆς ἢ γιὰ ν' ἀγοράσω ἓνα ποσὸ ἀπὸ φώσφορα, μὰ τὴν ἀλήθειαν δὲν θὰ τ' ἀπέριπτα, ἀλλὰ πάντοτε θὰ ἐλυπούμην ὀλίγον τὴν θέσι ὅπου ἔχω στὸ νοῦ μου.

— Καὶ ποῖαν θέσιν; παρακαλῶ, ἠρώτησεν ὁ Ματθαῖος.

— Ὁδοκαθαριστὴς τῆς πόλεως τῶν Παρισίων. Κερδιζονταὶ εἴκοσι σολδία τὴν ἡμέραν εἶναι τρεῖς ἐλεύθερος τὸ πολὺ ἀπὸ τῆς δέκα τὸ πρωτὶ. Ἄν μπορούσατε νὰ κάμητε νὰ τὴν ἀποκτήσω, καλοὶ μας Κύριοι, θὰ ἐδιπλασιάζετε τὰ κέρδη μου, θὰ εἶχα πῶς νὰ ζήσω, καὶ θὰ ἐγλυτόνατε τὸν κόπον νὰ ἀναβαίνετε ἐδῶ μὲ τὰ χαρτάκια ἔς τὰς τζέπαις σας· ἐγὼ θὰ ἠρχόμουν νὰ σᾶς εὐχαριστῶ ἔς τὰ σπίτια σας.

Οὐδένα ἐγνωρίζομεν ἐν τῇ νομαρχίᾳ, ἀλλ' ὁ Ἀσόντιος εἶχεν ἀπαντήσῃ τὸν υἱὸν ἀστυνομικοῦ τινος ὑπαλλήλου· μετεχειρίσθη λοιπὸν τὴν ἰσχύν του ἵνα κατορθώσῃ τὸν διορισμὸν τοῦ Μικροψαρῆ.

Ὅτε ἤλθομεν ὅπως τοὺς συγχαρῶμεν τὸ πρῶτον ἐπιπλον ὅπερ παρτηρήσαμεν ἦτον κολοσσαῖον σάρωθρον, οὐτινος ἢ λαβὴ ἦτο κεκοσμημένη μὲ σιδηροῦν κρίκον. Ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ σαρῶθρου τούτου μᾶς πύχαριστησε θερμῶς.

α—Κάρις σ' ἐσᾶς, μᾶς εἶπεν, δὲν ἔχω πρὸς ἀνάγκη οἱ ἀρχηγοὶ μου μὲ ἐχτιμοῦν, καὶ δὲν ἀπελπίζομαι νὰ κατορθώσω νὰ δεχτοῦν καὶ τὴ γυναικά μου στὸ τάγρα μου, καὶ θὰ γίνωμεν πλούσιοι. Ἀλλὰ κατοικοῦν ἐδῶ ἄτὸ σκάλωμα δίπλα δύο Κυρίαῖς ποῦ ἔχουν μεγάλην ἀνάγκην τῆς προστασίας σας· δυστυχῶς ὁμοῦ δὲν ἔχουν χέριαν γιὰ νὰ σαρόνουν.

— Ὑπάγωμεν νὰ τὰς ἴδωμεν, λέγει ὁ Ματθαῖος.

Σταθῆτε πρῶτον νὰ σᾶς μιλήσω. Λέν εἶναι ἀνθρωποι καθὼς ἡ γυναῖκα μου καὶ ἐγὼ· ἔπαθαν δυστυχῆματα. Ἡ Κυρία εἶναι χήρα. Ὁ ἄντρας της ἦτο μέγας χρυσοχόος εἰς τὴν ὁδὸν Αὐρηλίας εἰς τὸ Μαρσί. Ἀνεχώρησε πέρυσι διὰ τὴν Καλλιφορνίαν μὲ μίᾳ μηχανῇ ποῦ εἶχεν ἐφεύρει, μηχανὴ γιὰ ναύρισκον μάλαμα· ἀλλὰ τὸ ἀτμόπλοιον ἀναυάγησεν εἰς τὸν δρόμον μὲ τὸν ἄνθρωπον, τὴ μηχανὴ καὶ τὰ λοιπά. Αἱ Κυρίαὶ ἀνέγνωσαν εἰς τὰς ἐφημερίδαῖς ὅτι δὲν ἐγλύτωσαν οὔτε καρφίτσα. Τότε ἐπούλησαν ὅ,τι τὰς ἔμειναν καὶ ἐκατοίκησαν εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ Ἄδου μετὰ ταῦτα, ἡ γυναῖκα ἔκαμε μίᾳ ἀρρώστια ποῦ τῆς ἐφραγεν ὅ,τι εἶχεν. Λοιπὸν ἤλθαν ἐδῶ. Κεντοῦν ἀπὸ τὸ πρωτὶ ὡς τὸ βράδυ καὶ βγάζουν τὰ μάτια των, ἀλλὰ δὲν κερδιζοῦν πολλά. Ἡ γυναῖκά

μου όταν εύκαιρὴ ταῖς βοηθῆ εἰς τοῦ σπιτιοῦ τῆς δουλειᾶς, δὲν εἶμασθε πλοῦσιοι, ἀλλὰ βοηθοῦμεν μὲ τὰ χέρια ἐκείνουσ ὅπου ἔχουν μεγάλην ἀνάγκην. Σᾶς τὸ διηγούμαι αὐτὸ διὰ νὰ ἐνοήσητε ὅτι αὐταῖς ἡ γυναῖκες δὲν ζητοῦν τίποτε ἀπὸ κανένα, καὶ πρέπει μὲ τρόπον νὰ ταῖς κάμῃ τινὰς διὰ νὰ δεχτοῦν αὐτὴν. Καὶ ἔπειτα ἡ κόρη εἶναι ὠρξία σὰν κρῦο νερὸ, καὶ τοῦτο τὴν κάνει φιλότιμη, καθὼς καταλαβαίνεις.»

Ὁ Ματθαῖος κατεκοκίνησεν ἐκ τῆς ιδέας ὅτι ἠδύνατο νὰ ἦναι ἀδιάκριτος.

Θὰ εὐρωμεν κανέν μέσον, εἶπεν. Πῶς ὀνομάζεται αὐτὴ ἡ κυρία;

— Κυρία Βουργάδη.

— Εὐχαριστῶ.

Μετὰ δύο ἡμέρας, ὁ Ματθαῖος ὅστις ποτὲ δὲν ἠθελε νὰ δεχθῆ ἰδιαιτέρα μαθήματα ἐπεχείρησε νὰ προγυμνάσῃ νέον τινὰ διὰ τὸ γυμνασιακὸν πτυχίον. Μὲ τὴν δὲ προθυμίαν εἰργάσθη, ὥστε ὁ μαθητὴς του, ὅστις εἶχεν ἀπορριφθῆ πέντε ἢ ἕξ φορὰς, ἔγινε δεκτὸς τῆ 18ῃ Αὐγούστου εἰς τὰς ἀρχὰς τῶν παύσεων. Τότε μόνον οἱ δύο ἀδελφοὶ ἠτοιμάσθησαν διὰ Ὁριτάννην. Ὁ Ματθαῖος πρὶν ἀναχωρήσῃ μοὶ ἔδωκε πενήτηκοντα φράγκα. «Θὰ ἀπουσιάσω εἶπε, πέντε ἐβδομάδας, πρέπει νὰ ἐπιστρέψω τὸν Ὀκτώβριον διὰ τὴν ἐναρξιν τῶν μαθημάτων καὶ νὰ δώσω ἐξετάσεις προλύτου. Θὰ υπάγῃς εἰς τὸ ταχυδρομεῖον πᾶσαν δευτέραν καὶ εἰς τὸ ταχυδρομεῖον θὰ λαμβάνῃς ἀπόδειξιν δέκα φράγκων ἐπ' ὀνόματι τῆς Κ.α.σ Βουργάδου ἡξεύρεις τὴν διεύθυνσιν. Νομίζει ὅτι εἶναι ὀφειλέτης τις τοῦ συζύγου τῆς, ὅστις, ἐξοφλεῖ τὸ χρέος του κατ' ὀλίγον. Μὴ παρουσιάζεσαι εἰς τὴν οἰκίαν δὲν πρέπει νὰ διεγείρῃς τὰς ὑποψίας τῶν τριῶν τούτων. Ἐὰν καμμια ἐξ αὐτῶν ἀσθενῆσῃ, ὁ Μικροψαρχὴς θὰ σὲ εἰδοποιήσῃ καὶ θὰ μοὶ γράψῃς.

Σὺς τὸ εἶπον καλῶς ὅτι μόνον καλὰ αἰσθήματα ἀνεγίνωσκέ τις εἰς τοὺς μικροὺς γαλιανοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Ματθαίου. Διατὶ νὰ μὴ φυλάξω τὴν ἐπιστολὴν ἣν μοὶ ἔγραψεν ἐν καιρῷ τῶν

παύσεων, Θὰ σᾶς ἠύχαριστε. Μοὶ ἐξεικόνισε μετ' ἀ. ἰλοῦς ἐν-
θουσιασμοῦ τὴν ἐσχολὴν γρυσίζουσαν ἐκ σχοίνων, τοὺς υφαιδικοὺς
λίθους τοῦ Κερνάκ, τὴν ἀμμώδη παραλίαν τῆς Κιβερώνας, τὴν
ἀλιεῖαν τῶν σαρδελῶν ἐν τῷ κόλπῳ, καὶ τὸν στολισκὸν μὲ ἐ-
ρυθρὰ ἰστία, ὅστις συνάξει τὰ ὄστρεα ἐν τῷ ποταμῷ τῆς Ὁ-
ρξίης.

Πάντα ταῦτα τῷ ἐφρίνοντο νέα μετὰ ἐνὸς ἔτους ἀπουσίαν.
Ὁ ἀδελφὸς του ἐδαρύνετο ὀλίγον ἐνθουμούμενος τοὺς Παρισίους.
Ὁ ἀδελφὸς του ἐβάρυνετο ὀλίγον ἐνθουμούμενος τοὺς Παρισίους.
Ἐκεῖνος ὅμως ἠδονὰς μόνον εὕρισκεν. Οἱ γονεῖς του ἦσαν τόσον
ὕγιεις. Ὁ θεὸς Ὑδῶν ἦτο τόσον μεγαλόσωμος καὶ παχὺς! Ἡ
οἰκία ἦτο τόσον ὠρξία, αἱ κλῖναι μαλακαί, ἡ τράπεζα τόσον
πλουσία. (Ἴσως ἐλησμόνησα νὰ σᾶς εἶπω ὅτι ὁ Ματθαῖος ἔτρω-
γε διὰ δύο) «Ἡ ἐξέρεσις τὸ μόνον ὅπερ μ' ἐλύπησε; μοὶ ἔγρα-
ψεν εἰς ὑστερόγραφον. Θὰ σοὶ τὸ ὁμολογήσω καὶ ἂν μὲ γελάσῃς.
Ἵπάρχουν ἐν τῇ οἰκίᾳ δύο μεγάλα ὀκνηρὰ δωμάτια μὲ ὠρξίον
πάτωμα (παρτέ) καλῶς ἀερισιμένα, καλῶς εὐτρεπισμένα, ἀτινα
εἰς οὐδένα χρησιμεύουν. Εἶμαι βέβαιος ὅτι ὁ θεὸς μου θὰ τὰ ἐ-
νοικιάζῃ διὰ τίποτε εἰς καμμίαν ἐντιμὸν οἰκογένειαν, ἣτις ἠ-
θελε τὰ δεχθῆ. Καὶ ὅμως πληρώνουν ἑκατὸν φράγκα τὸν χρόνον
διὰ νὰ κατοικοῦν ἐν τῇ ὁδῷ Τραβερσίνη.

Ὁ Ματθαῖος ἐπέστρεψε τὸν ὀκτώβριον καὶ ἔλαβε θριαμβευ-
τικῶς τὸ τοῦ προλύτου δίπλωμά του.

Οἱ βαθμοὶ τοῦ ἦσαν τόσον εὐνοϊκοὶ ὥστε τῷ προσήνεγκαν τὴν
ἔδραν τῆς τετάρτης τάξεως εἰς τὸ Λύκειον τοῦ Σωμόν ἄλλὰ
δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποφασίσῃ ν' ἀφήσῃ τὸν ἀδελφόν του καὶ τοὺς
Παρισίους.

Ἐνίοτε μοὶ ἔδιδε πληροφορίας περὶ τῆς ὁδοῦ Τραβερσίνης.
Ἡ Κ.α Βουργάδου ἔπαυσε. Δὲν δύνασθε νὰ φαντασθῆτε τὸ ἐν-
διαφέρον ὅπερ ἠσθάνετο διὰ τὰς ἀοράτους προστατευόμενας του,
ἐὰν δὲν σᾶς μυσῶ εἰς τὸ μέγα μυσῆριον τῆς νεότητός του ποτὲ
ἀκόμη δὲν εἶχεν ὀγκλήσει. Ἐπειδὴ οἱ συμμαθηταὶ του δὲν ἐ-
φειδόντο αὐτοῦ σκόπτοντες ἐπὶ τῆς δυσμορφίας του ἦτο τόσον
μετρούφρων ὥστε νὰ νομίζῃ ἑαυτὸν ἔκτρωμα. Ἐὰν τῷ ἔλεγον

ὅτι γυνή τις ἠδύνατο νὰ τὸν ἀγαπήσῃ τοιοῦτον οἶος ἦτο, ἤθελεν νομίσει ὅτι τὸν περιγιῶσιν. Ἐνίοτε ὠνειροπόλει ὅτι νηρηὶς τις τὸν ἠγγιζε μὲ τὸ βραδῖόν της καὶ ἐγένετο ἄλλοιός· ἡ μεταμόρφωσις αὕτη ἦτο ὁ ἀπαραίτητος πρόλογος ὅλων τῶν ἐρωτικῶν ἱστοριῶν του. Εἰς τὴν πραγματικὴν ζωὴν διέβαινε πλησίον τῶν γυναικῶν χωρὶς νὰ ὑψώσῃ τοὺς ὀφθαλμούς· ἐφοβεῖτο μὴ ἡ ὄψις του ταῖς ἦτο δυσάρεστος. Καθ' ἣν ἡμέραν κατέστη ὁ ἀγνωστος εὐεργέτης Ἑβραίας νεάνιδος ἠσθάνθη ἐν τῷ βῆθει τῆς καρδίας του τρυφερὰν καὶ ταπεινόφρονα εὐχαρίστησιν. Παρέβαλλεν ἑαυτὸν πρὸς τὸν ἥρωα τῆς Ἑβραίας καὶ τοῦ θηρίου ὅπερ κρύπτει τὸ πρόσωπόν του καὶ μόνον τὴν ψυχὴν του φανερόνει, ἢ πρὸς τὸν παρῖαν ἐκεῖνον τῆς Ἰνδικῆς καλύβης ὅστις λέγει :

« Δύνασθε νὰ φάγητε ἐκ τῶν ὀπωρικῶν τούτων, δὲν τὰ ἠγγισα ».

Ἀπρόβλεπτόν τί συμβῆν τὸν ἔφερren ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς Δεσποσύνης Βουργάδου. Ἦτο εἰς τοῦ Μικροψαρχῆ διὰ νὰ ζητήσῃ πληροφορίας ὅτε ἡ Ἑμμ.χ εἰσῆλθε φωνάζουσα « βοήθειαν ». Ἡ μήτηρ εἶχε λειποθυμήσει. Ὁ Ματθαῖος ἔδραμε μετὰ τῶν ἄλλων. Τὴν ἐπαύριον τῇ ἔφερren ἕνα βοηθὸν τῆς ἀστυκλινικῆς. Ἡ Κ.α Βουργάδου ἠσθένει ἐξ ἀδυναμίας, τὴν ἐθεράπευσαν. Ἡ σύζυγος τοῦ Μικροψαρχῆ ἐγκατεστάθη πλησίον της ὡς νοσοκόμος. Αὕτη ἠγόραζε τὰ φάρμακα καὶ τροφάς, καὶ τόσον καλῶς ἤξευρεν νὰ συμφωνῇ ὥστε τὰ ἐλάμβανε διὰ τίποτε. Ἡ Κ.α Βουργάδου ἔπιεν ἐξαιρετὸν οἶνον τοῦ Μεδῶ ὅστις τῇ ἐκόστιζεν ἐξήκοντα λεπτά ἢ φιάλη· ἔφαγε σοκολάταν σιδηροῦχον πρὸς δύο φράγκα τὸ χιλιόγραμμον. Ὁ Ματθαῖος ἔλαμε τὰ θύματα ταῦτα χωρὶς νὰ ἐπαίρεται. Τὸν ἐθεώρουν ὡς γείτονα περιποιητικόν, τὸν ἐνόμιζον οἰκοῦντα τὴν ὁδὸν Ἁγίου Βίκτορος. Ἡ ἀσθενὴς ἐσυνείθισε κατ' ὀλίγον εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ νέου τούτου καθηγητοῦ, ὅστις ἐδείκνυε τρυφερὰς μερίμνας νέας κόρης. Ἡ μητρικὴ της σύνεσις οὐδέποτε ἐπροφυλάχθη ἀπ' αὐτοῦ· μόλις τὸν ἐθεώρει ὡς ἄνθρωπον. Ἐκ τῆς ἀπλότητος τῆς ἐνδυμασίας του ἐσυμπέραινεν ὅτι ἦτο πτωχός· ἐνδιεφέρετο δι' εἰς αὐτὸν ὅπως οὗτος εἰς αὐτήν. Δευτέραν τινὰ τοῦ Ὀκτωβρίου τὸν εἶδε εἰσερχόμενον μὲ ἐπενδύτην λεπτοκαρυῶχρον ἄνευ μανδύου μὲ δριμύτατον ψύχος. Τῷ εἶπε μετὰ

ΤΙΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

ὀρίζεται

Διὰ τοὺς ἐν τῷ ἔσωτερικῷ . . . . . ὄρ. γ. 5

» » ἐξωτερικῷ . . . . . » » 6